עכאפט דעסמער דער פון שמעון כטלעמנער (זעה זייט 10)

ריגט 14 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

פרייז 20 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 26 | Łódź, Niedziela, 31 stycznia 1937 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, זונטאג פ' משפטים י"ט שבט תרצ"ז

אורטייל אין מאסקווער פראצעס

אנגעקלאגטע פערמשפט צום טויט. — ראדעק, סאקאלניקאוו און ארנאלד צו 10 יאהר טורמע, סטראילאוו — 8 יאהר טורמע

מאסקווא, 30 (ספ. טעל.)

ריטאג איז פארגעקומען די לעצטע זיצונג פון אויף וועלכע די אנגעקלאגטע האבען גע־ זייער לעצט ווארט. אלע האבען זיי זיך מודה אין די פארגעווארפענע פערברעכנס, הערענ־ א מאן פון תשובה.

ניקאוו האט אויסגעזידקט אנערקענונג דעם דער, דורך באשטעטיגען די באשולדיגונג אין גאנצען פארנעם. „איך שטיי פאר אייך — ניקאוו דערקלערט — אין דער פלאמען פון פערברעכנס, אבער איך וויל, אז איהר זאלט, דאס איך האב איבערגעריסען מיט דער פערגאנגענהייט".

דעק האט אויך באשטעטיגט די ריכטיגקייט באשולדיגונגס־אקט, דערקלערענדיג, אז ער איז קומען צו דער פערשווערונג, ווייל ער האט געזעהן קיין אנדערע פאליטישע גרופע, מיט ער וואלט געקאנט צוזאמענארבייטען אין זיינע פאליטישע אנשויאונגען.

דעק האט פראטעסטירט קעגען די ווערטער ראקוראר, אז אויף דער באשולדיגונגס־באנק זיצען בלויז געוועהנליכע באנדיטען און שפיאנען.

סאקאלניקאוו און די איבריגע אנגעקלאגטע האבען זיך אויך געקלאפט על חטא פאר'ן געריכט. בעטאנענדיג נאר און אפזאגענדיג זיך פון זייערע בעציהונגען מיט די פערשווערער, האבען זיי פערדאמט טראצקי'ן.

מאסקווא, 30 (ספ. טעל.)

שבת 4 א זייגער פארטאגס איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל אין פראצעס פון ראדעק'ן און די אנדערע אנגעקלאגטע. לויט'ן אורטייל איז **ראדעק, סאקאלניקאוו און ארנאלד פערמשפט געווארען אויף 10 יאהר טורמע יעדער, סטראילאוו אויף 8 יאהר. די איבריגע 13 אנגעקלאגטע זענען פערמשפט געווארען צום טויט דורך דערשיסען.**

דער אורטייל איז ארויסגעטראגען געווארען נאך א בעראטונג פון 8 שעה. אלע בעשולדיגטע האבען פערלוירען די בירגער־רעכט, זייערע פערמעגנס זענען קאנפיסקירט געווארען און דעם אורטייל ווערט געזאגט, אז אויב טראצקי וועט זיך בעוויזען אין רוסלאנד וועט ער געשטעלט ווערען פאר'ן געריכט..

דער אורטייל האט געמאכט א געוואלדיגען איינדרוק, ווייל מ'האט ערווארט פאר אלע אנגעקלאגטע טויט־שטראף. אין די מאטיווען פון אורטייל ווערט געזאגט, אז דאס געריכט האט פעסטגעשטעלט דעם אנטייל פון ראדעק'ן און סאקאלניקאוו'ן אין דער אונלעגאלער ארגאניזאציע, מ'האט זיי אבער נישט דערוויזען קיין שום טעראר־אקטען.

די פערמשפטע צום טויט האבען דאס רעכט זיך צו ווענדען צום צענטראל־עקזעקוטיוו־קאמיטעט פון די סאוויעטען וועגען בעגנעדיגונג. דער אורטייל וועט אין פאל פון נישט בעריקזיכטיגען די בעגנעדיגונג אויסגעפיהרט ווערען אין פערלויף פון 72 שעה.

מאסקווא, 30 (ספ. טעל.)

עס גייען דא ארום קלאנגען, אז עס איז ארעסטירט געווארען די פרוי פון פיאטאקאוו, דעם אנגעקלאגטען אין איצטיגען פראצעס. פיאטאקאוו'ס פרוי זאל האבען ארעסטירט געווארען נאך פאר'ן ארעסט פון איהר מאן. די אפיציעלע קרייזען לייקענען נישט אפ די קלאנגען.

עס גייען אויך ארום קלאנגען, אז מאנכע פאמיליען־מיטגלידער פון די אנגעקלאגטע אין איצטיגען פראצעס זענען אויך אויפ'ן זעלבען אופן ארעסטירט געווארען.

מעקסיק, 30 (ספ. טעל.)

אין צוזאמענהאנג מיט'ן אורטייל אין מאסקווער פראצעס האט טראצקי ערקלערט, אז דער אורטייל איז געווען צוגעגרייט נאך פאר'ן פראצעס. נאר כדי ארויסצורופען א גינסטיגען איינדרוק זענען עטליכע אנגעקלאגטע געבליבען לעבען, אין צוזאמענהאנג מיט דעם קלאנג, אז די סאוויעטען וועלען זיך ווענדען צו דער מעקסיקאנער רעגירונג וועגען ארויסגעבען טראצקי'ן, האט ער ערקלערט, אז ער וואלט אזא פאקט בעגריסט מיט צופרידענהייט.

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)

פון מארנאוו מעלדעט מען, אז ראדעקס מוטער געפינט זיך אין גסיסה, מ'האט איהר געוואלט מיטטיילען דעם אורטייל איבער איהר זוהן, אבער מען האט דאס נישט געקאנט טאן, ווייל זי געפינט זיך אין גסיסה.

היטלער האט גערעדט

בעריכט פון די 4 יאהר. — ער האט נישט פערגעסען אין יודען. — זיין ענטפער אידען'ען. — בלום'ען האט ער אינגאנצען נישט געענטפערט. — געגען סאוויעט־רוסלאנד. — צוריקגעצויגען די אונטערשריפט פון ווערסאליער טראקטאט. — געענדיגט די אינטערנאציאנאלע אפמאכען וועגען דער דייטשער באנק און באהנען

בערלין, 30 (ספ. טעל.)

טאג איז דא געפייערט געווארען מיט גרויס דער 4־יאהרטאג זייט די נאציאנאל־סאציא האבען איבערגענומען די מאכט. די שטאט געווען דעקארירט. ס'זענען פארגעקומען מא־ פעסטאציעס מיט ארקעסטערס. איינדרפריה איז קומען א שול־אפעל. ס'האט גערעדט גע־ וועגען היטלער'ן. מ'האט זיך געגרייט צו זיצונג פון רייכסטאג, וועלכע האט זיך גערדארפט 1 א זייגער.

זיצונג פון רייכסטאג האט געעפענט געהע־ לס פארזיצער פון אלטען רייכסטאג. ער האט די דעפוטאטען צו טריייהייט פאר'ן פיהרער. גענומען א ווארט דער פארזיצער פון דער פארלאמענטארישער פראקציע (קיין אנדערע בכלל נישט פערהאן די רעד.) און פארגע־ ווידער אלס רייכסטאג־פארזיצער געהערינג'ן. די מונג איז פארגעקומען אויף קאמאנדא. מ'האט אויפגעשטעלט פון די ערשטע און דער ענין איז ערלעדיגט. ס'זענען אויך אויף דעם אופן געווארען די ביז־איצטיגע ויצע־פארזי פריק האט דאן פארגעלעגט, אז מ'זאל היט־ געבען פולמאכטען אליין צו טון אויף 4 יאהר. אלע האבען זיך אויפגעשטעלט ערשטער און דער ענין איז געווען ערלעדיגט. האט בעקומען א ווארט היטלער. זיין רעדע דויערט 2 שעה. דער ערשטער טייל פון איז געווען געווידמעט דער אינערליכער פא ער האט אנגעוויזען אויף די סיבות, וועלכע געפיהרט די נאצים איבערצונעהמען די רעגי־ אין דייטשלאנד. דאס איינפיהרען ארדנונג געקענט קומען, זאגט ער, נאר דורך א ראדי־ בעזייטיגונג פון די סיבות, וועלכע האבען געט צו שלעכטס. דורך די לעצטע 4 יאהר אין דייטשלאנד פארגעקומען אן אמת'ע רעוואַ־ ער האט געזאגט, אז די נאצישע רעוואלוציע א „בלוטלאזע" אקעגען אנדערע בלוט־ רעוואלוציעס. דערביי האט ער געזאגט, אז די אין שפאניען האבען שוין אויסגעמארדעט טויזענד מענשען (?) האט זיך אנגעהויבען א פילאזאפישע אפ־ האנדלונג וועגען דער ראסען־טעאריע און ער זאגט: „אזוי ווי די ענטדעקונג, אז די ערד דרעהט זיך ארום דער זון, האט דערפיהרט צו אנ'איבערקעהרעניש אין די פראבלעמען, אזוי האט אויך די נאציאנאל־סאציאליסטישע לעהרע וועגען בלוט און ראסע געבראכט צו דערקענען די געשיכטע פון דער מענשליכער פערגאנגענהייט. ס'וועט א [illegible] מאכען, אז דאס יודישע פאלק זאל אונטער דער מאסקע פון אנ'עהרליכען וועלט־בירגער דערפיהרען צום אויפרייסען פון אנדערע פעלקער און זיי בעהערשען".

די וועלט פערשטעהט נאך נישט די דייטשע רעוואלוציע, זאגט היטלער (דאס איז אמת). דאס איז דער העכסטער אויסדרוק פון דעמאקראטיע, יעדער דייטשער בירגער קען דערגעהן צום העכסטען אמט אין דער מלוכה.

מיליאנען א־בייטער, זאגט היטלער, ווייסען, אז בראש פון דייטשען רייך שטעהט נישט קיין פרעמדער ליטעראט אדער אינטערנאציאנאלער רעוואלוציע־אפאסטאל, נאר א דייטש פון זיינע אייגענע רייהען.

דאן האט היטלער גערעדט וועגען די גרויסע אויפטוען פון דייטשען יוסטיץ־וועזען און איז איבערגעגאנגען צו דער ווירטשאפטליכער זייט אין

(ווייטער זעה 4־טע זייט)

בלב קרוע ומורתח אנו מודיעים על האסון הגדול שקרה לנו בהלקח מאתנו אחרי מחלה קצרה בליל ש"ק האשה החשובה והצנועה

אסתר שטייער נ"ע

אשת ר' משה דוד הכהן נ"י

מעיר בלאשקי (מביתה פארזענטשעווסקי) בשנת נ"ג לימי חי' נכדת להרה"צ הר"ם מזאלאשין בעל משפט צדק ותקוני שבת ולהרב מפרנטשוב זצ"ל

הלויה תהי' היום ביום א' פרשת משפטים י"ט לחודש שבט תרצ"ז בשעה 12 בצהרים ממעונה רחוב סטאדאלניאנא 10.

השרוים בצער עמוק

בעלה, בני', בנותי', חתנה, כלותי', נכדי', אחי' אחותי' וגיסי'.

Dnia 29 stycznia 1937 r. zmarł po ciężkich cierpieniach mój najukochańszy mąż i drogi ojciec

B. P.

ZYGMUNT RAPPEPORT

Wyprowadzenie drogich nam zwłok z domu przedpogrzebowego nastąpi **dziś, w niedzielę,** dnia 31 stycznia b. r. o godz. 1-ej po poł., o czem zawiadamiają przyjaciół i znajomych, pogrążeni w głębokim smutku

Żona i Syn.

Uprasza się o nieskładanie kondolencji.

באָמבע בּיים כּותל-מערבי

קיין שאָדענס זענען נישט געווען

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש) בּיים כּותל מערבי איז היינט געוואָרפען געוואָרען אַ באָמבע. די באָמבע האָט אויפגעריסען קיין שום שאָדען האָט זי נישט געבּרענגט.

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש) דער היינטיגער „האַרץ" בּרענגט אַ סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז די זיכערהייטס-מאַכט האָט ענטדעקט אין חיפה אַ צענטראַלע פון אַראַבּישע טעראָריסטען. 13 אַראַבּער זענען אַרעסטירט געוואָרען. ווי עס ווייזט זיך אַרויס איז די דאָזיגע צענטראַלע געשטיצט געוואָרען דורך די נאַציס.

אָפּגעשאַפט די אויסנאַהמס-געזעצען אין א"י

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגר.) דאָס העכסטע אַפּעלאַציע-געריכט אין ירושלים האָט בּעשלאָסען, אַז די פאַראָרדנונג פון 30 סעפּטעמבּער 1936 אַנולירט די אויסנאַהמס-פאַראָרדנונגען, וועלכע זענען פאַרעפענטליכט געוואָרען אין דער צייט פון די אונרוהען. אַלע פאַרבּרעכענס, וועלכע זענען בּעגאַנגען געוואָרען נאָכן 30 סעפּטעמבּער, וועלען דעריבּער געמשפּט ווערען דורך געוועהנליכע געריכטען.

שאַרפער קאָנפליקט צווישען הסתדרות-אַרבּייטער און רעוויזיאָניסטען

וועגען אַרבּייטס-פּלעצער

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש) אין רעזולטאַט פון אַ שאַרפען קאָנפליקט וועגען אַרבּייטס-פּלעצער צווישען הסתדרות-אַרבּייטער און רעוויזיאָניסטען, האָבּען די הסתדרות-אַרבּייטער בּעזעצט אַ בּנין. די פּאָליציי האָט די אַרבּייטער בּעזייטיגט, פינף פון זיי זענען לייכט פאַרוואונדעט געוואָרען און עטליכע זענען אַרעסטירט געוואָרען.

נייער אימיגראַציע-געזעץ אין דרום-אַפריקע

געהט אַריין אין קראַפט אין פעבּרואַר

יאָהאַנעסבּורג, (יט"א) דער פּאַרלאַמענט פון דרום-אַפריקע האָט מיט 87 שטימען געגען 26 אָנגענומען אין דריטער לעזונג דעם נייעם אימיגראַציע-געזעץ, וואָס פירט איין, ווי בּעקאַנט, ווייטגעהענדע אימיגראַציע-בּעגרענצונגען.

דער געזעץ-פּראָיעקט איז איבּערגעשיקט געוואָרען אין סענאַט און ווי מען רעכענט וועלען די נייע אימיגראַציע-בּעשטימונגען אין פעבּרואַר אַריין אין קראַפט.

בּעריכט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע

וועט פאַרעפענטליכט ווערען אין מאַי

לאָנדאָן, 30 (יט"א טעלעגר.) די זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען אין אַפּריל איז אָפּגעלעגט געוואָרען. דער טערמין פון דער זיצונג איז אָפּהענגיג פונ'ם טערמין, ווען עס וועט פאַרעפענטליכט ווערען דער בּעריכט פון דער קעניגליכער קאָמיסיע. וואַהרשיינליך וועט דאָס געשעהן אין חודש מאַי.

לאָנדאָן, 30 (יט"א טעלעגר.) אויף דער נעכטיגער פּאַרלאַמענט-זיצונג האָט דער דעפּ. הילסאָן אָנגעפרעגט דעם קאָלאָניען-מיניסטער, ווען עס וועלען פאַרעפענטליכט ווערע די פּראָטאָקאָלען פון דער אויספאָרשונג פון דער קעניגליכער קאָמיסיע אין א"י. מינ. אָרמסבּי-גאָר האָט ערקלערט, אַז די פּראָטאָקאָלען וועלען פאַרעפענטליכט ווערען צוזאַמען מיט'ן בּעריכט אין חודש מאַי.

אַראַבּישע פּרעסע אַלאַרמירט

וועגען וואָקאָפּס בּלומרשטע דרינגענדע רייזע קיין לאָנדאָן

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגר.) די היינטיגע אַראַבּישע פּרעסע האָט געמאָלדען, אַז הויך-קאָמיסאַר וואָקאָפּ פאָהרט מאָרגען אַרויס קיין לאָנדאָן. וואַהין ער איז דרינגענד אַרויסגערופען געוואָרען דורכ'ן קאָלאָניאַל-אַמט בּכדי אָנטיילצונעמען אין די בּעראַטונגען וועגען ארץ-ישראל-פּראָבּלעם.

לאָנדאָן, 28 (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער אָנפראַגע פון יט"א אין קאָלאָניאַל-אַמט האָט מען קאַטעגאָריש אָפּגעלייקענט די מעלדונג וועגען וואָקאָפּס דרינגענדען אַרויספאָהר קיין לאָנדאָן. עס איז אָבּער מעגליך, אַז דער הויך-קאָמיסאַר זאָל אינגיכען אָנהויבּען זיין אורלויבּ און ער וועט קומען קיין לאָנדאָן.

אַ יאָהר תּפיסה פאַר בּאַיקאָט-אַגיטאַציע

האָבּען בּעקומען 2 אַראַבּער

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגראַפיש) היינט איז אַרויסגעטראָגען געוואָרען דער אורטייל אין פּראָצעס פון 2 אַראַבּער, וועלכע זענען בּעשולדיגט געוואָרען אין פיה-רען בּאָיקאָט-אַגיטאַציע. זיי זענען פאַרמשפּט געוואָרען צו [illegible] יאָהר תּפיסה יעדער.

בּעוואָרפען מיט שטיינער בּיים כּתל-מערבי

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגר.) ערב-שבת האָט מען בּיים כּותל-מערבי גע[illegible] וואָרפען אַ שטיין אויף די דאַוונער און געטראָפען איינעם פון זיי.

כּוליגאַנעס האָבּען אויך געוואָרפען אַ שטיין אויף אַנ'אַלטער פרוי, בּעת זי איז פאַרבּייגעגאַנגען פאַר דער שוהל פון די טערקישע יודען.

בּעשטעטיגט אַ טויט-אורטייל

ירושלים, 30 (יט"א טעלעגר.) דאָס העכסטע אַפּעלאַציע-געריכט אין ירושלים האָט בּעשטעטיגט דעם טויט-אורטייל, וואָס דאָס קרימינאַל געריכט אין חיפה האָט אַרויסגעגעבּען איבּער דעם ציגיינער איבּראַהים אַלרוני, וועלכער איז געכאַפּט געוואָרען מיט אַ בּיקס אין האַנט בּעת אַ צוזאַמענשטויס צווישען מיליטער און אַ[illegible] בּישע טעראָריסטען.

S. FLAKSBAUM
z WARSZAWY
ליה 5 נאָוואָמיעסקאַ
טעל. 265-24.

מיטוואָך, דעם 3-טען פעבּרואַר ד. י. קומט פאַר די ערעפנונג פון געשעפט פון שטאָהל-גאַלאַנטעריע-אויסאַרבּייטונגען:
אויף לאַגער פלאַטערן, זעמטליכע פריזיער-צובּעהער
—— ווי אויך קוכען-אַלומיניום און עמאַליען-געשיר א. ז. וו. ——

חבל על דאבדין!

בלב קרוע ומורתח אני מודיעים על האסון הגדול שלקח מאתנו בעלי, חותננו אחינו, גיסנו, אבינו זקננו, האיש החסיד המצוין שלשלת היוחסין מחסידי גור

נ"ע חיים בן הרב ר' שלמה זצללה"ה אביק"ק לענטשיץ ומעליו פקודש

אויערבאך

בשנת 74 לימי חייו.

נין ונכד הרב ר' חיים בהב"ר ספר „דבוי משפט", „יברי חיים", „אמרי בינה".

הלוי' תהי' היום, א' משפטים, בשעה 12. ממעונו פילסודסקיעגאָ 24

משפחתו המתאבלת.

אונזער ווערטען קאָלעגע

ישראל וועבער

צוליבּן טויט פון זיין אונפאַרגעסליכען

פאַטער נ"ע

דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל.

ערציהער און שילער

פון דער 3. קלאַס גימנאַזיע פון דער געז. פון פאַרשפּרייטען בּילדונג און טעכנישע וויסענשאַפט צווישען יודען אין לאָדז.

פּאַמאָרסקאַ 46.

דער פּסרמיטלער-פאַראיין פּיעטריקאָווער 64 טיילט מיט, אַז נאָך לאַנגע שווערע ליידען איז געשטאָרבּען אונזער לאַנגיעהריגער מיטגליד

ב"ע חיים יצחק יאַנאָווסקי

צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר היינט, זונטאָג, דעם 31 טען יאַנואַר 1937, 1 אַ זייגער בּייטאָג פון טהרה-הויז, ווערען אַלע מיטגלידער געבּעטען צו קומען כּדי אָפּצוגעבּען דעם נפטר דעם לעצטען כּבוד.

די פאַרוואַלטונג.

אויפפאָדערונג.

דער פאַראיין פון שעכטער-הורטאָוויניקעס און סעלבּער-שעכטער אין לאָדז פאָדערט אויף אַלע איהרע מיטגלידער, וועלכע האָבּען זיך דעקלערירט און האָבּען

וואַהל-רעכט צו דער פלייש-בּערזע

זאָלען קומען היינט, זונטאָג, ד. 31 יאַנואַר ד. י. פּינקטליך 2 אַ זייגער נאָכמ אין זאַל פון די פייערלעשער, 11 טער ליסטאָפּאַד 4, כּדי אָנטייל צו נעהמען אין די וואַהלען.

עס איז דער חוב פון יעדען מיטגליד אונבּעדינגט צו קומען, כּדי אַריינצופיהרען יודישע פאָרשטעהער.

די פאַרוואַלטונג פון סעלבּער-שעכטער און שעכטער-הורטאָוויניקעס פאַר איין

פּאָדזשעטשנאַ 10.

טיף ערשיטערט אין טרויער דריקען מיר אויס אונזער טיפסטען מיטגעפיהל אונזער ווערטער מיטאַרבּייטערין

פרל. נעניא בּעלעמנער און פאַמיליע

צוליבּ'ן טראַגישען טויט פון זייער אונפאַרגעסליכען זוהן און בּרודער

שמעון נ"ע

זייט געטרייסט מיט די טראַדיציאָנעלע ווערטער המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים

דאָס פּערסאָנאַל פון דער פירמע ח. גאָלדבּערג, נאָוואָמיעסקאַ 11.

אַכטונג, לאָקאַטאָרען און קובּלאָקאַטאָרען!

ווער פון אייך ס'האָט אַנ'עקסמיסיע, אַ דירה-געלד-פּראָצעס אָדער אַנ'אַנדערען וואוינונגס-ענין, מוז זיך תּיכף ווענדען אין יוד. לאָקאַטאָרען-פאַראיין (פּיעטריק. 31) און ער וועט גלייך בּעקומען דינגליכע הילף.

דער סעקרעטאַריאַט איז טעטיג טעגליך פון 6 בּיז 9 אָוונט.

צו דער חתונה פון

ה' עליאַש וואָלף

מיט פרל.

העניא שוואַרצבּאַרד

ווינשען מיר א האַרציגען מזל-טוב און א גליקליך צוזאַמענלעבּען.

פאַמיליע ווייסבּאַרד

נאַד-לורקאַ 12.

געדענקט, בּיי

שטשעשליווי

אַ גרויסער אויסוואַהל פון אָריגינעלע בּיליצער און טאָמאַשאָווער סחורות

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

פון די בּעסטע קוואַליטעטען

אויך פאַרשידענע רעשטען

קומט און איבּערצייגט אייך

R. Szczęśliwy

לאָדז, 5 נאָוואָמיעסקאַ 5

טעל. 156-09.

נעדענקט פּראַנט II שטאָק.

וויכטיג פאַר ד[illegible]

נאָר 2 זל. [illegible] פאַר [illegible]

מאַכט די עלט[illegible]

היטע[illegible]

אויף גאַנץ ניי[illegible]

אויך נייע היט[illegible]

3.50

„TOLA"

Zawadzka 25

לעכט[illegible]

ווערען אויסגע[illegible] צו בּיליגע פּר[illegible]

ג. נאָרדמ[illegible]

8 שרודמיעסק[illegible]

וויכטיג פאַר אַלע!

בּריפּבּויגען, האַנדעלסטען, רעכנונגען, טעפאָרטענבּריעף, חתונה-קאַרטען, פּערש. עטיקעטען,

פּיטען-עטיקעטען, מאַס-בּיכער, בּרויט-עטיקעטען, טריקאָ-עטיקעטען, שריפט באַנדזירדע" און כוויטאַריושען,

מיט די מאָדערנסטע שריפט עמפיעהלט

די שנעל-דרוקעריי

בּראַמבּערג

לאָדז, צעגעלניאַנאַ 8 טעל. 255-09

ס'וועט נישט זיין קיין דעוואלואציע

זאגט פרעמיער קוויאטקאווסקי אין זיין רעדע אין דער בודזשעט-קאמיסיע

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)
פרייטאג האט די בודזשעט-קאמיסיע פון סיים [..]אכט דעם בודזשעט פון די מלוכה-חובות.
[..]ר רעפערענט גראף הוטען-טשאפסקי דער[..]לט אין זיין רעפעראט, אז די צאהל אינלענדישע מלוכה-חובות זענען אין יאהר 1936 גרעסער געווא[..]ען מיט 277 מיליאָן זל. צוליב די פיל אינערליכע [..]לוואות זענען די אינערליכע מלוכה-חובות בכלל [..]געמע יאהרען שטארק געוואקסען. אין יאהר 1933 איז צוגעקומען 136 מיליאָן זל. אינערליכע [..]ובות, אין יאהר 1934 — העכער 144 מיליאָן און [אי]ן יאהר 1935 — העכער 619 מיליאָן. מדליקליכער [..]ט די מלוכה אפגעשניטען מיט די אויסלענדישע [..]ובות, וואס האבען געטראָפען אין יאהר 1933 [..]ן העכער 4 מיליארד זל. איצט — צוליב דער [..]וואלואציע פון דאלאר, פונט און פראנק — איז [דע]ר אויסלענדישער חוב פון פוילען אראפגעפאלען [..]ף דרייטהאלבען מיליארד.
[..]ר די יאהרען 1928 — 1933 האט פוילען [..]געבען אויף בעדינען איהרע אויסלענדישע חו[..] א סומע פון 2 מיט א קנאפען פערטעל מיליארד [..].
איצט איז די רעגירונג אין א גליקליכער לאגע, [..]ל קיינער צאהלט נישט די מלחמה-חובות און [..] צאהלט אויך נישט.
[..]ר רעפערענט בערעכענט, אז אין פריוואטע [..] געפינט זיך אין פוילען 300 מיליאָן זל. אין [גא]לד, ער איז אָבער זעהר מסופק, צי די רעגירונג [..] קענען ארייסבעקומען דאס דאזיגע גאלד פון [..]שע הענט דורך רעפרעסיעס.
[דע]ר רעפערענט פערענדיגט מיט עטליכע שטעל[..]שלעגע פאר דער פינאנץ-פאליטיק פון דער רע[..]רונג.
[..]ר דריקט צום סוף אויס זיין זיכערקייט, אז די פראגע וועגען דעוואלואציע איז פאר פוילען נאך נישט ענדגילטיג געלעזען.

עס נעמט א וואָרט וויצע-פרעמיער קוויאטקאווסקי. ער בעפרידיגט דעם אלגעמיינעם אינטערעס פון די מיטגלידער פון דער קאמיסיע און גיט אפ א דעק[..]לאראציע וועגען דער בעציהונג פון דער רעגירונג צו דער פראגע וועגען דעוואלואציע (פערקלענערן דעם ווערט פון זלאטי).

ער ווייזט אָן אויף די מעלות און חסרונות פון א דעוואלואציע, ער פערטיפט זיך אויפ'ן בייספיל פון פראנקרייך און קומט צום אויספיהר, אז פאר פוילען וואלטען די חסרונות געווען פיל גרעסערע פון די מעלות. פוילען האט א שוואכע ווירטשאפטליכע סטרוקטור. די שווייץ האט איבערגעלעבט א דעוואלואציע און גאָרנישט. אָבער אין פוילען האבען די פרייזען אויף פראדוקטען געגומען וואקסען, ווי אויף הייזער, שוין צוליב דעם. וואס עס איז געקומען צו דער דעוואלואציע אין... אויסלאנד.

די רעגירונג איז ווייטער געגען דע-וואלואציע.

דער וויצע-פרעמיער רעדט אויך וועגען די רע-ווי[..]ען-בעגרעניצונגען ער ליקווידירט נישט, אז זיי פיר שווערען דעם אויסערן-האנדעל. ער פערזיכערט אפילו, אז זיי ווערען איינגיכען געמילדערט ווערען און אז שוין איצט גיט די רעגירונג דערלויבען אויף ווירקליך נייטיגע אימפּארט-צוועקען.

וואס הערט זיך מיטן פוילישען גאלד זאפאס?

דער וויצע-פרעמיער איז דא פיל אָפּטימיסטישער פון רעפערענט — ער פערזיכערט, אז אינטעציטויוו הייבט אן דער גאלד-זאפאס פון ,,באנק פאלסקי צו-ריק צו וואקסען.

דער צושטאנד איז שוין געווען א קאטאסטראָ-לער. אין די בעסטע צייטען (סוף 1928) האט די ,,באנק פאלסקי'' פערמאגט נישט מעהר ווי א מיל-יאָהר מיט 327 מיליאָן זל. גאָלד-זאפאס. דער גאָלד-אָפּפלוס איז אָבער אין די שפּעטערדיגע יאָהרען גע-וועז אזא קאטאסטראָפאלער, אז סוף יולי 1936 האָ-בען מיר פערמאגט א גאָלד-זאפאס פון אָרעמע 374 מיליאָן זל.

איצט איז דער פרעמיער א ביסעל אָפּטימיסטיש: דינם 20-טען יאנואר 1937 האט די ,,באנק פאָל-סקי'' שוין פערמאגט 427 מיליאָן זל. אין גאָלד

אויף דער שוועל פון דער 38 לאָטעריע

מיט דעם נוצליך געענדערטען שפּיל-פּלאַן, מיר ראטען נישט אפצושלעפען און תיכף צו קויפען א לאָס אין דער בעקאנטער מיט גרויסע געווינסען גליקליכער קאלעקטור פון

KAFTAL

Łódź, ul. Piotrkowska 54.

בריפליכע בעשטעלונגען ווערען תיכף ערלעדיגט.
אויף וואונש ווערט ארויסגעשיקט אנ'אמטליכער שפּיל-פּלאַן צוזאמען מיט די פארשריפטען אומזיסט.
P.K.O. 304761 קאנטא

קאפּיטאל איז דער סינאנים פון גליק!

אנטי-יודישע געשעהענישען

זענען פארגעקומען אין דזשאלאשין

ווארשא, 31 (יט"א טעלעגראפיש)
די יודישע טעלעגראפען-אגענטור מעלדעט [פו]ן דזשאלאשין, ווילענער פאוויאט, ס'ווערט מיט[..]לס, אז דעם פערגאנגענעם דאנערשטאג, בעת [דע]ם מארק-טאג איז דארט געקומען צו אנטי-[יודיש]ע געשעהענישען. דער המון, וואס איז אויפ-געהעצט געווארען דורך אנטיסעמיטישע אגיטא-טאָרען, האט איבערגעקעהרט די יודישע סטראגא-נעס און צעוואָרפען די סחורות פון די יודישע מארק-הענדלער. א צאהל יודען איז דערביי שווער און לייכט צושלאגען געווארען: די גענויע צאהל פון די פערוואונדעטע איז נישט געלונגען פעסט-צושטעלען.
א גרעסערע פאליציי-אפטיילונג וואס איז אראפגעבראכט געווארען פון ווילנע האט צוריק געשטעלט די ארדנונג. די פאליציי האט דורכגע-פיהרט איינגע ארעסטען.

[..]רויסע שניי-שטורמען און פרעסט

איז גאנץ פוילען

[..]יטאבוס-פערקעהר אפגעשטעלט, באהנען קומען אן מיט פערשפעטיגונג

קראקא, 30 (ספ. טעל.)
די וואיעוואדישע מאכט האט בעקומען מעל-[דונג]ען פון אלע געגענדען פון דער וואיעוואדזשטווע [..]ן גרויסע שניי-שטורעמס, צוליב וואס אין [..] ערטער זענען די עפענטליכע וועגען פערשיט [געוו]ערען אין א מאס, וואס מאכט אוממעגליך [..]ן ואד-פערקעהר, אין מאנכע ערטער זענען די [..]יגען פערשיט אויף א שטח פון עטליכע קי-[לאמע]טער און אויף א הויך פון אנדערטהאלבען [מע]טער.
לויט די פאראויסזאגונגען, וועט דער איבער-[..]ן פערקעהר אויף די שאסען דויערן ביי [..]ג, ביז דער שניי וועט אפגערוימט ווערען. [..]ן די הויכע בערג שניי איז אויך אוממעגליך [..]הרען מיט שליטענס.

קראקא, 30 (ספ. טעל.)
צוליב דעם גרויסען שניי און שטארקען [..] איז אין די נאכמיטאג-שעהן איבערגעריסען [געוו]ערען דער אויטאבוסען-פערקעהר אויף די [..]: קראקא לעמאנאוו, קראקא—וואדזשיסלאוו, [קראק]א—נייסאנטש, קראקא—סקאלע, קראקא—אלקיש [..]—פראשאוויצע.
פון מארגען פריה וועט איבערגעריסען ווע[רען] דער אויטאבוסען-פערקעהר אויף די ליניעס [..]—וואדאוויצע—ביעלסקא. די קאמוניקאציע [..] דעם שאסעע קראקע—זאקאפאנע קומט נאך [..] נארמאל, אויף די אנדערע אויטאבוסען-ליניעס [..] נאך די קאמוניקאציע אויפגעהאלטען מיט [..] שוועריגקייטען און מיט קלענערע צו גרע-[סערע] פערשפעטיגונגען.

לוצק, 30 (ספ. טעל.)
פון נעכטען האלט אויף וואהלין א געדיכ-[טער] שניי ביי א שטארקען ווינט. די וועגען זענען [פערש]יט פערשיט, וואס עס בעשווערט שטארק די [קאמוני]קאציע. די אויטאבוסען-פערבינדונג מיט דובנא איז היינט איבערגעריסען געוואָרען. פאראהאן א מורא, אז מארגען וועט איבערגעריסען ווערען די קאמוניקאציע מיט לודמיר. די לעצטע שעה'ן איז דער ווינט נאך שטארקער געוואָרען. צוליב די פערשיטונגען פערשפעטיגען זיך אויך די באהנען.

קעלץ, 30 (ספ. טעל.)
היינט איז דורך דער קעלצער וואיעוואדזשטווע אדורכגעגאנגען א שטארקער שניי שטורם, דורך וואס די וועגען זענען אין פיל ערטער פערשיט געוואָרען אויף עטליכע מעטער הויך. פיל אויטאס און אויטאבוסען זענען געבליבען שטעקען אין שניי.
די אויטאבוסען-קאמוניקאציע איז שטארק בעגרעניצט געוואָרען. נאכמיטאג איז פון קעלץ נישט אפגעגאנגען קיין איין אויטאבוס. אויך די צוגען פערשפעטיגען זיך.

ווילנא, 30 (ספ. טעל.)
די שניי-שטורמען זענען גרויס. דער פראסט דערגרעהט ביז 30 גראד, אלע צוגען קומען אן מיט גרויס פערשפעטיגונג.

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)
פון גאנצען לאנד קומען אן ידיעות וועגען געוואלדיגע שניי-שטורעמס, אומעטום איז די קא-מוניקאציע בעשווערט, דער אויטאבוס-פערקעהר איז כמעט אינגאנצען אפגעשטעלט, די באהנען קומען אן מיט גרויסע פערשפעטיגונגע.

בריף פון מינקאווסקיס 2 טעכטער

וועלכע געפינען זיך אין ארץ-ישראל

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)
אין ווארשעווער הילפס-קאמיטעט איז אנ-געקומען א בריף פון די 2 טעכטער פון די אומ-געקומענע מינקאווסקיס אין פשיטיק, וועלכע גע-פינען זיך אין ארץ-ישראל. זיי שרייבען, אז זיי האבען זיך גוט איינגעאָרדענט. איינע ארבייט אין הדסה-שפיטאל, די צווייטע אין א פרדס. זיי בעטען צו גריסען זייערע קרובים.

רומענישער גובערנאטאר פון נאצ. באנק קומט קיין ווארשא

בוקארעסט, 30 (ספ. טעל.)
היינט איז ארויסגעפאהרען מיט אנ'אפיציע-לען וויזיט קיין פוילען דער גובערנאטאר פון דער רומענישער נאציאנאל-באנק מיטיק.

דער נאוואשין-מארד איז פאריז

פאריז, 30 (ספ. טעל.)
דער לעצטער טאג פון דער אויספארשונג אין דער פראגע פון מארד איבער נאוואשין האט אויך נישט געגעבען קיין רעזולטאט, אין ער-מארדעטענס פאפירען האט מען נישט געפינען קיין שום שפור, וועלכער זאל קענען עפּעס אויפקלעהרען.

דייטשע פליטים „אקופירען" דעם לאקאל פון „דזשאינט"

זיי פערלאנגען צו העלפען זיי איז זייער נויט

ווארשא 30 (טעלעפאניש)
פרייטאג איז אין לאקאל פון „דזשאינט" פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די פארשטע-הער פון דזשאינט דר. קאהען און שווייצער מיט די ציש"א-שולען, תרבות, שול-קולט, בית-יעקב, יבנה, תלמוד תורות און ישיבות וועגען דער הילפס-אקציע פאר זיי.
בעת דער קאנפערענץ האבען זיך אין לאקאל ארייננעריסען אנ'ערך הונדערט דייטשע פליטים. זיי האבען ערקלערט, אז זיי אקופירן דעם לאקאל, וועלען קיינעם נישט ארויסלאזען און וועלען בליי-בען אזוי לאנג זיצען ביז זייערע פאדערונגען וועלען נאכגעגעבען ווערען.
זיי האבען געזאגט, אז זיי ווילען נישט מעהר לעבען פון שנאררייי און פערלאנגען, אז מ'זאל פאר די דייטשע פליטים בעשטימען א גרעסערע סומע, כדי יעדער זאל זיך קענען בע-שעפטיגען אין זיין פאך.
לויט זייערע ערקלערונגען, האבען די ווער-שאווער מיסיאנערן אויף זיי פערלעגט א נעץ און צוזאגענדיג יעדען געלד, ווילן זיי די פליטים אפשמדן.
מ'האט אנגעהויבען מיט די אקופאנטען צו אונטערהאנדלען און געזאגט אז ביז דינסטאג וועלען זיי בעקומען אג'ענטפער, דעמאלס האבען זיי פערלאזען דעם לאקאל.

ארויספאדערונגס-פאפירען קיין בראזיליען

זענען אלע בטל געווארען

ווארשא, 30 (טעלעפאניש)
די ווארשאווער עמיגראציע-מאכט האט בע-קומען א מיטיילונג פון בראזיליען, אז צוליב דעם, וואס עס זענען ענטדעקט געווארען פעלשונגען ביים ארויסשיקען ארויספאדערונגען פאר קרובים צו קומען קיין בראזיליען, ווערען בטל אלע ארויס-פאדערונגען, וועלכע געפינען זיך שוין אין בעזיץ פון די קרובים פון פוילען. זיי וועלען מוזען בע-קומען נאכאמאל פאפירען וואס זאלען זיין בעשטע טיגט פון דער בראזילער רעגירונג.

רעגירונגס־מיליטער זיגט

2 ענגלישע קריגס־שיפען וויזיטירען די מאדרידער רעגירונג. — איטאליען געשלאָסען א האַנדעלס־אָפּמאַך מיט גען. פראַנקאָ. — נייע פּרוב פון פערמיטלונג

מאַדריד, 30 (ספּ. טעל.)
דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט אָפּגעהאַלטען אַ גרויסען זיג נעבען קאָרדאָבא. דאָס מיליטער געפינט זיך אויף דער בריק אַלקאָלעאַ נעבען קאָרדאָבא.

מאַדריד, 30 (ספּ. טעל.)
דער קאָמוניקאַט פונ'ם ראַט צו פערטיידיגען מאדריד מעלדעט: אויפ'ן מאַדרידער פראָנט האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער פערנומען די ליניע פון די אָקאָ־פּעס פון די אויפשטענדיגע אויפ'ן אָפּשניט צווישען היגיענע־אינסטיטוט און דער פונדאַציע דעל אַמאָ. אויף דער זייט פון רעגירונגס־מיליטער געהען איבער פיל זעלנער פון די אויפשטענדיגע.

מאַדריד, 30 (ספּ. טעל.)
האַוואַס מעלדעט, אַז נאָך דער נאַכט־אַטאַקע האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער כמעט אינגאַנצען פערנומען דעם מערב־פּאַרק, אין שטח פון אַנ'ערך 600 מעטער, וואָס געפינט זיך אויף רעכטס פון פּאַ־ק. די אַטאַקע איז דורכגעפיהרט געוואָרען אין דער צייט פון אַ גרויסען שלאַקס־רעגען, אין פולשטענדיגער פינסטערניש. דער קאַמף איז געווען גוואַלדיג פערביסען. אין רעזולטאַט האָבען די אויפשטענדיגע זיך געמוזט צוריקציהען. נישט קוקענדיג אַף וויפ'ל שלעכטען וועטער און דעם שטאַרקען פייער פון שונא, האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער פערפעסטיגט דעם פערנומענעם שטח. דאָס פערנעמען דעם מערב־פּאַרק האָט אַ גרויסע סטראַטע־גישע בעדייטונג, מחמת ער שניידט אָפּ די פער־בינדונג פון די אויפשטענדיגע מיט'ן שפּיטאָל און מיט'ן איבריגען טייל פונ'ם פראָנט־אָפּשניט. דאָס מיליטער פון די אויפשטענדיגע, וואָס פערנעמט די שפּיטאָל־בנינים, געפינט זיך אין אַ קריטישער לאַגע.

מאַדריד, 30 (ספּ. טעל.)
קאָמוניקאַט פון מאַדרידער פערטיידיגונגס־ראַט פון 29־טען ד.ח. 12 ביי טאָג:
בעת די אָפּעראַציעס אויפ'ן אָפּשניט מאַנקלאַאַ זענען די אויפשטענדיגע אָפּגעוואָרפען געוואָרען ביז'ן ראַנד פון מערב־גאָרטען. אונזער מיליטער בעראָט איצט די אויפשטענדישע קאָמוניקאַציע־ליניעס אין אוניווערזיטעטס־קוואַרטאַל.
אויפ'ן אַראַנכוועז־פראָנט איז א נייע אַטאַקע פון דייטשע אָפּטיילונגען מיט דער פולער ענערגיע אָפּגעשטויסען געוואָרען. אויף אַנדערע פראָנטען זענען נישט נאָטירט געוואָרען קיין שום אָפּעראַציעס.

וואַלענציאַ, 30 (ספּ. טעל.)
די רעגירונגס־אַגענטור מעלדעט: אַז נעכטען זענען געקומען אַהער צוויי ענגלישע קריגס־שיפען „נעלסאָן" און „באַרהאַם". דער ענגלישער אַדמיראַל „ראָזער" איז געקומען מיט א וויזיט אין פּרע־זידיום פון שפּאַנישען מיניסטאָר־ראַט. די ענג־לענדער האָבען בעקומען אַ מיליטערישע אויפ־נאַהמע. דאַן האָט זיי אויפגענומען קאַבאַלעראָ און ד'ער אויסערן־מיניסטער וואַיאָ. דער אַדמיראַל ראָוער האָט בעגריסט די שפּאַנישע רעגירונגס־פאָרשטע־הער מיט פאָלגענדע ווערטער: „איך פיהל זיך גליקליך אייך צו בעגריסען אין מיין נאָמען און אין נאָמען פון מיין רעגירונג. איך ווינש דער רע־גירונג פון דער רעפּובליק ערפאָלג אין שטרעב, אַז אין שפּאַניען זאָל ווידער הערשען רוה".
שפּעטער האָט קאַבאַלעראָ רעוויזירט דעם אַד־מיראַל אויף דער שיף.

רוים, 30 (ספּ. טעל.)
מען מעלדעט פון סאַלאַמאַנקאַ, אַז היינט איז אונטערגעשריבען געוואָרען אַ פּראָוויזאָרישער האַנ־דעלס־אָפּמאַך צווישען דער אויפשטענדישער שפּאַ־נישער רעגירונג מיט איטאַליען.

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
אין די קרייזען פון די אויסלענדישע קאָרעס־פּאָנדענטען האָט זיך פערשפּרייט א קלאַנג, אַז אַ בעדייטענדער שפּאַנישער פּאָליטיקער, גראַף דע ראָמאַנאָנעראָ האָט געזאָלט פאָהרען קיין סעווילא כדי לויט דער איניציאַטיוו פון געוויסע פראַנצויזי[שע] און ענגלישע פאַקטאָרען, אונטערצונעהמען אַ [...]טראַלע פערמיטלונגס־אַקציע ביי די שפּאַנישע [...] שטענדיגע געגנעראַלען מיט'ן צוועק אָפּצושטעל[ען] דעם בירגער־קריג. די דאָזיגע פּרובען האָבען [...] זאָלט אונטערשטיצט ווערען מיט געוויסע פאָרשל[אַגען] וועגען אינטערנאַציאָנאַלער פינאַנציעלער הילף [פאַר] שפּאַניען, כדי אויפצובויען די פערניכטונגען [...] דער מלחמה.

צי האַלט עס ביים איבעררייסען די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען

צווישען איטאַליען און די סאָוויעטען

אין רוים לייקענט מען אָפּ די דאָזיגע קלאַנגען

רוים, 30 (ספּ. טעל.)
די פּאָליטישע קרייזען לייקענען ענערגיש די קלאַנגען, וואָס האָבען זיך בעוויזען אין דער אויסלענדישער פּרעסע, וועגען א נאָהענטער איבער־רייסונג פון די דיפּלאָמאַטישע בעציהונגען צווישען איטאַליען און ראַטען־פערבאַנד.
אויף דער ליניע רוים–מאָסקווע איז נישט געשעהן קיין שום נייער פאַקט, וואָס זאָל בערעכ־טיגען אזא השערה, פערקעהרט, ווי עס אינפאָר־מירען די פּאָליטישע קרייזען, פיהרען זיך אין רוים שוין זייט א לענגערער צייט געשפּרעכען צווי[שען] איטאַליענישע און סאָוויעטישע עקאָנאָמישע [...] פערטרעטער וועגען דער אויסאַרבייטונג פון א נ[ייעם] האַנדעלס־טראַקטאַט צווישען ביידע מלוכות.

די מוראדיגע פערפלייצונגס־קאַטאַסטראָפע

ווערט בעטראַכט אין אַמעריקאַ אַלס נאַציאָנאַל־אומגליק

ניו־יאָרק, 30 (ספּ. טעל.)
די פּאַניק צווישען דער בעפעלקערונג וואָס וואוינט אויף דעם מיסיסיפּי־ברעג דויערט ווייטער. נעכטען האָבען עטליכע טויזענד מענשען אויס מורא פאַר דער פערפלייצונג פערלאָזען זייערע וואוינונגען, אין די לעצטע טעג זענען פון פער־פלייצונגס־געביט אַוועק 25 טויזענד מענשען, אין אַמעריקאַ האַלט מען די פערפלייצונג פאַר א נאַצ[יאָ]נאַלע קאַטאַסטראָפע, אין דער רעטונגס־אַקציע נעהמען אַנטייל 100 טויזענד מענשען, מייסטענס פרייוויליגע.
דאָס וואַסער האָט פערפלייצט 13 טויזענד קילאָמעטער ערד, אָפיציעל זענען רעגיסטרירט 655 טויט־פאַלען, די צאָהל איז אָבער זיכער דרייפאַך. ווייל מ'קען נישט פיהרען קיין גענויע קאָנטראָ[ל]. די שאָדענס בעטרעפען 500 מיליאָן דאָ[לאַר].

טראַגעדיעס אויפ'ן אָפענעם ים

2 שיפען שיקען פערצווייפעלטע הילפס־רופען

ניו־יאָרק, 30 (ספּ. טעל.)
דאָ איז אויפגענומען געוואָרען א ראַדיאָ־דעפּעשע פון דער שיף „טאַונטע", אַז אויף דער דעק פון דער שיף איז אויסגעבראָכען א שרפה. די שיף איז געגאַנגען פון מיאַמי קיין ניו־יאָרק. די צאָהל פּאַסאַזשירען אויף דער שיף איז נישט בעקאַנט.
מ'האָט דאָ געהערט ס. אָ. ס. רופען פון דער האָלענדישער שיף „נאַנג־יאַקאַבוס". די דע־פּעשע איז געווען פאָלגענדע: אויב איהר וועט אונז נישט קענען אָפּראַטעווען, זאָגט אונזערע פאַמיליעס, אַז אונזערע לעצטע געדאַנקען זענען געווען מיט זיי".
די שיף איז אונטערגעגאַנגען. ס'האָבען זיך אויף איהר געפינען 23 מענשען.

צום נאָמענס־טאָג פון מלוכה־פּרעזידענט

וואַרשא, 30 (טעלעפאָניש)
צום מאָרגענדיגען נאָמענסטאָג פון מ[לוכה־]פּרעזידענט האָט די הויפּט־קאַנצלעריע אַרויסגעג[עבען] די סטוזלושעלצעס א ספּעציעלען אויפרוף.

ערמאָרדעט אַן עלעקטראָווני[...] דירעקטאָר

קאַטאָוויץ, 30 (ספּ. טעל.)
דער דירעקטאָר פון דער עלעקטראָוונינג[...] יאַנאָוו, אינזש. מיכאַל סקשיוואַן איז היינט א געהיימנישפולע אופן ערמאָרדעט געוואָרען.

די בעסטע
און געזונדסטע
זענען די
4
וואַטקאַווע
גילזען
„OSMAN"

היטלער האָט גערעדט

(ענדע פון דער 1־טער זייט)
די לעצטע 4 יאָהר. ער האָט געזאָגט, אַז בעת ער האָט איבערגענומען די מאַכט איז די גאַנצע ווירט־שאַפט געווען צוזאַמענגעבראָכען. 6 מיליאָן אַרבייטס לאָזע אין אונטערגעהענדע פּויערים־שטאַנד. ס'איז געווען שווער צו בעזייטיגען די דאָזיגע לאַגע. אפילו פאַכלייט האָבען נישט געגלויבט, אַז ס'איז פערהאַן אַ רעטונג. די פאַכלייט מאַכען אָבער פון מעטאָדען דאָגמעס און רעכענען זיך נישט מיט'ן לעבען. היטלער האָט אַלץ געראַטעוועט אין פער־לויף פון די 4 יאָהר. (מיט וואָס האָט ער נישט געזאָגט). ער האָט אָנגעוויזען, אַז ער האָט פערקלענערט די אַרבייטסלאָזיגקייט און מ'בעקומט אַרויס מעהר קוי־לען. די פראַגע וועגען לעבענס־מיטעל פּראָדוקטען האָט ער אויך נישט בעריהרט.
וועגען קולטורעלע פראַגען האָט ער געזאָגט, אַז זייט מ'האָט פערטריבען די יודען, שטעהט דאָס דייטשע טעאַטער, פילם, פּרעסע, ליטעראַטור אויף דער העכסטער הויך(?)
דאַן איז היטלער איבערגעגאַנגען צו פּראָבלע־מען פון אויסלענדישער פּאָליטיק. דאָ, דערצעהלט היטלער, האָט ער בעוויזען וואונדער. ער האָט צו־ריקבעקומען די גלייכבערעכטיגונג פון דייטשלאַנד. אַ־אַפּוואַרפענדיג די ווערסאַלער קייטען, געשאַפען די אַרמעע און פערנומען דאָס רהיין־געביט.
דאַ איז געקומען די באַמבע. היטלער ערקלערט, אַז געהענדיג אויף דער ליניע פון גלייכבערעכ־טיגונג וועט ער ענדערען דעם איצטיגען כאַראַקטער פון די דייטשע באַהנען און דער רייכס־באַנק (זיי זענען לויט'ן ווערסאַלער טראַקטאַט פערמשכנט, די רעד.) און צווייטענס ציהט ער פייערליך צוריק די אונטערשריפט פון די דייטשען, וועלכע איז אויס געפּרעסט געוואָרען פון אַ שוואַכער רעגירונג, אַז די דייטשען זענען שולדיג אין וועלט־קריג. דערמיט האָט היטלער טעאַטראַליש צוגעגעבען, איז די צייט פון איבעררעשונגען פון אַ'נזער זייט, געענדיגט.
ענטפערנדיג אויף דער רעדע פון אידענ'ן, האָט היטלער געלייקענט, אַז דייטשלאַנד וויל זיין איזאָלירט און פיהלט זיך גאָרנישט איזאָלירט. דייטש לאַנד האָט די לעצטע יאָהר פערפעסטיגט איהר פריינדשאַפט מיט א רייהע מלוכות. ער האָט דער־מאָהנט פּוילען, עסטרייך, איטאַליען. אונגאַרן, יו־גאָסלאַוויען, בולגאַריען, גריכענלאַנד פּאָרטוגאַל, שפּאַניען. ער דערמאָהנט אויך דעם אַנטי־באָלשע־וויסטישען אָפּמאַך מיט יאַפּאַן. ער וויל אויך מיט אַלע שכנות'דיגע מלוכות לעבען בשלום.

מיט פראַנקרייך איז נישט פאַראַן קיין שטריט־פּונקט, בעלגיען און האָלאַנד איז ער גרייט יערע מינוט צו גאַראַנטירען, אַז ער וועט נישט בעריהרען זייער נייטראַליטעט. אויך אויפען ווירטשאַפטליכען געביט זענען די דייטשען נישט איזאָלירט, אָבער א ווירטשאַפטליכער צוזאַמענאַרבייט צווישען די מלו־כות קען, לויט זיין מיינונג נישט עקזיסטירען ווי נאָר אויפן באָדען פון מתחרות־אויסטויש. ער איז נעגען דער טענה פון מיס. אידען, אַז דער דייטשער 4־יאָהר־פּלאַן האָט געצילט צו דער שטרעבונג פון דייטשלאַנד זיך צו איזאָלירען, דייטשלאַנד האָט נישט געהאַט קיין אַנדער אויסוועג און היטלער וועט פון דעם וועג נישט אָפּטרעטען. ער וואַרפט אויך אָפּ אידענ'ס פעסטשטעלונג, אַז די מורא פאַרן באָלשע־וויזם איז א פּראָדוקט פון פּאַנטאַזיע. אין דער פּראַק־טיק האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז בלויז דאָס דערוואַ־לוציאָניזירען פון שפּאַניען האָט פון דאָרט אַרויס־געטריבען דייטשען און דער האַנדעל האָט געהאַט גרויסע שאָדענס.
ווייטער האָט ער פּאָלעמיזירט מיט אידען, אַז צוליב דער שטעלונג פון דייטשלאַנד צום באָלשע־וויזם ווערט אייראָפּאַ צעריסען אויף צוויי טיילען, דאָס ערשטע מאָל, זאָגט ער, איז אייראָפּאַ צעריסען געוואָרען אויף 2 טיילען צוליב'ן ווערסיילער טראַק־טאַט און איצט צוליב דער באָלשעוויסטישער דאָק־טרין. פאַר ענגלאַנד איז אפשר דער באָלשעוויזם א זאַך וואָס שטעקט אין מאָסקווא, פאַר אונז איז דאָס א פּעסט, זאָגט היטלער. דער יודיש – נאַציאָנאַלער באָלשעוויזם האָט געפּרוווט זיך אַריינצורייסען אין דייטשלאַנד, דער באָלשעוויזם שטרעבט צו א וועלט רעוואָלוציע און צו פערניכטען די וועלט. מ'קאָן איהם דעריבער נישט געבען קיין גלייכבערעכטיגונג אַלס אייראָפּעאישען פּאָליטישען פאַקטאָר. אונזערע פעלקער זאָלען טון וואָס זיי ווילען, דייטשלאַנד זעהט אין באָלשעוויזם א וועלט־מגפה און וועט מיט אַלע מיטלען האַלטען דאָס פאָלק ווייט פון דער דאָזיגער מגפה, דייטשלאַנד וועט מעהר נישט שלי־סען קיין שום אָפּמאַכען מיטן באָלשעוויסטישען רוסלאַנד. מיר ווילען נישט העלפען קיינמאָל קיין באָלשעוויסטישער מלוכה און ווילען נישט אָננעה־מען קיין הילף פון אַזאַ מלוכה. רעדענדיג וועגען דער פעלקער־ליגע האָט היטלער געזאָגט, אַז ער גלויבט נישט, אַז אין פאַל פון א געפאַהר זאָל די ליגע קענען העלפען איהרע מיטגלידער. די ליגע רעדט און טוט נישט, ווייטער האָט ער געענטפערט אידענ'ען אויף דעם טייל פון זיין רעדע וועגען דער דייטשער בעוואַפנונג, ער האָט אידענען קודם כל אָפּגעשיקט צו די מאָסקווער בעוואַפנונג און האָט געזאָגט, אַז די פראַגע ווי ווייט דייטשלאַנד זאָל זיך בעוואָפנען, מוז מען איבערלאָזען פאַר דייטשלאַנד אַליין, אי־טאַליען און יאַפּאַן זענען אויך אין דער מיינונג.
רעדענדיג וועגען שפּאַניען האָט היטלער געזאָגט, אַז ער האָט נישט דאָרט קיין שום טעריטאָריאַלע פּרעטענזיעס, זיין סימפּאַטיע פאַר גען. פראַנקאָ איז נאָר צוליב דעם אַלגעמיינעם מענשליכען מיטגעפיהל און שטרעבונג אויף נאַציאָנאַלע קאָנסאָלידאַציע אין שפּאַניען. דעריבער וועט ער אַלץ טון, כדי צו פּרעגען אין אָרדנונג די בעציהונגען אין שפּאַניען, רעדענדיג וועגען רעאַלע מלוכות האָט היטלער גע־זאָגט, אַז א רעאַלע מלוכה איז איטאַליען, ווייטער דייטשלאַנד און אויך פּוילען. די פעלקער־ליגע אין דער איצטיגער פאָרם קען נישט עקזיסטירען, מ'דאַרף האָבען רעפאָרמען.
ווייטער האָט היטלער געזאָגט, אַז ער וויל קאָ־לאָניעס נישט צוליב מיליטערישע צוועקען, נאָר צו־ליב ווירטשאַפטליכע צוועקען. אין דער צייט פון שווערען קאַמף, זאָגט ער פאַר לעבענס־מיטלען און רויה־שטאָף, ווילען מיר נישט אויפהערען צו פאָ־דערן קיין קאָלאָניעס.
וואָס קען העלפען לויט היטלער'ן דער וועלט 1) איינערליכע סטאַביליזאַציע פון אַלע פעלקער, 2) רעספּעקטירען די נויטווענדיגע לעבענס־נויטיגקייטען 3) פערוואַנדלען די פעלקער־ליגע אין א געוועהר פון עוואָלוציע, 4) פולע גלייכבערעכטיגונג) 5) בעהאַנד־לען די פראַגע פון בעוואָפנונג אין גאַנצען פערנעהם, 6) פּאַראַליזירען די אומפעראַנטוואָרטליכע פאַקטאָ־רען, וואָס פערסמ'ען די אינטערנאַציאָנאַלע אַט־מאָספער און וואָס פעלישען די עפענטליכע מיינונג און 7) נערעכט בעהאַנדלען די נאַציאָנאַלע מינדער־הייטען אין אַנדערע לענדער (דאָס לעצטע איז דאָס בעסטע די רעד.) דאַן פערמיידיגט זיך היטלער פאַר וואָס ער האָט נישט געגעבען קיין ענטפער אויף דעם ענגלישען פראַגעבויגען.
ראָן רעדט געהרינג וועלכער הויבט היטלער'ן דיהם פיהרער און בעריהט דעם מאָסקווער פּראָצעס ער לייקענט, אַז אומיצער פון די טראָצקיסטען זאָל האָבען גערעדט מיט א דייטשען שטאַטסמאַן און אויך דאָס, אַז די דייטשען האָבען געזאָלט געבען אַנ'.אַעראָפּלאַן פאַר א טראָצקיסטישען פיהרער צו פליהען קיין אָסלאָ.

לאָנדאָן, 30 (ספּ. טעל.)
די ענגלישע אָווענד־פּרעסע איז נישט צופרידען מיט דער רעדע פון היטלער'ן, קיין אָפיציעלע[ר] [...] איז נאָך נישט אַרויסגעגעבען געוואָרען.

רוים, 30 (ספּ. טעל.)
די איטאַליענישע צייטונגען האָבען אויפג[ענומען] מיט צופרידענהייט היטלער'ס רעדע.

פּאַריז, 30 (ספּ. טעל.)
אין פּאַריז וואַרט מען אויף דעם ג[אַנצען] טעקסט פון היטלער'ס רעדע. מ'מאַכט אויפמערק[זאַם], אַז היטלער האָט בכלל נישט געזאָגט [...] לעצטער רעדע פון בלומען, בעת ער האָט [...] געגען אָפּגעשטעלט אויף אידנ'ס רעדע.

בערלין, 30 (ספּ טעל.)
היטלער האָט אַרויסגעגעבען א פעראָרדנונג [...] דייטשע בירגער טאָרען נישט אָננעמען די נאָ[בעל־] פּרעמיע. ער האָט איינגעפיהרט א דייטשע נאַצ[יאָנאַלע] פּרעמיע אין דער הויך פון 100 טויזענד [...] וועלכע וועט פערטיילט ווערען יעדעס יאָהר [...] דיינסטפולע דייטשען.
די פעראָרדנונג איז געקומען צוליב דער [...] ליודיגונג'ג פאַר דייטשלאַנד דורך אָנערקענען [...] בעל־פּרעמיע פאַר שלום — אָסיעצקי'ן.

בערלין, 30 (ספּ טעל.)
צוליב דעם, וואָס איניגע וועט געשלאָסען [...]רען די מיטגלידער־ליסטע אין דער נאַציאָ[נאַל] [...] האָבען אַלע מיניסטאָרען. וועלכע זענען נאָ[...] היינטיגיש געווען קיין מיטגלידער, זיך אַנגעש[לאָסען] אין דער פּאַרטיי

אונטער די „אידעאלאגישע" מאסקעס

פון רעא קעניג

...קען נישט קומען צו אַ פאס־יוער, לאָמיר עס ...פען פערבינדונג צווישען דייטשלאנד און רוס־...אַנד אויפ'ן חשבון פון אייראָפּא? אָט די פראַגע ...ג איצט, ווען היטלער און מוסאָליני זענען שוין ...יריג געוואָרען שרייענדיג „באַלשעוויזם עליך" ...יגען א היבש ביסעל ווילד און פאַראַדאָקסאַל. אָבער אין פּאָליטיק זענען ווילדע פּאַראַדאָקסען ...ן אָפטע ערשיינונגען.

...און ווען מען זאָל זיך גוט צוקוקען וואָס עס ...ט זיך אונטער די „אידעאָלאָגישע פראַנטען" וואָס ...לער און מוסאָליני ווילען מיט אלע זייערע ...פּאַגאַנדע מיטלען שאַפען, וועט מען, גלויב ...ז זעהן אז די אויבענגעשטעלטע פראַגע איז גאָר ...ט אַזאַ ווילדע.

...ר „מאראקא אינצידענט" וואָס איז לעצטן ...דיגט געוואָרען, איז א פרישע און נאָהענטע ...סטראַציע.

פאַרוואָס אַזוי באַלד וואָס האָט זיך היטלער מיט ... אייפער אריינגעוואָרפען אין דער שפּאַנישער ...ער קריג? נאָך וואָס האָבען די נאַציס לכתחילה ...געצונדען אָט די ציווילע מלחמה?

...נישט ווייל ער האָט ליב פראַנקאָ'ן און אפילו ... ווייל ער האָט אזוי פיינט געהאַט די שפּאַנישע ...קראַטישע רעגירונג, נאָר ווייל עס האָט זיך ..., ווי דעם ...קייזערס אימפּעריאַליסטען, ...יסט שטאַרק א שטיק מאראַקא. און דעם חשק ... ער נאָך נישט פערלוירען.

...אינטערעסען קענען נישט האָבען קיין בעסערע ...צליכערע מאַסקע ווי א אידעאָלאָגישע.

...אָפיציעל הייסט עס, אַז ער און מוסאָליני קע־...נישט איבערטראָגען שפּאַניע זאָל ווערען באַלשע־...יש, אָבער אין אמת'ן זענען זיי אויסען נאָר ...פען פיס אין די מיטנע געוואָרענע וואַסערען ... מיטעללענדישען ים.

...לעת עתה, האָט מען איהם שיער נישט גע־... ביי דער האַנד, די פעראינטערעסירטע מלוכות ...איצט אַכטונג אויף מאראַקא, אָבער שרייען ...ער נאָך אַלץ „באַלשעוויזם עליך". און כאָטש ...גריגע אייראָפּא האָט שוין אנגעהויבען פער־...ן אָט דעם אידעאָלאָגישען יראת שמים'־...געשריי, העלפט ער נאָך אַלץ היטלער'ן ...מוסאָליני'ן.

...ין ערשטענס א אידעאָלאָגישער אויסרייד ...די אייגענע מאַסען, וועלכע ווילען קיין מלחמות ... און צווייטענס, וואָס איז פיל וויכטיגער: ...ער אידעאָלאָגישער געשריי העלפט נאָך אַלץ ...ען און צורייסען אייראָפּא. „צוטייל און העררש" ... דער לאָזונג גילט אויך אין אינטערנאַציאָנאַ־...פּאָליטיק.

... זיינע אַנטי־קאָמוניסטישע און אַנטי־יודישע ...אנב...) אידעאָלאָגיעס זענען די נאַצישע יונ־... אויסען נאָר א בעריליך אָבשוואַכען די אַנ־... אייראָפּעאישע מלוכות.

...וואָס זשע זוכט ער אָבצושוואַכען אינער־... שכנה'שע אייראָפּעאישע פעלקער?

...די זיי אָפּצורייסען פון רוסלאנד" — ענט־... מען ס'רוב.

...אָבער אָט דער אָנגענומענער תירוץ הינקט ... שטאַרק אונטער.

...די צו אַטאַקירען רוסלאנד איז פאַר נאַצי־...לאנד גאָר נישט אַזוי נויטיג אָנצומאַכען צי... מלחמות צווישען די שכנה'שע אייראָפּעאישע ... פערקעהרט, צו אַטאַקירען רוסלאנד וועלכע ... ווערט אַלץ שטאַרקער און מעכטיגער, לוינט ...הם שוין גאָרנישט די אייראָפּעאישע פעל... אַלען זיין אינערליך צוריסען און אָבגעשוואַכט ... פערשידענע „אידעאָלאָגיעס".

...לידער, קען מען זעהר שטאַרק צווייפלען, צי ...צטיגע אפילו דעמאָקראַטישע אייראָפּעאישע ... (מיט'ן אויסנאַהם אפשר פון בלום'ס פראַנק־רייך) וואָלטען זיך געלאָזט העבדום פעב־ים ראַ־טעווען רוסלאנד, ווען היטלער'ס דייטשלאַנד אַטאַ־קירט זי.

אלא, פאַרוואָס זשע אַטאַקירט ער איצט נישט רוסלאנד, און פאַר וואָס געהט ער אָן מיט זיין רעמאָ־אַליזירענדער אידעאָלאָגישער פּראָפּאַגאַנדע און סטראַטעגיק צווישען די שכנה'שע אייראָפּעאישע פעלקער גופא.

דער תירוץ איז אז היטלער איז נישט אזוי אויסען א מלחמה לשם שמים, און געגען באַלשעוויזם ווי... קאָלאָניעס. ער שאַרפט זיך די ציינער אויף מאַראָקאָ, דאַנציג, טשעכאָסלאָוואַקיי. ער וויל אַלץ אַזעלכע געשמאַקע און נאָהענטע ביסענס, וועלכע זאָלען ווי אַליין אריינפאַלען איהם אין מויל, און נאָר ווייל ער איז אַזאַ צדיק און „ראַטעוועט די וועלט פון באַלשעוויזם".

רוסלאנד איז ווייט און מעכטיג, און רוסלאנד קען פיל מעהר אין פאַל פון א קריג העלפען אייראָפּא, ווי אייראָפּא וועט זיין גרייט צו העלפען רוס־לאַנד, אין פאַל זי וועט אַטאַקירט ווערען פון דייטש־לאַנד.

איז א טעות ווען מען מיינט, אז היטלער וויל איזאָלירען רוסלאנד פון אייראָפּא; ס'איז, גלויב איך, פיל ריכטיגער אָנצונעהמען, אז ער איז אויסען צו איזאָלירען אייראָפּא פון רוסלאנד.

עס וועט איהם זיין פיל לייכטער אָבצורייסען שטיקער פון אייראָפּא און קריגען קאָלאָניעס, ווען עס וועט איהם געלונגען אָנצומאַכען דעם ברוגז צווישען רוסלאנד און אייראָפּא, און רוסלאנד וועט זיך נישט מ'שען.

דער אמת איז אפשר אַזוינס, אז אייראָפּא דאַרף שוין איצט מעהר האָבען רוסלאנד, ווי רוס־לאַנד אייראָפּא.

און דאָס הויבען אפשר שוין אָן צו פיהלען די אייראָפּעאישע מלוכות, וועלכע האָבען זיך נאָך נישט פערבונדען מיט „רוסלאנד" אַזוי ווי פראַנק־רייך. דאָס נאַצישע דייטשלאַנד דאַרף קאָלאָניעס, זוכט „רעוואַנש" און די אַנטי קאָמוניסטישע און אַנטי יודישע „אידעאָלאָגיעס" זענען נאָר מאַסקעס צו פערשטעלען איהרע אמת'ע אינטערעסען און צילען.

ווען אייראָפּא וועט זיך בעצייטענס נישט אַרומזעהען, וועט זי נאָך דערלעבען א בונד צווישען די עקסטרעמסטע אידעאָלאָג'עס פון אונזער צייט, ווי פּאַראַדאָקסאַל און ווילד עס זאָל נישט אויס־זעהען אַצינד

צי עקזיסטירט א פאנאראבישע בעוועגונג

אין דער לעצטער צייט הערט מען זעהר אָפט וועגען דעם „גרויסען" כח וואָס זאָל כלומרשט ענט־שטעהען אין נאָהענטען מזרח און מיט וועלכען די יודען וועלען זיך האָבען צו רעכענען, דאָס איז דער אַזוי גערופענער פּאַנאַראַביזם. דער גלענצענדער קענער פון מזרח ד"ר באַגדאַן ריכטער גיט אין דער „גאַזעטא פּאָלסקאַ" פאָלגענדע אינטערעסאַנטע שיל־דערונג פון דער דאָזיגער בעוועגונג:

אויפ'ן מזרח'דיגען הויף איז איינס פון די שימערירענדע ווערטער מיט וועלכע מען פּאָכט פאַר די אויגען פון לעזער דאָס וואָרט „פּאַנאַראַביזם". אויף א געהיימניספולען אופן גיט מען צו פערשטעהן, אַז דאָס איז דער פאַנאַראַביזם פּראַנט־וואָרטליך פאַר אַלעם, וואָס עס געשעהט נאָר צווישען די בערג פון אַנאַטאָליע אין דעם ישען אָקעאַן פון פאַנאַראַביזם ערוואַרט מען אין דער נאָהענטסטער צוקונפט סענסאַציעס, וואָס זאָלען אַדורכנעהמען מיט אַ שודער, מען בעטראַכט איהם פאַר א פּאָליטישען כח, וואָס וועט פון גרונד אויס ענ־דערען די מאַפּע פון מזרח'דיגען טייל פון דער וועלט.

אָבער ווען מען דריקט צו צום ווינקעל פון דער וואַנד אַזאַ פּאַנאַראַביזירענדען שרייבער און מען פרעגט איהם פשוט, וואָס איז דאָס אַזוינס פאַ־נאַראַביזם, אין וואָס בעשטעהט זיין גרויסער כח און אין וואָס קומט ער צום אויסדרוק — וועט מען קיין ענטפער נישט בעקומען. ווייל דער פּאַנאַרא־ביזם איז אין דער ווירקליכקייט נאָר א עטיקעט, וואָס איז צוגעקלעפּט צו א ליידיג פלעשעל. וואָס קומט דערפון אַרויס אַז די עטיקעט רוהמט און זאָגט צו זעהר א סך, אויב פון פלעשעל קען מען נישט אַרויסבעקומען קיין אַייז טראָפּען.

דעם פּאַנאַראַביזם פעהלט קודם כל א נאַטירלי־כער יסוד. די שטחים צו וועלכע ער האָט פּרעטענציעס זענען נישטאָ און זענען קיינמאָל געאָגראַ־פיש צווישען זיך נישט געווען פערבונדען. עגיפּטען מיט העדזשאַס, וואָס זענען אָפּגעטיילט דורך דעם רויטען ים זענען אין משך פון די לעצטע 5000 יאָהר מיט גאָרנישט געווען צווישען זיך פערבינדען. מעסאָפּאָטאַמיען איז פרעמדער צו תימן ווי פּוילען צו פּאָרטוגאַל, סאַודיען און סיריען האָבען פון געאָ־גראַפישען שטאַנדפונקט קיין שום שייכות. אפילו אין די גרענעצען פון אַראַבישען האַלב־אינזעל אונ־טערשיידעט זיך אַזאַ אָמאַן פון דעם מיט איהם שכני־שען נעדזשיד, ווי לאָמיר זאָגען דייטשלאַנד פון איטאַליען.

דער פּאַנאַראַביזם, ווי עס דרינגט אַרויס פון דער דעפיניציע, דאַרף פעראייניגען אַלע אַראַבער, ווי דער פּאַנגערמאַניזם אַלע גערמאַנער, אויף וויפיל אָבער עס קען נישט אונטערליגען קיין ספק, אַז די דענער, שוועדען, האָלענדער, דייטשען געפינען זיך אין א געוויסע קרובהשאַפט (עס איז נישט וויכטיג אין וואָס פאַר א מאָס), אויף אַזויפיל איז טעדליגט אָבער נישט קיין שום ספק, אַז די סיריער, פּאַלעסטינער, איראַקער, עגיפּטער, נעדזשדער א־אַז. וו. געפינען זיך נישט אין קרובהשאַפט צווישען זיך. די עגיפּטער בעזונדערס פון אויבער־עגיפּטען זענען כמעט אַלע אָהן שום יעדען צומיש פון א־א־ביש, אָדער וועלכע עס איז אַנדערש בלוט, זיי שטאַמען אָפּ דירעקט פון פרעה'ס עפּאָכע. און איך אונטער עגיפּטען איז דער צומיש פון גריכיש בלוט וואַהרשיינליך אויף אַזוי פיל מעהר פון אַראַבישען, אַז מען קען זיכער די עגיפּטער רופען „גרעקער" און נישט „אַראַבער".

וועגען די סיריער איז לייכטער צו זאָגען, וואָס זיי זענען נישט אידער וואָס זיי זענען, ווייל אויפ'ן גאַנצען ערד־קויל איז שווער צו געפינען א פאָלק, וואָס זאָל האָבען א מעהר געמישט בלוט ווי די איינוואוינער פון סיריען. אָהן דער מורא צו מאַכען אַ טעות קען מען פערזיכערן, אַז אַראַבער זע־נען זיי גאַנץ זיכער נישט.

און אויך אין מעסאָפּאָטאַמיען איז דער צו־מיש פון אַראַביש בלוט צו קליין, אַז דאָס זאָל בערעכטיגען צו אָנצורופען די איראַקער אַראַבער וועלכע מען קען איינצעלנע געפינען נאָר אויף זייער האַלב אינזעל, בעזונדערס אין די צענטראַלע מדבריות. מחוץ די גרענעצען פון האַלב אינזעל האָ־בען די אַראַבער געקענט מאַכען עראָבערונגען, זיי האָבען געקענט אַנוואַרפען זייער רעליגיע און זייער שפּראַך, זיי זענען אָבער געווען צו ווייניג בכדי צו קענען אויסאַרבען אַ בעדייטענדען איינפלוס אויפ'ן עטנישען צוזאַמענשטעל פון די עראָבערטע לענדער פון סיריען דורך עגיפּטען אין מאַראָקאָ און דרום שפּאַניען.

דער פּאַנאַראַביזם האָט אויך נישט, אַ חוץ אין די לענדער פון אַראַבישען האַלב אינזעל קיין היס־טאָרישען יסוד. די דאָזיגע לענדער, וואָס זענען גענומען געוואָרען אין בעזיץ מיט'ן רעכט פון דער שווערד זענען אויפ'ן יסוד פון דאָזיגען (זעהר צווייפעלהאַפטען) „רעכט", שפּעטער פערלוירען געגאַנגען לטובת די טערקען, וועלכע האָבען צו זיי נישט ווייניגער פון די אַראַבער בעגרינדעטע אָדער גיכער אונבעגרינדעטע — פּרעטענציעס.

ווירטשאַפטליך בינדט די „פּאַנאַראַבישע" לענ־דער אויך גאָרנישט אין איין גאַנצעס. עגיפּטען וואָס איז אַממייסטען ווירטשאַפטליך עטוויקעלט פון אַלע אַראַבישע לענדער איז און וועט אויף א לאַנגע צייט בלייבען דער פּראָדוצענט פון ביינוואָל, וואָס איז ווירטשאַפטליך געבונדען קודם כל מיט די אַלע, וואָס קויפען פון איהר דעם באַוועל, אַלזאָ מיט ענגלאַנד יאַפּאַן, אפילו פּוילען, אָבער איז קיין פאַל נישט מיט סאַודיען אָדער איראַק, וואָס שפּילען אין איהר ווירטשאַפטליך לעבען קיין שום ראָלע נישט.

פּאַלעסטינא ווידער איז אין א בעדייטענדער מאָס אָפּהענגיג פון פּאָמעראַנצען־עקספּאָרט, וועלכע זי שיקט אויך נישט קיין העדזשאַס און נישט קיין נעדזש.

די נעדזשער דאַקטילען אין העדזשאַסער קעמ־לען וועט אויך נישט קויפען קיין שום אַראַביש לאַנד ווייל אַלע האָבען זיי גענוג אייגענע דאַקטילן און אַנשטאָט אַראַבישע קעמלען ווילען זיי בעסער אַמע־ריקאַנער פאָרדען.

דער פּאַנאַראַביזם האָט אַלזאָ נישט קיין גע־אָגראַפישע, נישט עטנישע, נישט ווירטשאַפטליכע און נישט היסטאָרישע יסודות, אפשר פערטרעט ער דאָס געפיהל פון א שטאַרקער פּאָליטישער איינ־הייט?

מיר וועלען נישט גרייכען אין דער ווייטער פערגאַנגענהייט. מיר וועלען זיך בעגרענצען צו די לעצטע צייטען, אַלזאָ לבנון איינע פון די בעביל־דעסטע ריינגען פון פּאַנאַראַביזם, וועה'ט זיך מיט העבד און יפּס געגען פעראייניגען אין איין מלוכה מיט דעם... איבעריגען סיריען, צו וועלכע זי געהערט סיי געאָגראַפיש, סיי עקאָנאָמיש און היסטאָריש, וועלענדיג בעסער א אוניע מיט פראַנקרייך.

עגיפּטען האָט זיך אַרומגעריסען מיט סאַודיען 10 יאָהר וועגען א קלייניגקייט, וועגען דער צערעמאָ־ניעלער זייט פון די עולי־רגל קיין מעקא.

סאַודיען מיט תימן געפינען זיך שטענדיג אין א כראָנישען ערב־מלחמה צושטאַנד, און אין 1934 איז צווישען זיי געקומען צו א מלחמה, וואָס איז גע־פיהרט געוואָרען פון ביידע צדדים מיט א אויפריכ־טיגער שנאה און פערביסענקייט.

ווען מיט איניגע חדשים צוריק האָט זיך גע־האַנדעלט וועגען דעמאָנסטרירען פאַר דער וועלט די אַראַבישע איינהייט אין דער פּאַלעסטינער פראַגע האָט זיך דער הערשער פון תימן דעמאָנסטראַטיוו פון דער אַקציע צוריקגעצויגען און דורך קיין שום אַרגומענטען האָט ער זיך נישט געלאָזט צו איהר צורעדען.

אסד יהאָט פיינט גאַנץ אָביעקטיוו סיי סאַו־דין, ווי אויך תימן, העדזשאַס און נעדזש „פעראיי־ניגט" נאָר די געניאַלע פויסט פון איבן סאַוד אויף פון די עלטסטע צייטען האָבען די דאָזיגע לענדער קיינמאָל נישט געבילדעט קיין גאַנצקייט.

דער איינציגער אמת'ער פּאַנאַראַבישער בונד איז די שפּראַך און — אין א געוויסער מאָס — קולטורעלע טראַדיציע, איך זאָג „טראַדיציע", ווייל אין די וויכטיגסטע אַראַבישע מלוכות ווערט זייט נאָך דער מלחמה די אַראַבישע קולטור אַרויס־געשטויסען דורך דער אייראָפּעאישער. עס ענט־שטעהט אַלזאָ אַ נייער תהום צווישען אַזאַ עגיפּטען אָדער סיריען פון איין זייט און אַ תימן נעדזש אָדער קווייטא פון דער אַנדערער.

צי עקזיסטירט אַלזאָ נישט קיין פּאַנאַראַביזם? ניין, ער עקזיסטירט, אָבער נישט אַלס רעאַלער פּאָליטישער כח מיט וועלכען מען דאַרף זיך רע־כענען אין דעם פּאָליטישען שפּיל. דער פּאַנאַראַביזם שפּילט אין לעבען פון די לענדער, וואָס ווערען גערופען אַראַבישער נישט קיין גרעסערע ראָלע, ווי דער פּאַן־אייראָפּעאיזם אין לעבען פון די אייראָפּעאישע לענדער. אָבער דאָך מיט דעם אונטער־שיד, דאָס ווען די פעלקער פון אייראָפּא וואָלטען זיך ענטשלאָסען אויף אַזאַ אוניע, איז נישט פאַר־האַן קיין כח וואָס וואָלט זיי דערין געשטערט. אָבער די אוניע פון אַראַבישע לענדער וואָלט זיך אָנגעגענגעשטעלט סיי פראַנקרייך, ווי אויך ענגלאַנד און איטאַליען, און אויך טערקיי, און דער דאָזיגער ווידערשטאַנד איז גענוג, אַז דער פּאַנאַראַביזם זאָל אויף לאַנגע יאָהרען בלייבען א שאָטען אָהן בלוט און ביינער, אַ פאַטאַ מאָרגאַנאַ, נאָך וועלכער עס וועלען זיך יאָגען אַראַב'שע בעל־חלומות און סענ־סאַציע הונגעריגע אייראָפּעאישע „זשורנאַליסטען".

אזוי די „איזוועסטיא" כאראקטעריזירט פיאטאקאוו'ען און ראדעק'ען

...ן שייכות מיט דעם פּראָצעס פון די 17 אין ...וע מיט ראַדעקן און פּיאַטאַקאָוון אין דער ...האָט די „איזוועסטיא" פערעפענטליכט אַן אַר־... אין וועלכען עס ווערען כאַראַקטעריזירט פּיאַ־... און ראַדעק.

...וועגען פּיאַטאַקאָוו'ן שרייבט די איזוועסטיא: פּיאַטאַקאָוו האָט אין 1918, אין מאָמענט פון ...ערפסטער סכנה פאַרן סאָוויעטישען לאַנד, גע־... אונטערהאַנדלונגען מיט די ס. רען (סאָציאַל רע־...וואָלוציאָנערן) וועגען צורייסען א קאָנטר־רעוואָלוצ־... מלוכה איבערקערעניש וועגען אַרעסטירען ..., בכדי פּיאַטאַקאָוו זאָל קאָנען פערנעמען לער ...פּאָסטען אַלס ליטער מיט דער מלוכה. צוזאַמען ...טראָצקין האָט ער זיך אקעגנגעשטעלט לענינען ... שווערע פאַרן לאַנד טאָג פון ברעסט. צוזאַ־...מיט טראָצקין האָט ער זיך אקעגנגעשטעלט לע־... אין די טעג ווען די פּאַרטיי האָט געמאַכט איהר ...ערסטע ווענדונג צו דער נייער עקאָנאָמישער ...יק (נעפּ). צוזאַמען מיט טראָצקין האָט ער גע־... געגען לענינ'ס פּלאַן צו בויען דעם סאָציאַ־... אין ראַטען פערבאַנד, געגען אינדוסטריאַליזאַ־... און קאָלעקטיוויזאַציע".

...ראַדעק, ביז מיט א קורצער צייט צוריק, נאָך דער ...וועטער לאַנגיעהריגער מיטאַרבייטער פון דער צייט ...כאַראַקטעריזירט די „איזוועסטיא" אויפן פאָל־... אופן. „ראַדעק — א בורזשואזער, צביעות־...אָס פערפיהרערישער, שרץ, א גיפטיגע טראַצ־...ישע שלאַנג, וואָס בעהאַלט אונטערן שמייכעל ...העמיטע צייהן. זיין גאַנץ פּאָליטיש לעבען ...

האָט ער געקעמפט מיט לענינען, א סך מאָל געשלאָ־גען האָט ער ווי א וואָרם זיך צוגעקלעפּט צום מעכטי־גען דאַמב פון דער סאָוויעטישער מלוכה, האָט ער מאָמענטאַל זיך איבערגעפאַרבט אין יעדע פאַרב בכדי אין דעם פינסטערען קעלער שפּינען די נעץ פון קאָנ־טער־רעוואָלוציאָנערען שפּיאָנעס, שעדיגען, פערראַ־טען אונזער פאָלק, אונזער פּאַטערלאַנד".

פּיאַטאַקאָוו און ראַדעק רופט די „איזוועסטיא" אָן אַלס די בייזוויליגע לעניניס שונאים, מיט אויפרע־גונג שרייבט זי וועגען זיי: „די דאָזיגע אויסוואָרפען האָבען זיך גערופען לענינ'יסטען".

אין דעם אַרטיקעל ווערען אויסגערעכענט אַלע חטאים פון די בעשולדיגטע, נעגען די אַרבייטער (זיי האָבען געוואָלט צוריקשטעלען די מאַכט פון די פאַבריקאַנטען) געגען די פּויערען (זיי האָבען געוואָלט בוים אַרבייטער־קלאַס צונעמען זייערע עראָבערונגען געגען דער אַרבייטענדיגער אינטעליגענץ (זיי האָבען געוואָלט ביי איהר צונעמען איהר עהרווירדיגע לאַגע בכלל נעמען די סאָוויעטישע בירגער (זיי האָבען גע־וואָלט צונעמען ביי זיי זייער פרייהייט) איבערגע־בען אונזער לאַנד, אונזער העררליך פּאַטערלאַנד אין קנעכטשאַפט פון די קאַפּיטאַליסטען, פערקויפען עס די גיריגע רויבער ד פערביסענע אימפּעריאַ־ליסטישע שונאים פון ראַטען פערבאַנד") צום סוף פון אַרטיקעל ווענדעט זיך די „איזוועסטיא" צום געריכט און שרייבט, אַז עס דאַרף ערפילען די פליכט: „משפּטען זיי מיט די גאַנצע שאַרפקייט פון געזעץ, משפּטען שטרענגער און אָהן רחמנות „ביז צום סוף ענדיגען די פערברעכער פון די קאָנטער־רעוואָלוציאָנערע טראָצקיסטישע גנבים, זייער אונטערשפּילער און העלפער, אויסרויקען אַלע פעדים אַלע פערבינדונגען פון די פערעטער פון פּאַטער־לאַנד, פערניכטען זיי אויף אייביג".

אין דעם לעצטען נומער פון סאָוו. וויעסטניק, וואָס איז ערשינען נאָך איידער עס איז געווען בע־קאַנט וועגען אַרעסט פון בוכאַרינען און ריקאָוון איז צווישען אַנדערע מיטגעטיילט געוואָרען, אז נאָכ'ן פּראָצעס פון קאַמענעוו'ן, זינאָוויעוו'ן און אַנ־דערע, איז אין פּאָליטביוראָ פאָרגעקומען אַ געוויי־סער קאַמף אַרום דער פראַגע וועגען ווייטערדיגע פּראָ־צעסען און וועגען די פּערזאָנען וואָס מען דאַרף צו־ציהען צו פעראַנטוואָרטליכקייט.

„אונטערן דרוק פון איניגע מיטגלידער פון פּאָ־ליטביוראָ — האָט געשריבען דער „סאָצ. וויעסט־ניק" — איז פערעפענטליכט געוואָרען אַן ערקלערונג וועגען דער רעהאַביליטאַציע פון בוכאַרינ'ען און רי־קאָוו'ן. די איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אפילו אָהן א פריהערדיגער אויספאָרשונג פון די דאָזיגע בעשול־דיגטע, דעם דאָזיגען שריט בעדייטערט איצט יעזשאָוו און ער בעהאַלט זיך נאַרנישט דערמיט ווייל ער ער־קלערט, אַז ער וועט איהם נאָך בעווייזען אויסצוגע־מערען".

די ידיעות וועגען אַרעסט פון ריקאָוון און בוכאַ־רינ'ען וואָס זענען איצט אָנגעקומען בעווייזען אַז יע־זשאָוו יאַגאָדאַ'ס יורש איז געלונגען אויסצובעסערן זיין פעהלער".

רבי נחמן בראַצלאַווער

צו זײַן 125־טען יאָהרצײַט

- 16 —

אַלס דערצעהלער

ווי הויך רבי נחמן בראַצלאַווער איז געשטאַנען אַלס דענקער און לעהרער, נאָך העכער איז ער געשטאַנען אַלס דערצעהלער. אין זײַנע מעשיות האָבען אין זײַן גריבלענדער שכל, וואָס האָט געזוכט צו אומפאַסען די סאַמע טיפסטע סודות פון גײַסט, אין זײַן פלאַמענדער דיכטערישער געפיהל, געפונען זייער העכסטען אויסדרוק. זײַנע מעשיות זענען פול נישט נאָר מיט רמזים, נאָר טאַקי מיט מיסטעריען, וועלכע ס'איז אָפט שווער צו געבען אַ קלאָהרע פערטײַטשונג; זיי זענען אָבער צו דער זעלבער צייט זעהר שעהן און לאָגיש, זיי בעצווי-בערען, און זיי צווינגען זיך אין זיי צו גריבלען, ווי דער שעפער זייערער האָט זיך געגריבעלט אין די סודות פון גײַסט, וואָס ער האָט געזוכט אין זײַנע מעשיות צו ערקלעהרען.

רבי נחמן בראַצלאַווער אַליין האָט געהאַלטען זעהר שטאַרק פון זײַנע מעשיות, ער האָט זיי בעטראַכט פאַר זײַנע גרעסטע שאַפונגען, פאַר די טיפסטע אויסדרוקען פון זײַן פיהלען און דענקען און אַזוי זענען זיי טאַקי. ער האָט אויך געהאַלטען, אַז זיי זענען טיף בעלעהרענד, פול מיט מוסר און מיט חכמה און אַזוי זענען זיי טאַקי. זיי זענען אַפילו אין אַ זעהר אײַנפאַכען פרימיטיווען סטיל אויפגע-שריבען, אָבער דאָס איז געווען דער סטיל, אין וועלכען דאָס פאָלק האָט גערעדט אין זײַן צייט, און רבי נחמן בראַצלאַווער ווי אויך זײַן חסיד ר' נתן נעמיראָווער, וועלכער האָט אויפגעשריבען די מע-שיות, וואָס רבי נחמן האָט דערצעהלט, האָבען גע-האַלטען, אַז יעדער געדאַנק דאַרף געזאָגט ווערען און יעדע מעשה דאַרף דערצעהלט ווערען פאַרן פאָלק, אויף דעם אופן, אַז דאָס פאָלק זאָל קענען פערשטעהן וועניגסטענס די ווערטער, אויב ס'קען אַפילו נישט אַרײַנדרינגען אין דער טיפערער מיינונג.

רבי נחמן האָט אויך געהאַלטען זעהר שטאַרק פון דערצעהלען מעשיות, וואָס זאָלען זײַן אַלעגאָריש וואָס זאָלען ענטהאַלטען אַ טיפען מוסר השכל. ער האָט געזאָגט: „דער צדיק מוז אָפט אויסוועבען מעשיות פון וועלטליכע ענינים, אין וועלכע ער ווי-קעלט איין זײַנע געדאַנקען און לעהרען, ווייל ער קען זיי נישט אָפען אַרויסזאָגען... די תורה גופא איז אויך אײַנגעהילט אין מעשיות און משלים, אַהן וועלכע זי וואָלט נישט געווען געקענט אויפגע-האַלטען ווערען.“

די מיינסטע מעשיות האָט רבי נחמן בראַצלאַווער דערצעהלט, ווען ער איז שוין געווען שטאַרק נישט געזונד, און ווען ער האָט געפיהלט, אַז עס דער-נעהנטערט זיך זײַן סוף. אָט דעמאָלט האָט ער גע-זוכט נאָך טיפער און טיפער אַרײַנצודרינגען אין די הײמלישען פון עקזיסטענץ און גײַסט. ער האָט זײַנע מעשיות דערצעהלט בײַ פערשידענע געלעגענהײ-טען, ווען חסידים פלעגען קומען מיט איהם רעדען וועגען פערשידענע ענינים, און ער פלעגט זיי דערצעהלען לאַנגזאַם, שפּינענדיג געדאַנק נאָך גע-דאַנק, און וואָס ווייטער ער געהט אַריין אין דער מעשה, אַלץ פערפלאָנטערטער און מיסטעריעזער ווערט זי, אָבער אויך פאַ־בענדייכער, גלענצענדער, ענטציקענדער, איבערראַשענדער, ווייל אַלץ מעהר שעהנקייט און טיפקייט ענטפּלעקט זיך אין איהר.

רבי נחמן האָט דערצעהלט דרײַצעהן מעשיות מעגליך, אַז ער האָט דערצעהלט מעהר, אָבער זיי זענען נישט אויפגעשריבען געוואָרען.

אַלס אַ בײַשפּיל, ווי רבי נחמן האָט דערצעהלט אַ מעשה, איז גענוג איבערצוגעבען פאָלגענדען אויסצוג:

„ס'איז פערהאַן אַ באַרג און אויפ'ן באַרג שטעהט אַ שטיין, און פון דעם שטיין געהט אַ קוואַל, און יעדע זאַך האָט אַ האַרץ, און די וועלט אַלס גאַנצע, דער גאַנצער אוניווערזום, האָט אויך האַרץ... דער באַרג מיט'ן קוואַל שטעהען אין איין עק פון דער וועלט און דאָס האַרץ שטעהט אין דעם אַנ-דערען עק וועלט. און דאָס האַרץ שטעהט אַקעגען דעם קוואַל און גלוסט און בענקט שטענדיג זעהר שטאַרק צוצוקומען צום קוואַל. דאָס בענקען און גלוסטען פונ'ם האַרץ צום קוואַל איז אויסערגעוועהנ-ליך“.

און אַזוי וועבט זיך די מעשה: „ס'שרײַט דאָס האַרץ, אַז ס'וויל קומען צום קוואַל, און דער קוואַל גלוסט אויך צום האַרץ... אָבער פאַרוואָס זשע קומען זיי זיך צוזאַמען, ווען זיי גלוסטען אַזוי אײַנע נאָך די צווייטע? ווייל — ווי דאָס האַרץ געהט צו צו דעם באַרג, אויף וועמענס שפּיץ עס שטעהט דער קוואַל, זעהט עס מעהר נישט דעם קוואַל, און אַז דאָס האַרץ זעהט נישט דעם קוואַל געהט עס אויס“...

עס פערשטעהט זיך, אַז רבי נחמן האָט נישט געמיינט מיט דעם מעשה'לע די געוועהנליכע ערדישע אידעאַלען; ער האָט געמיינט דעם סאַמע העכסטען אידעאַל זײַנעם: דאָס צוזאַמענגיסען זיך פון דער דער שעפּונג מיט דעם בעשאַפער, דאָס מאַכען דאָס וואָס איז ווירקליך אַזוי ערהאַבען ווי דאָס וואָס מען שטעלט זיך פאָר איז דער שאַפער פון דער ווירקליכקייט. ער זעהט איין די אומגעגליכקייט דערפון אָבער ער האַלט, אַז מען קען נישט און מען דאַרף נישט אָפּשטעלען די שטרעבונג דערצו. ווי זאָגט ער אין זײַן מעשה'לע: „דאָס האַרץ פון דער וועלט דאַרף זיך אַביסעל אָפּרוהען, און עס קומט אַ גרויסער פויגעל, שפּרייט אויס די פליגלען און פער-שטעלט די זון. אָט דעמאָלט רוהט זיך אָב דאָס האַרץ, נאָר אַפילו ווען עס רוהט קוקט עס צום קוואַל און בענקט אַלץ צום קוואַל“.

אין אַ מעשה'לע פון אַ דיכטער, איבערהויפּט פון אַזאַ דיכטער, וועלכער האָט זיך געגריבעלט אין די סאַמע טיפּסטע סברות פון גײַסטיגע מעגליכקײַ-טען, ווי רבי נחמן בראַצלאַווער איז געווען, קען מען אַרײַנטײַטשען פערשידענע מיינונגען, אויך אין דעם מעשה'לע וועגען קוואַל און האַרץ קען מען דאָס טאָן; אײַנע פון די מיינונגען קען אויך זײַן די אומגעגליכקייט צו פערווירקליכען אידעאַלען, וועלכע עס ציהט דאָס האַרץ נאָך וועלכע מען קען נישט גרייכען, ווייל ווען מען דערנעהנטערט זיך צו זייער פערווירקליכונג הערען זיי אויף צו זײַן אידעאַלען, און דאָס האַרץ ווערט מיד, עס האַלט אין פאַך ביים אויסצוגעהן... אָבער אַז עס רוהט אָב, דערזעהט עס אַ נײַעם אידעאַל, און עס גלוסט ווייטער און עס ציהט זיך ווייטער, און עס פרובירט ווייטער, און עס שטויסט זיך ווידער אָן די ווירקליכקייט, וואָס פערשטעלט יענעם אידעאַל, און אַזוי געהט עס אָהן אַ סוף.

היסטאַרקוס

זלמן רייזען / „עטיודען צו דער געשיכטע פון יודישען ישוב אין פראַנקרייך“

אויב אין לאָנדאָן האָבען מיר נאָך רעשטלעך פון אַמאָל רוסישען יודישען קולטור־געזעלשאַפטליכען לעבען איז די לאַגע גאַנץ אַנדערש אין דער צווייטער וועלט־שטאָט פון איי־ראָפּע—פּאַריז. פּאַריז האָט דוקא פאַר דער מלחמה געשפּילט אַ קנאַפּע ראָלע אין דער אַלגעמיינער יודישער קולטור און געזעלשאַפט-ליכקייט, אַלענפאַלס בשום אופן נישט אַזאַ ווי לאָנ-דאָן. די סיבה איז קלאָר: לאָנדאָן איז זינט דער מל-חמה סגור ומסוגר פאַר אימיגראַציע, און פּאַריז איז פאַר די לעצטע צוויי יאָהר־צעהנדלינג געוואָרען אַ צענטער פאַר יודישער אימיגראַציע. האָבען טאַקע די איינגעוואַנדערטע יודען פון מזרח־איראָפּע אַרײַנ-געבראַכט לעבען אין דעם יודישען ישוב אין פּאַריז, און נאָך דער היטלער־איבערקערעניש איז אויך צו-געקומען אַ גרופּע יודישע אינטעליגענץ, אַזוי אַז פּאַ-ריז מעג איצט פערעכנט ווערען פאַר אַ וויכטי-גען יודישען קולטור־צענטער. עס טוען אַרויס צוויי גרויסע יודישע צייטונגען, עס ווערען אָפט געמאַכט פּרובען אַרויסצוגעבען וואָכענבלעטער און זשורנאַ-לען, עס זענען פערהאַן קולטור־אָרגאַניזאַציעס, עס ווערט האָרט אַרויס די „אַלגעמיינע ענציקלאָפּעדיע“ מען דאַרף זיך ריכטען, אַז דער יודישער קולטור־קאָנ-טינגענט, וואָס ווערט אָרגאַניזירט אין פּאַריז און לויט דער איניציאַטיווע פון פּאַריז, וועט נאָך מעהר פער-גרעסערן די בעדייטונג פון דער שטאָט פאַר דער אַל-וועלטליכער יודישער קולטור־בעוועגונג.

דאָס יודישע פּאַריז האָט שוין אויך זײַן שילדע-רער (לאָמיר נאָר דערמאָנען די ביכער, וואָס זענען אַרויס דעם פערגאַנגענעם יאָהר, דעם פּאַריזער ראָמאַן „די בעלוויל“ פון שלמה קאַרנבלום, פּאַרלאַג „אוני-ווערסאַל־ביבליאָטעק“, און דאָס בוך דערציילונגען פון דעם פּאַריזער נאָוועליסט וו. וויסאָצקי, וואָס האָט אַנב זעהר ווארעמע אָפּרופען).

און וואו עס איז דאָ אַ לעבעדיגער קולטור־אָטעם איז אויך דאָ אַ אינטערעס צו דעם קאָלעקטיוו, צו זײַן פערגאַנגענהייט.

מיר האָבען נאָך ער היום נישט קיין געשיכטע פון דעם יודישען ישוב אין לאָנדאָן, וואָס האָט גע-שפּילט אַזאַ גרויסע ראָלע אין דער ענטוויקלונג פון דער יודישער אַרבייטער בעוועגונג, פּרעסע און אַפילו ליטעראַטור. אָבער דאָס יודישע פּאַריז הייבט שוין אָן אַרויסצעווייזען אינטערעס צו זײַן נאָהענ-טער און ווייטערער פערגאַנגענהייט.

אָט ליגט פאַר אונז אַ בוך פון דעם יונגען פּאַ-ריזער זשורנאַליסט און זעהר פלייסיגען פאָרשער ש. פרידמאַן (ז. שײַקאָווסקי) „עטיודען צו דער געשיכטע פון אײַנגעוואַנדערטע יודישען ישוב אין פראַנק-רייך“ (ערשטער באַנד, ז' 190, פּאַריז 1936 און אַ געפיהל פון אמת'ער דאַנקבאַרקייט נעמט אונז אַרום צו דעם מחבר, ווען מיר לייענען — מיט שפּאַ-נונג ממש נישט אָפּצורייסען זיך, די בלעטלעך פון זײַן בוך.

וואָרום נישט נאָר האָט פרידמאַן זײַן בוך אָנ-געשריבען, נאָר ער האָט אויך געמוזט זאַמלען כמעט דעם גאַנצען מאַטעריאַל פאַר דער דאָזיגער וויכטי-גער אַרבייט. „די געשיכטע פון די אײַנגעוואַנדערטע יודען אין פראַנקרייך“ — שרײַבט פרידמאַן אין דער הקדמה — איז נאָך אַ רויה, אין גאַנצען נישט בעאַרבייט פעלד. און „מאָר שטעלען די פּעזעסענע (אַלט־געזעסענע! רעד.) פראַנצויזישע יודען מיט זיך פאַר נישט מעהר ווי אַ פּינטעל פון דער צאָהל יודען אין פראַנקרייך, די איבריגע פיר פינפטלען בעשטייען פון איינגעוואַנדערטע יודען פון מזרח־איראָפּע...“

„צי דאַרפען מיר זיך מיט דער געשיכטע פון אונזער אײַנגעוואַנדערטען יודישען ישוב שעמען, אָדער אפשר גאָר זענען אין דער געשיכטע פון אונזער ישוב פערהאַנען רוהמפולע מאָמענטען, מיט וועלכע מיר דאַרפען שטאָלצירען?“ — פרעגט ווייטער פרידמאַן. אַ אומצווייפעלהאַפטען ענטפער דערויף גיט בוך, וואָס איז אַזוי רייך מיט אָריגינעלע מאַטעריאַלען, מיט זכרונות פון די פּיאָנערען פון יודישען ישוב אין פּאַריז, מיט רעפּראָדוקציעס דאָקומענטען און בילדער א. אַז. וו.

דער רוחב אין פּלאַץ דערלויבט אונז נישט פרעגען די וויכטיגסטע צייטען און מאָמענטען פון דעם בוך. מיר וועלען נאָר איבערגעבען די טיטלען פון די בעזונדערע קאַפּיטלען. דהיינו די ענטווי-קלונג פון דער מזרח־יודישער עמיגראַציע קיין פראַנק-רייך ביז'ן יאָהר 1914; דער פּוילישער יונג זאַלקינד הורוויץ (דער בעריהמטער קעמפער פאַר דער יודישער עמאַנציפּאַציע אין פראַנקרייך); די ערשטע סאָס... פון די פּוילישע יודען אין פראַנקרייך; זש. זשאַ... קאָווסקי — זכרונות פון די 70־ער יאָהרען; די פּ... פעסיאָנעלע בעוועגונג צווישען יודישע אַרביי... 1879—1901; יודישע אַרבייטער־אָרגאַניזאַ... אין די יאָהרען 1883—1904; יודיש טעאַטער... פּאַריז; א. א. צום סוף קומט אַ כראָנאָלאָגישע טאַ... לע פון די אַלגעמיינע געשעהענישען, וואָס האָ... געווירקט אויף דער ענטוויקלונג פון אײַנגעוואַנ... טען יודישען ישוב אין פראַנקרייך און פון די... טיגסטע געשעהענישען פון דעם דאָזיגען ישוב...

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

יצחק יאַנאַסאָוויטש

דער חבר מאָטל פון שמאָלען־געסל

(רעפּאָרטאַזש)

דער פלייצע־טרעגער חבר מאָטל, וואָס וואוינט אין שמאָלען געסעל איז אַ וואוילער און גוטער מענש. דאָס שמאָלע געסעל האָט איהם נאָך נישט געזעהן אויפגעעגט און בייז. תמיד איז ער גוט געשטימט, ער געהט אין געסעל מיט זײַן שווערען הילצערנעם טראָגט און מיט אַ ליבען שמייכעל אויפ'ן פּנים. אַפילו אַ יונגער'ן פון זיך טראָגט ער אַ קייגען דעם גוט מאָרגען. — פאַר קינדער איז ער גרייט זיך מקריב צו זײַן און די קינדער זענען צו איהם אויך זעהר צוגעלאָזט.

פאַרנאַכט ווען מאָטעל בעווײַזט זיך אין גע-סעל ווערט היימליך די קינדער אויפ'ן האַרצען. זיי רינגלען איהם אַרום ווי אַ טאַטען און דער גרויסער מאָטעל, דער טרעגער מיט די שטריק אַרום דעם האַלז קוועלט דעמאָלט פאַר נחת. ער שלעפּט דעמאָלט פון די טאַשען פערשידענע קאָלירטע פּאַפּירלעך און טיילט זיי די קינדער זאָגענדיג בעת מעשה מיט אַ ווייכען פאָטערליכען טאָן:

— נאַדיר יאַט, אַז דו וועסט אויסוואַקסען זאָלסטו העלפען די אַרבייטער־זאַך... געגען קאַפּיטאַ-ליזמוס און געגען קלעריקאַליזמוס...

אָבער דער שטענדיג גוטער און שמייכלענדיגער חבר מאָטל ווערט זיך אָנצינדען און רויט ווערען פאַר כעס אויב איינער אַ פרעמדער (אַזעלכער, וואָס קען נאָך נישט חבר מאָטלען) וועט איהם אַ רוף טון אַזוי פּראָסט:

— ר' טרעגער טראָגט מיר דאָס פּעקעל אַהין אָט דאָרט.

מאָטעלס פּנים ווערט דעמאָלט רויט און דער-היצט, די אויגען גליהען און שטעכען, ווי די שפּי-זען. ער איז גרייט צו הייבען די הענד... נאָר ער בערוהיגט זיך, און אַז ער איז שוין אײַנגאַנצען רוהיג לייגט ער ערשט אויף פאַר יענעם אַ לעקציע, אַזוי אַז יענער זאָל וויסען ווער חבר מאָטל איז.

— וואָס מיינט איהר מיר לעבען אין די פינסטערע קלעריקאַליסטישע צייטען? וואָס מיינט איז ס'איז היינט „פּאַנשטשיזנע“ אין מיטעלאַלטער? ווען די אַרבייטער־מאַסען האָבען נאָך נישט געוואוסט פון דער ציוויליזאַציאָן? היינט איז דאָך צוואַנציג-סטע יאָהר הונדערט. מיר די אַ בייטער מאַסע האָבען געקעמפט פאַר דער פרייהייט, מיר האָבען גע-קעמפט מיט דעם צאַרישען סאַטראַפּ, מיר האָבען גע-קעמפט פאַר ליכט און בילדונג, פאַר קולטור און ציוויליזאַציאָן און ס'איז אַ חרפּה, אַז אַזאַ מענש ווי איהר זאָלט נישט וויסען, אַז מיר הייסען שוין נישט מיט דעם בעליידיגענדען נאָמען: טרעגער וואָס דאָס איז איינס און דאָס זעלביגע, וואָס לומ-פּען־פּראָלעטאַריאַט

מיר הייסען שוין היינט: אַרבייטער פון דער טראַנספּאָרט אינדוסטריע איהר פערשטייט, וואָס מען רעדט צו אייך צי נישט?

זײַן רעדע בײַ וועלכע ער דערהיצט זיך פער-שטענדליך. ענדיגט ער מיט אַ אויסרוף:

— נידער מיט די צאַרישע סאַטראַפּען, זאָל לעבען דער סאָציאַליזמוס.

עס מאַכט פערשטייט זיך נישט אויס, וואָס דער פרעמדער, וועלכער האָט אַרויסגערופען די גאַנצע רעדע, האָט זיך שוין לאַנג אָפּגעטראָגען. חבר מאָטל, אַז ער צערעדט זיך איז איהם שווער זיך אָפּצוהאַלטען.

די ליבסטע טעמע פון חבר מאָטל איז ווי אַזוי ער און נאָך אַ פּאָר חברים האָבען אָרגאַניזירט דעם ערשטען פעראיין.

— ס'איז געווען אַ שווער פּעקעל איבערצוטראַ-גען, דערציילט ער און גאַרטעלט זיך פעסטער אַרום מיט דער שטריק, מען האָט געמוזט אונטער-שטעלען אַ פּלייצע און טאַקע די הענד אויך. כ'געדענק עס, ווי היינט, ס'איז אַ אָפּגעקומען אַ יונגער אַ חבר פון „ווילקע“, אַ יונגער בחור אין ברילען אויף דער נאָז, אַזאַ בלאַסער און אַזאַ דאַרער, וואָס וואָלט אידאי קיין צוויי פוד נישט געקאָנט אויפהויבען, נאָר אַז ער האָט זיך צערעדט איז מיר ליכטיג געוואָרען אין קאָפּ.

פערל זאָג איך אייך האָבען זיך געשיט פון זײַן מויל, ער האָט גערעדט וועגען פרייהייט, וועגען די אַרבייטער־מאַסען, וואָס האָרעווען און שאַפען און אַליין האָבען זיי גאָרנישט און דער עיקר האָט ער געזאָגט, אַז אויב מיר ווילען נישט זײַן קיין לומפּען־פּראָלעטאַריאַט זאָלען מיר שאַפען אַ פעראיין און דעמאָלט וועלען מיר געהערען צום פּראָלעטאַריאַט, צו דעם אמת'ן און מיר זאָלען זיך נישט רופען מעהר טרעגער, נאָר טראַנספּאָרט אַרבייטער, ס'הייסט אַרבייטער פון דער טראַנספּאָרט אינדוסטריע.

מיר מיט נאָך אַ פּאָר חברים איז די זאַך אין קאָפּ אַריין, מ'האָט זיך גענומען צו דער אַרבייט גע-לאָפען צו די חברים אונזערע און זיי אויפגעקלערט. ווייל אונזערע חברים זענען נאָך דעמאָלט געווען „אַ טשעמנע מאַסע“, וואָס דער קלער האָט זיי גע-האָט פערשטאַדעט די קאָפּ. ס'איז אונז גאָרנישט לייכט אָנגעקומען ביז מיר האָבען געשאַפען דעם ערשטען פעראיין. פאַר דאָס האָט איהר געזאָלט זעהען, ווי ביי אונז האָט אויסגעזעהען דער פעראיין. אַנאַנטיק!! יעדען שבת זענען מיר זיך צוזאַ-מענגעקומען אַ חבר פון „ווילקע“ האָט געלייענט פון אַ ביכעל אַרויס אַזאַ רעדע, דערנאָך האָט מען געזונגען לידער און געטרונקען עטליכע פעסלעך ביער מיט אַרבעס און געטרונקען אַזש אַ רויך איז געגאַנגען, און אונזערע חברים זענען ביסלעכ-ווייז געוואָרען בעוואוסטזיניג און געקריגען דרך ארץ פאַר'ן פעראיין.

כ'געדענק באַלד די ערשטע טעג קומט אַריין דער חבר בעריל — ווער איז דער טעדיק? — פרעגט ער זיך און ווייזט אויפ'ן בילד, וואָס הענגט אויף דער וואַנד.

— דאָס איז דער חבר קאַרל מאַרקס — ענטפער איך איהם — ער האָט געגרינדעט דעם ערשטען פעראיין.

— אָ־וואָ — זאָגט בעריל — כ'האָב גאָרנישט געוויסט, אַז דער דאָ מיט דער באָרד און פּאות איז געווען אַזאַ מאַכער, כ'האָב געמיינט ס'איז עפּעס אַ רבי צי אַ טאַטער.

דאַ גאָרנישט לאַנג האָט זיך געטראָפען אַזאַ מעשה.

איינער אַ טרעגער ־ פייוועל האָט ער געהייסען — איז קראַנק געוואָרען און איז אויסגעשטאָרבען. ער האָט איבערגעלאָזט אַ ווייב און פינף קליינע קינדער.

די פערוואַלטונג פון טרעגער־פעראיין האָט בעשלאָסען, אַז היות די אָרעמע אַלמנה האָט נישט פון וואָס צו לעבען, זאָלען די איבריגע טרעגער מיט וועלכע דער מאַן האָט געאַרבייט בשותפות צאָהלען איהר פּראָצענטער פון פערדינסט.

די טרעגער האָבען צווישען זיך געמורמלט. זיי האָט נישט געשמעקט, צו דער אַרבייט וועט זײַן איינער ווייניגער און דאָ וועט מען דאַרפען צאָהלען פון דעם מאַגערען פערדינסט פּראָצענטער, דאָס קאָנען זיך איינרעדען די באַנקרוטען „ווילקע“.

די טרעגער האָבען צווישען זיך געמורמלט אומצופרידען.

אָבער פייוועל'ס ווייב האָט מען אויך נישט געדאַרפט לייגען קיין פינגער אין מויל, זי האָט זיך געוואָרפען אויף דעם אָפענעם קבר פון איהר מאַן און איז אַרויס מיט דעם אמת'דיגען געשריי:

— פייוועל, ווי לאָזט מיך איבער? — זי געוואַלדעוועט — אַ וויסטע אַלמנה מיט קליינע יתומים, ווער וועט אַ בני שפּייזען?! כ'האָב געהערט, אַז דײַנע שיינע חברים מיט וועלכע דו האָסט דאָס גאַנצע לעבען געפּראַצעוועט ווילען מיר נישט צאָהלען קיין פּראָצענטער, פייוועל שטעה אויף און נעם זיך אָן פאַר מיר און פאַר דײַנע יתומים.

דעמאָלט האָט גענומען אַ וואָרט דער חבר מאָטל.

— פייוועל — האָט ער געזאָגט און זיך אויסגעשט די טרעהרען — פייוועל ליג רוהיג. דו זאָלסט נישט אויפשטיין, די פערוואַלטונג, וועט שוין דיר אַלץ בעזאָרגען, מיר האָבען געקעמפט געגען דעם צאַרישען סאַטראַפּ, מיר האָבען געקעמפט געגען די רעאַקציאָן און פינסטערניש, און מיר לען ווייטער קעמפען פאַר די פּראָצענטער, דײַן ווייב זאָל קריגען, ליג רוהיג חבר פייוועל, דאָס איז אַ פראַגע פאַר דער פערוואַלטונג פון אַרבייטער פון דער טראַנספּאָרט אינדוסטריע.

ער האָט געוואָלט ענדיגען מיט דעם אויסרוף:

— זאָל לעבען דער סאָציאַליזמוס נאָר עס האָט זיך דערהערט אַ קינדעריש קול:

— יתגדל ויתקדש שמיה רבה...

[ד]י פראנצויזישע קאמאט[ע]

(רייזע־עפיזאדען)

ספּעציעל פאר'ן „נייעם פאלקסבלאט“ פון זלמן זילבערצווייג

— 2 —

[...] אבער מיין דאמע האט זיך דערפון נישט פערד[...] זי האט עפעס געזאגט צו מיין קעלנער, מיין [קע]לנער האט תיכף אוועקגעשטעלט די טעלערס מיט [...] חריסטן לעפלען און אלע אנדערע מכשירים, האט [...] געטעסען א פליק־אויב ווי מען כליכט אויס א [...] און מען שאקעלט מיט איהם אהענען הימעל. [...] גליך — מאריש אויטע און א ווינקעל פון עסיסאר [...] וואו עס איז געשטאנען א בעאמטער און קנעפ[...] און איהם עפעס איינגערוימט, יענער בעאמטער [...] מען וואלט איהם אונטערגעשאסען, איז באלד גע[...] צולויפען צו אונזער טיש און מיט דער אונ[טער]טעניגקייט ווי מיין עלטער־עלטער־עלטער זיידע [...] מסתמא געשטאנען פאר זיין פוילישען פריץ [...] שוויינטאכראפיאנסקי, האט [...] צו מיר איינגעבויגען, און אנווייזענדיג אויף [...] טעלער מיט די שיסלען און דער וואזע, [...] זיך אויף א פיין קלינגענדיגען פראנצויזיש [...] פאר מיר זיין הארץ אז זאל דאס איהם [...] וואס מיר קען חלילה שאדען, אויב איך וועל [...] פון דעם אלעם אראפלאזען אין מיין מאגען, א[...] איך, ווי א קיטר פי: עם קשה עורף, האב געגעבן [...] א פעסטען מאך מיט דער האנד, וואס האט גע[...] בעדייטען אויף אלע לשונות פון דער וועלט, [...] אויסגערעכנט: „ניין, והיה לא תהיה, [...] פרידער האבען זיך אין שפאניען נישט גע[...] נאר געלאזען אויף קידוש השם, און איך [...] דאס נישט טועם טעם יין“.

[...] האט דער בעאמטער אין די קנעפלעך געמאכט א [...] ווי ער וואלט נאר וואס פערשפילט 75 מיליאנד [...]ארטען, און איז א נאך מעהר אונטערטעניגער [...] א רעזיגנירטער אוועקגעגאנגען. נאכן דאזיגען [...] האט שוין איינזייטליך מוזן קעלנער נישט [...] מיט מיר מעהר וואס צו טוהן און ווען ער איז [...] שטופהן הינטער מיר א פערשוואלדיגטער ווי [...]ערינגעל, ווען מען באמט איהם ביים שניצען א [...] אין דער פאנק, בעת דער חפוי לשרנט מיט איהם [...] המשפטים“, אבער מיין דאמע האט נאך נישט [...]הרט. זי איז, אפנים, נישט געוואהנט געווען [...] אז זי זאל נישט עפעס פועלן ביי א מאן, האט [...]דער געזוכט רעדען צו מיר און דערפוי אילוסט[...] מיט עסען די מאכלים, ביי מיטן דורכ[...] זיי מיטן פרויסען לעפעל אדער אויפהויבען די [...] מיט אזעלכע ספעציעלע פאפלען, ווי איינער [...]: „עס איז דאך טעם גן־עדן“. אבער איך בין [...]שטאנען אפילו דעם נסיון, און ווידער געדאכט [...]דער פעטענהט: „נא“ — אינטעטליך אויסר[...]

געוויזען במשך מיין טאגען באנאוש פראנצויזישע ווערטער.

ערשט, אז מיין דאמע האט געזעהן, אז זי וועט פארט דאס מאל נישט פועלן, האט זי עפעס געזאגט צום קעלנער, און ס'איז שטיל געווארען.

פאר געווארען פון טיש, האב איך זיך געלאזט אין מיין צימער, גענומען א ביסעל יודישע צייטונגען און צוריק ארויף אויפן דעק און פריי אפגעאטעמט מאקיש ארומגעריטעלט יחוי גוים, אבער איך ליעב מיר ווייטער אין א יודישער „סביבה“.

אביסעל געלייענט און אביסעל שפאצירט און מען קלינגט שוין ווידער — דאס מאל צום מיטאג־פרוים. מילא פערפאלען, מען דארף גיהן צו טיש. פערשטייט זיך אז מיין דאמע די „פראנצויזישע קאקאטע“, זיצט נעבען מיר און הינטער מיר שטעהט דער קעלנער, און פאר מיר שטעהט ווידער א פלאש רויט וויין, וואס איך וויל שוין אפילו נישט פרובען. און אט דערלאנגט מען ענדליך צום טיש. גאט! פון וואנען האבען זי גענומען אזעלכע מאכלים — מרינטען איינגעמונטש און עפעס אזעלכע וואסערן, פיש וואס זעהען אויס ווי שלאנגען אדער ראקסעס, הייגט דאס פלייש, כ'וואלט געשוואוירען אז דאס איז דאס אמתע חזיר פלייש! ניין, כ'וועל דאס נישט עסען, און עס הייבט זיך אן איבערחזרן דאס מאנגע שפיל וואס מיר טאג־צייט, דער קעלנער רעדט, מיין דאמע רעדט, דער אויבער־קעלנער רעדט, איך זעה, אז איך ווער דאס אלגעמיינע געשפרעך ביים גאנצען טיש, אלע עסען, נאר איך איינער פרעקיעל זיך און בין יוצא מיט עטליכע שטיקלעך צעשניטענע אי מיט מאמאטען און דערנאך א גלעזעל קאווע. דאס מאל נעהמט זיך אבער מיין דאמע צו מיר גאר ערנסט. זי פיהלט, אפנים אז עפעס איז נישט גלאטיג מיט מיר. וואס עס איז, ווייסט זי נישט, ווייל אויף אלע איהרע רייד ענטפער איך דאך נאר בערעגט „נא“. און „מערסי“. בקיצור, זי איז זעהר בעזארגט וואס זי קען נישט דערגעהן דעם סוד פון מיין נישט עסען און זי בערוהיגט זיך נישט פריהער ביז זי זאגט עפעס צום קעלנער און ער ברענגט מיר פרוכט וואס איך עס.

ערשט איצט, ווייזט אויס, הויבט מיין דאמע אן צו פערשטעהן, אז איך האב א קראנקען מאגען, זי ווייזט עס מיר בפירוש דורכן דעמאנסטרירען איהרע האנט ארויף אראפ אויף זיך, אנהויבענדיג פון מאגען ביז האלז אראפ.

איך וויל איהר דערקלערען אז נישט דאס איז די סיבה פון מיין נישט־עסען אבער גיה רעד, אז די צונג ליגט אין קיטפעט, בין איך שטיל, און איך זעה ווי איהר פנים ווערט נאך רויטער פון פריער, וואס זי איז ענדליך דערגאנגען דעם סוד, וואס האט איהר געפלאגט.

צומארגענס, צו פריהשטיק, האב איך דווקא מיט אפעטיט (ער איז נאך געווען א נעכטיגער) איינגעגעסען עטליכע שטיקלעך חלה, געטרונקען צוויי טאסען קאווע און פערביסען מיט צוויי הארטע אייער. מיין דאמע איז ווידער געווען נעבען מיר. און האט זיך געמאכט פאר איהר אויפגאבע אכטונג צו געבען אויף מיין קראנקען מאגען, זי האט מיר אפילו געראטען אויסצוהייטען די הארטע אויף לויזע, ווייל הארטע אייער זענען שעדליך פאר א קראנקען מאגען.

מיטאג־צייט האט זיך איבערגעחזרט דאס זעלבע שפיל וואס נעכטען, ווידער האט מען דערלאנגט צום עסען אזעלכע משונה־דיגע טריפהשע מאכלים, אז איך האב ווידער נישט געקאנט עסען מעהר ווי דעם דעסערט און קאווע מיט קיכען.

דא האט שוין געפלאצט דאס געדולד ביי מיין דאמע, ממה נפשך — בין איך א קראנקער, טא, פארוואס האב איך אין דער פריה געגעסען הארטע אייער. ווידער קען איך עסען הארטע אייער, קאן איך דאך אוודאי פרינקען. אט דעם מחיה'דיגען באדרשט וואס האט אנ'אויסזעהן ווי ידי קאלירטע מאפעס אין די שולען. איך האב איינגעזעהן אז עס איז א מעשה אהן אנ'עק, מיר וועלען אזוי „ריסטוטיריען“ די גאנצע טעג, וואס מיר דארפען פאהרען ביז עגיפטען, און כ'האב זיך אנגעגארטעלט און האב ארויסגענומען פון מיין ארכיוו נאך עטליכע פראנצויזישע ווערטער: „נא, מאנזשע, זשע זשיוויף“. וואס דאס האט געדארפט בעדייטען „איך עס דאס נישט, ווייל איך בין א יוד“... אבער הפנים, אז דער צוזאמענשטעל פון די ווערטער סיי דער אמת ווי אזוי איך האב זיי ארויסגערעדט האבען ווידער נישט דערגרייכט זייער ציל, האב איך בעשלאסען אז איך מוז זיך פארט מיט איהר צונויפרעדען און דערקלערען איהר די סיבה פון מיין נישט עסען. אבער אזוי ווי אט אויף דעם פראנט בין איך דורכגעפאלען האב איך, ווי א געשיקטער קאמאנדיר, איבערגעווארפען מיין אטאקע אויף אנ'אנדערן פראנט און געגעבען א זאג „פאלעסטיין, זשוויף“, וואס האט ווידער געדארפט בעדייטען „איך בין א יוד פון ארץ־ישראל, דאס הייסט א כשרער יוד“.

אזוי ווי א משאה האבען אט די צוויי ווערטער דאס מאל געווירקט. דערהערט דאס ווארט „פאלעסטינה“, האט די „פראנצויזישע קאקאטע“ צוגעלעגט צוויי פינגער צו איהר מויל און זיי א קוש געטון. פון מיין דערפאהרונג אין ארץ ישראל האב איך געוואוסט, אז אזוי טוען די אהיינטאליזשע יודען. און איך האב אנגעהויבען חושד צו זיין אז אט די „פראנצויזישע קאקאטע“ איז אויך פון אונזערע. אט דאס האט מיך שוין גאר פעראינטערעסירט, דאס מאל בין איך שוין געווארען דער, וועלכער האט געוואלט עפעס דערגעהן פון מיין דאמע, און איך האב ווידער א זאג געטון סתם אזוי אין ענגליש: „איי עם א דזשו פראם פאלעסטיין, באט נאו איי עם קאמינג פראם אמעריקע“ (איך בין א ארץ־ישראלדיגער יוד, נאר איצט קום איך פון אמעריקע) אפנים, אז מיין דאמע האט פערשטאנען וואס איך האב איהר געזאגט, ווייל זי האט מיר באלד געענטפערט אויף פראנצויזיש, אנווייזענדיג אויף זיך: יאם קיפור נא מאנזשע“, וואס דאס האט ווידער געדארפט בעדייטען: „איך בין אויך א יודישע און יום־כפור פאסט איך אויך“.

מיט איין מאל האב איך אויפגעהערט צו זעהן אין איהר רויט פנים און אין איהרע שרייענדיגע קליידער א פארשייטע פרוי איך האב פלוצלונג, ווי דורך א כישוף דערזעהן פאר זיך א כשרע יודישע מאמע, וואס איז געבליבן אפגעפרעמדט און פערגויאישט.

וואס איז געווען ווייטער ?

אביסעל אויף א געבראכענעם ענגליש, אביסעל אויף פראנצויזיש, מיט עטליכע העברעאישע ווערטער געמישט, און מעהר נאך מיט מימיק האבען מיר זיך אזוי דורכגעשמועסט ביז מיר זענען געקומען אין אלעקסאנדריען, און אין משך פון אט דעם „שמועס“ האב איך זיך דערוואוסט, אז זי איז פון יודישע עלטערען, פון א פראנצויזישער שטאט, איצט איז זי געווען צו־גאסט אין דער היים און אליין ארבייט זי אלס בארמהערציגע שוועסטער אין א שפיטאל אין קאירא.

— — — — — — — — —

וואו זענען געווען מיינע אויגען ? ווי אזוי האב איך אין איהר פריהער געזעהן א „פראנצויזישע קאקאטע“? אומזיסט חושד געווען א כשר'ע יודישע טאכטער...

[...]ופציג יאהר ביי דער גילאטינע

דער תליון פון פראנקרייך, דעיבלער, האט ארונטערגעהאקט מיט דער גילאטינע 386 קעפ. — וועט זיך איצטער אפגעבען מיט זיין בלומען־גארטען. — זיין אמט האט איבערגענומען זיינער א פלימעניק.

[...]גאמאל דעיבלער, האט נישט לאנג צוריק דער[...]ום פון זיין אמט, וואס ער האט אנגעהאלטען [...] די לעצטע פופציג יאהר. און אזוי ווי ער איז [...] פערזאהגט מיט א לעבען, וועט ער זיך איצטער [...]געבען מיט זיין בלומען גארטען, ווייל ער איז [...]ס פערליבט אין בלימען.

[...] וועט איהר זיך מסתמא פארשטעלען, אז א [...], וואס האט ליב בלומען, מוז געוויס זיין א [...] צארטער מענש. אויב איהר האט זיך אזוי פאר[...]שטעלט, האט איהר געמאכט א היבשען טעות, [...] ווען איהר וועט איינגעפינען, וואס פאר אנ'[...] ער האט אנגעהאלטען פאר די לעצטע פופציג [...], וועט איהר מוזען מודה זיין, אז ער איז גע[...] גאנץ ווייט פון צו זיין גוט און צארט.

[...]יסט איהר וואס זיין אמט איז געווען? אפצו[...]קן מענשען קעפ! ווייל דעיבלער איז געווען [...] אפיציעלער תליון פון פראנקרייך. די, וועלכע [...] פער'משפט געווארען צום טויט, פלעגט ער [...] מיט א קאפ קירצער.

[...]אר פינף צעהנדליג יאהר, וואס ער איז געווען [...] תליון פון פראנקרייך, האט ער אפגעהאקט די [...] פון דריי הונדערט מיט זעקס און אכציג מענשען. [...] ווי ער איז שוין גאר נישט קיין יונגערמאן, און [...]מעגליך דערפאר, וואס ער האט ענדליך געפ[ונען] א „ריכטיגען מענשען“, וועלכער זאל קאנען [...] ארבייט טאן ווי א קינסטלער“, האט ער בע[שלאסען] צו רעזיגנירען.

[...]אר די אויבענדערמאהנטע צאהל מענשען, וועל[כעס] קעפ ער האט ארונטערגעהאקט, האט ער גע[...] א סומע פון 3,112.903 פראנק.

[...]מערליך, איז איהם דאס גאנצע געלד נישט [...]בליבען, אבער ער האט גענוג אפגעשפארט אויף [...] פערדינגען זיינע יאהרען און מעהר נישט [...] ארבייטען. און איצטער, זאגט ער מיט [...], וועט ער זיך קאנען אפגעבן מיט זיין אידעע[...] — מיט בלומען...

[...] און אויב איהר מיינט, אז ער האט זיך גע[...] מיט זיין „הויכען אמט“, מאכט איהר א [...], ער איז געווען שטאלץ אויף איהם, ווייל ער [...] געהאלט, אז ער דינט זיין לאנד מיט זיין [...]ט“...

[...] איהר זאלט זיך קאנען מאכען א בעגריף [...] וויפיל איבערגעגעבן ער איז געווען צו זיין [...] פרנסה, קען דינען דער פאלגענדער פאקט:

[...] א קורצע צייט צוריק האט מען פער'משפט [...] צום א פערברעכער אין א פערוואלפענער שטעטעל [...] און מען האט איהם געדארפט ארונטערהאקען [...] קאפ. האט מען געלאזט וויסען דעם הער דעיב[לער] [...] ער איז געקומען פערפוצט אין עסיג און [...] אט ווי ער וואלט געדארפט גיהן צו א באל. [...] פון שטעטעל איז איהם געקומען אנטק[עגען] [...] און ער האט געפרעגט דעם תליון אויב ער [...]שט צו מיר פון זיי רייזע, צו געהן אנטקוסען א פלאץ, וואו מען זאל דורכפירן די הינריכטונג.

„דאס איז איינגאנצען נישט נויטיג — האט דעיבלער ערקלערט דעם מעיאר — איך האב שוין טערהיינטען מיינע געהילפען אוועקצושטעלען די גיליאטינע אויף דעם קליינעם סקווער ביי דער ענדע פון שטעטעל“.

אויף א פראגע, ווי אזוי ער ווייסט פון יענעם סקווער, קיינמאל נישט זייענדיג אין שטעטעל, האט דעיבלער איהם דערציילט, אז ווען ער איז מיט פופצעהן יאהר צוריק געווען אויף זיין האניגמאנ־רייזע איז איהם איינגעקומען דאס שטעטעל דורכצופאהרען, און — האט דעיבלער גאנץ קאלטבלוטיג געזאגט, — „דאן האב איך געזאגט צו מיין פרוי, אז דאס וואלט געווען א זעהר אידעאלער פלאץ אפצוהאקען די קעפ פון פערברעכער“...

די גיליאטינע איז דארטען געשטעלט געווארען: עס האבען זיך פערזאמעלט א גרויסע צאהל מענשען צו זעהן די הינריכטונג. דער סקווער איז ארומגענומען געווארען מיט שטריק, כדי קיינער זאל אין סקווער נישט קענען אריינקומען און פוליצאט שטערען „די ארבייט“. די גיליאטינע האט געוואלט אויף איהר קרבן.

דעיבלער איז צוגעגאנגען צו איהר, האט גוט בעטראכט אויב אלעס איז אין ארדנונג. מען האט צוגעפיהרט דעם פערברעכער צו איהר, און אלע האבען ערווארטעט, אז דעיבלער וועט ארויף אויף דער גיליאטינע. אלע זענען אבער געווארען איבערראשט, אז ער איז נאך אפגעטראטען פון איהר, און נאכדער ווי ער האט עפעס אריינגערוימט א סוד אין אויער איינעם פון זיינע געהילפען, איז דער לעצטער ארויף אויף דער גיליאטינע און האט פריינגעלאזט דעם מעסער. דער פערברעכער איז אויגענבליקליך געשטארבען.

דעיבלער, וועלכער איז, ווי שוין בעמערקט, געווען אנגעטאהן אין שעהנע קליידער, האט אויסגעקוקט ווי א מאן, וועלכער בעלאנגט צו דער וויסענשאפט. ער איז באלד נאכדעם ווי דעם פערברעכערס קאפ איז אפגעהאקט געווארען, צוגעגאנגען צו זיין געהילף און האט צו איהם הויכערדיג זיין האנט, געזאגט מיט בעגייסטערונג:

„דו האסט עס געמאכט אזוי גוט, אז איך וואלט עס אפילו בעסער נישט געקענט מאכען. דער פערברעכער איז אויגענבליקליך געשטארבען, אהן האט נישט געפיהלט קיינע שמערצען. דו קענסט איבערנעמען מיין אמט, אלס דער תליון פון פראנקרייך“.

און דאן האט דעיבלער בעשלאסען צו רעזיגנירען ער האט זיך פשוט געפרעהט וואס ער האט ענדליך געפונען איינעם וועלכער זאל זיין „ווירדיג גענוג“ זיין פלאץ צו פערנעמען.

ער איז געפאהרען אין זיין היים אין פאריז, האט אנגעשריבען זיין רעזיגנאציע, און איהר אוועקגעשיקט צום יוסטיץ מיניסטער. ער האט רעקאמענדירט זיין פלימעניק אנדרע אברעכט, אלס זיין נאכפאלגער און די רעקאמענדאציע איז אנגענומען געווארען. אנדרע אברעכט, וועלכער איז 38 יאהר אלט, איז איצט דער אפיציעלער תליון פון פראנקרייך.

אין זיין בריף צום יוסטיץ מיניסטער האט דעיבלער אויך געשריבען, אז ער האט זיין פלימעניק צוגעגרייט נאך פריהער, עס האט איהם געהאלטען אין איין לערנען ווי אזוי אנצוגיין מיט דיזער מאשינעריי פון דער גילאטינע און נאך מעהר; ער האט געמאכט פינגערן פון שטרוי און האט געהייסען זיין פלימעניק מאכען עקספערימענטען מיט די פינגערן זיי אפהאקען די קעפ. ווען ער האט זיך איבערצייגט אז מען קען זיך שוין פערלאזען אויף איהם קעפ צו האקען, האט ער איהם דאן, אין דער קליינער שטעטעל איבערגעגעבען דעם אמט דעם פערברעכער דעם קאפ אבצוהאקען.

ער איז געווען בעגייסטערט פון זיין תלמיד.... דעיבלער האט קיינמאל קיין מענשן קיין האר נישט געשלאגען און ווען ער פלעגט רעדען מיט א מענשען פלעגט ער אלעמאל האלטען די אויגען ארונטערגעלאזען. דאך האט מען איהם רעספעקטירט ווערהרענד אין אנדערע לענדער ווערען תליונים פעראכטעט. און מען וויל זיך מיט זיי נישט בעגעגענען.

פראנקרייך האט שוין געהאט א היבשע צאהל תליונים, און איינער פון זיי, איז געווען טשארלס סאנסאן, וועלכער האט געשטאמט פון גאר א געהויבענער פאמיליע פון פראנקרייך. ער איז געווארען א תליון, צוליב א ליבע. ער האט זיך שטערבליך פערליבט אין דער טאכטער פון דעם תליון פון פראנקרייך. דער פאטער האט דעם יונגען נאבעלמאן געוואלט האבען פאר א איידים, אבער מיט איין בעדינגונג ער זאל ווערען דער תליון אויף זיין פלאץ. דער פערליבטער האט, אום צו קאנען הייראטען מיט דער מיידעל, ענדליך איינגעשטימט צו נעמען דעם פאסטען אמט. ער האט רעזיגנירט פון זיין הויכען אמט אין דער ארמעע, און האט נאכדעם, ווי ער איז געווארען דער תליון, מיט דער מיידעל געהייראט.

ניקאלאס סאנסאן, זיין זוהן, האט נאכהער איבערגענומען זיין אמט. 6 דורות פון דער פאמיליע סאנסאן זענען געווען די תליונים אין פראנקרייך און עס איז ארויסגעגעבען געווארען א בוך אין וועלכען עס ווערען געשילדערט די לעבענס פון די סאנסאנס.

איינער פון די סאנסאנס טשארלס הענרי באמערקט, איז געווען אזא קינסטלער אין ארונטערהאקען קעפ פון מענשען מיט א שווערד! אז עס ווערט דערצעהלט ווענען איהם אזא לעגענדע.

א פערמשפט'ער איז געשטאנען און געווארט, אז סאנסאן זאל איהם דעם קאפ ארונטערהאקען. פלוצלינג האט דער אומגליקלעכער געפרעגט דעם תליון, ווען ער וועט עס טהון.

„מיין הער — האט דער תליון לויט דער לעגענדע א זאג געטון — איך האב עס שוין געטון, גיב זיך בלויז א טרייסעל, און דו וועסט זיך איבערצייגען.

דער קרבן האט געגעבען א טרייסעל די שולטערען, און — זיין קאפ איז ארונטערגעפאלען...

„עמודעי צו דער געשיכטע פון דעם יודישען ישוב אין פראנקרייך“

(ענדע פון דער 6־טער זייט)

אויך א זונצעטעל פון מעמען.

אגב, צווישען די היאזיגע טעמען געפינען מיר אויך א ווילנער, הרב מעכאניקער הורוויץ, וועלכער האט אין 1883 געהאלטען א רעפעראט אויף יודיש (אין דעם יודישדייטשען ארבייטער־פעראיין וואו מען האט גערעדט אויף די פערזאמלונגען מערסטענטיילס אויף רוסיש).

מיר ווינשען דעם מחבר, אז דער ערפאלג פון זיין בוך, וואס ער פערדינט אזוי כשר, זאל איהם געבען די מעגליכקייט וואס גיכער ארויסצוגעבען דעם צווייטען באנד. עס איז דא וואס צו לערנען פון אונזער געשיכטע, דער ווייטער צו דער נאהענטער. וואס איז ווערט, למשל, פאר אונזער צייט אזא ציטאטע פון דעם פוילישען עמיגראנט אין פאריז טשאצקי פון יאהר 1844 ווענען די אנטלאפענע יודען פון רוסלאנד קיין פראנקרייך (ווערט געבראכט ווי א מאטא צום בוך): „....אהן מיטלען צום לעבען האבען זיי דורכגעמאכט צו פוס 20 לענדער כדי אייך צו דערציילען די וויטאגדיגע לאגע פון זייערע ברידער“?

מיר האבען אויך א טענה נעגען דעם אויסלייג פון דעם בוך און וואלטען געראטען דעם יונגען שרייבער צו לייגען מעהר אכט אויף דער שפראך (למשל, פראדי הייסט אויף יודיש בראד — „א סוד פאר גאנץ בראד!“ — „פערדאכט“ הייסט חשד; „די ראשה נאך פרנסה“ איז אויך נישט קיין גערעכטע פערבינדונג; „אנטשטעהן זיך ס'האט א פערגאנגענהייט“ איז א פראווינציאנאליזם אנשטאט „הינטער זיך“ א. א. אחוצקארעספאנדענץ).

רעכט און לעבן

יורידישע ביילאגע פון „נייעס פאָלקסבלאַט"

שטעמפּעל = שטייער פון דירות-קאָנטראַקטן!

נוי בעקאַנט אונטערליגט יעדער שריפטליכע דירה־קאָנטראַקט א סטעמפּעל־אָפּצאָל.

וואָס שייך דעם בעטרעף פון אָפּצאָהל איז דאָס אָפּהענגיג קודם כל פון דער צאָל יאָהרען, אויף ווי־לאַנג דער געגעבענער קאָנטראַקט איז געשלאָסען געוואָרען. וויבאלד ס'האנדעלט זיך וועגען א קאָנט־ראַקט, וואָס איז געשלאָסען געוואָרען מיט דער גילטיגקייט אויף אַן'אומבעשטימטען טערמין אָדער בנוגע אַ לאָקאַל, וואָס אונטערליגט די בעשטימונגען פון לאָקאַטאָרען־שוץ ווערט דער שטעמפּעל־אָפּצאָל גענומען קודם כל מיט'ן בעטרעף פאַר פינף יאָהר נאָכ'ן אָפּלויף פון דאָזיגען טרעמין, דאַרף פאַר'ן קאָנטראַקט אָפּגעצאָהלט ווערען שטעמפּעל־שטייערן פאַר ווייטערע פינף יאָהר. אזוי כסדר לעצטענס ביז אין משך פון 17 יאָהר.

דער דערמאָנטער בעשטייער־סיסטעם בפרט בנוגע קאָנטראַקטען פון לאָקאַלען, וואָס אונטער־ליגען די בעשטימונגען פון לאָקאַטאָרען־שוץ איז אפשר געוועזען פערשטענדליך. איז דאָך נאָכ'ן אָפּלויף פון אָנגעצייכענטען טערמין אזא געשלאָסענער קאָנט־ראַקט בלויז פאָרמעל אויסגעגאַנגען, פאַקטיש האָ־בען די פאַרגעזעהענע, אין אקט בעדינגונגען צוליב'ן אונטערפאַלען פון בעטרעפענדען לאָקאַל באַכדעם אונטער די בעשטימונגען פון לאָקאַטאָרען־שוץ, ווייטער פערפליכטעט יעדענפאלס דעם ווירט.

אַ גאַר אנדערע לאַגע האָט זיך אָבער געשאַפען אַפ דער דערמאנטער קאטעגאָריע לאָקאַטאָרען מיט'ן אויסשלוס פון זייערע לאָקאַלען פון לאָקאַטאָרען־שוץ.

לויט'ן נייעם רעכטליכען צושטאנד איז א גע־שלאָסענער קאָנטראַקט פון געשעפטס - לאָקאל בלויז אזוילאַנג גילטיג אויף ווילאַנג ער איז פאַקטיש גע־שלאָסען געוואָרען, נאָכדעם ענטשטייט א רעכטליכע אבסאָלוט אונרעגולירטע לאַגע. וויבאלד אזוי דאַרף פאַר אַזאַ קאָנטראַקט בעצאָהלט ווערען שטעמפּעל־בעטרעף נישט, ווי ס'איז געוועזען ביז איצט פאַר 5 יאָהר נאָר אויסשליסליך פאַר דער צייט, אויף ווי לאַנג דער קאָנטראַקט איז געשלאָסען געוואָרען און פערפליכטעט.

געוויס אויב דער קאָנטראַקט ווערט שריפט־ליך בעגייט אָדער ס'ווערט נאָכדעם, געשלאָסען א נייער קאָנטראַקט דאַרף מען פאַר איהם אויפסביי אָפּצאָהלען שטעמפּעל־שטייער אבער נאָר אָפּהענגיג פון טערמין פון זיין געשלאָסענער גילטיגקייט. ווערט דער אָפּגעפלאָסענער קאָנטראַקט נישט בע־גייט און ס'ווערט דעסגלייכען אויך נישט גע־שלאָסען קיין נייער קאָנטראַקט, דאַרף קיין שטעמפּעל אָפּצאָהל מעהר נישט גענומען ווערען, דער אימ־שטאנד וואָס דער לאָקאַטאָר בלייבט דאָך פונדעסט וועגען ווייטער וואוינען אין זעלבען לאָקאַל, קוים איז מיט איהם נישט ווידער געשלאָסען געוואָרען קיין שריפטליכער קאָנטראַקט, גיט נישט קיין גרונט צו פאָדערען פאַר איהם שטעמפּעל־שטייער.

אין ליכט פון די געמאנטע אויספיהרונגען מוז ארויסרופען א שטוינונג דער פאַקט, וואָס די פינאנץ אַמטען האָבען לעצטענס אויפגעפאָדערט די גע שעפט - לאָקאַטאָרען, וועמענס קאָנטראַקטען זענען ערשט אָפּגעפלאָסען און זיי זענען גלייכצייטיג אויך געבליבען מחוץ'ן לאָקאַטאָרען־שוץ, אז זיי זאָלען אָפּצאָהלען שטעמפּעל־שטייער פאַר די זעלבע אלוא

שוין נישט פערפליכטענדע קאָנטראַקטען פאַר ווייטערע 5 יאָהר.

מיר האַלטען, אז דאָ איז מסתם פאָרגעקומען אַנ'איינפאַכע מיסלווערשטענדניש „וויל אנדערש איז די האנדלונג פון דער פינאנץ־מאכט באמת נישט צו פערשטיין.

י. א.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פערזאָנאַל פון א ווערקשטאַט.

צום פערזאָנאַל פון א ווערקשטאַט אדער א איטרוס מריע אונטערנעמונג פון וועלכען עס איז אָפּהענ־גיג די קאטעגאָריע פאטענט ווערען נחר פערעכענט די פיזישע ארבייטער און נישט די גייסטיגע ארביי־טער.

דער אונטערנעמער און זיין בני בית ווערען אר־ריינגערעכנט אין דער צאָהל בעשעפטיגטע ארביי־טער קאָנען פעסטשטעלען די נויטיגע קאטעגאָריע פאטענט בלויז ווען ס'האנדעלט זיך וועגען אן אונ־טערנעמונג וואָס קויפט אויס א פאטענט 8־טע קאַ־טעגאָריע

בני העכערע קאטעגאָריעס ווערט דער בעל־הבית און זיין בני בית נישט אריינגערעכנט אין דער צאָהל בעשעפטיגטע ארבייטער.

פאַטענטען אויף ערפינדונגען.

א פאטענט אויף א פאבריק־מארקע אדער ערפינ־דונג קאָן אנולירען אויסשליסליך דער פאטענט־אמט און נישט דאָס געריכט.

דירות - אָפּמאַכען.

אויף א וואוינונג טייערע ווי 4 שטובען מעג מען שליסען א קאָנטראַקט, דעסגלייכען מעג מען אויך שליסען א קאָנטראַקט אויף א געשעפטס־לאָקאל.

דער קאָנטראַקט איז אָבער גילטיג בלויז אויפן בעשטימטען טערמין, נאָכן אָפּלויף פון דאָזיגען טערמין מוז אזא קאָנטראַקט בעגייט ווערען. דאָס בע־גייען דאַרף פאָרקומען אויך אומבעדינגט דורך א שריפטליכען דאָקומענט.

דער פאַרבעהאַלט אין אַלטען קאָנטראַקט וו ענגען אַנ'אויטאָמאַטישער פערלענגערונג פון זיין קראַפט איז נישט גענוגענד.

פערזיכערונגס - געזעצען.

אויב עמיצער אַסעקורירט זיך און רעכט דעם בע טרעף מיט וועקסלען און שפּעטער קויפט ער זיי נישט אויס, קאָן די געזעלשאַפט פערפיחרען געגען אסעקו־רירטען א וועקסעל־פּראָצעס אָבער בשום אופן נישט קיין פערזיכערונגס פראָצעס ד.ה. פאָדערען גערילכט־ליך צו קוועסטיאָנירען די גילטיגקייט פון דער פער־זיכערונג.

רעכט פון פּראָקורענטען.

א פּראָקורענט פון אַנ'אַקציען געזעלשאַפט קאָן אין א פּראָצעס פון דער אקציען - געזעלשאַפט ארויס־טרעטען נאָר אלס עדות אָבער נישט אלס צד.

אָפּשטעלען די צאָהלונגען.

דאָס נישט בעצאָהלען איינציגע קלענערע חובות, און איין צוויפעלהאַפטע גרעסערען חוב, הייסט נאָך נישט אָפּשטעלען די צאָהלונגען.

בעאַמטען רעכט.

הגם א בעאַמטער בעת ר'איז אויף אורלויב, האָט נישט קיין פליכט צו ערפילען דינסט־פליכטען, פונ־דעסטוועגען קוים פיהרט ער זיי יאָ אויס געניסט ער פון רעכטליכען שוץ אלס בעאַמטער און ווער עס וואָגט זיך איהם ראַן צו בעלידיגען ווערט פאָלגט נישט פאַר בעלידיגען א ביהנער, נאָר בעלידיגען א בעאַמטען בעתן ערפילען אמט פליכטען.

וועקסעל - פאַרשריפטען.

א באַנק, וואָס געהמט אָן א וועקסעל צו די[...] טירען קען אויך מאַכען ביי זיך צאָהלבאַר, דער אינטערעסירטער זשיראַנט מעג זיך אָבער [...] שטעלען.

אָרימקייט - רעכט.

ביים אנערקענען א פעטענט ארימקייט [...] דאַרף גענומען ווערען אין בעטראַכט דעם אַ[...] אין דער געגעבענער אינסטאַנץ און נישט פאַר[...] צעס אין אַלע אינסטאַנצען.

היפּאָטעק - מאָראַטאָריום

די הנחה וועגען פערקלענערטע צינזען האָט[...] אָנווענדונג בלויז צו צינזען פון אָווערגרופּענע מאַרך־היפּאָטעקען און נישט צו קיין צינזען פו[...] ריכטהיפּאָטעקען.

סאָציאַלע פערזיכערונגען.

אַנ'אונטערנעהמער מוז ערטיילען אַנ'ענגא[...] גירונג אַנ'אַנגעשטעלטען נישט בלויז פאַרן [...] וואָס ער ליידט צוליב נישט זיין פערזיכערט אי[...] ציאלען פּרעזיכערונגס אינשטאַלט נאָר אויך [...] זיין פערזיכערט אויף א קלענערער סומע.

ארבייטס - אָפּמאַכען.

מ'מעג קינדיגען אַנ'ארבייטער דעם אר[...] אָפּמאַך אפילו מינהליך, דעסגלייכען אויך [...] מיעלופאַן.

קורצע אויפקלערונגען פון אַקטועלע רעכטליכע ענינים

אַלמנה רענטע.

אַן אַלמנה איז בערעכטיגט צו מאָנען פון אונ־טערנעמער, וואו ס'האָט געאַרבייט איהר פערשטאָר־בענער מאַן, אַנ'ענטשעדיגונג אין דער הויך פון בע־טרעף פון דער אַלמנה רענטע אין פאַל ווען זי קאָן די דאָזיגע רענטע נישט בעקומען צוליב דעם, וואָס דער פערשטאָרבענער איז נישט געווען פערזי־כערט.

ענטשעדיגונג צוליב נישט פערזי־כערטקייט.

אין פאַל ווען עמיצער האָט געאַרבייט אויף איינ־גע פּאָסטענס און ער איז אין ערגיץ נישט געווען פער־זיכערט, האָט ער רעכט צו מאָנען ענטשעדיגונג פון אַלע אונטערנעמער בלויז דאַן, ווען ער האָט ביי אַלע אונטערנעמער צוזאַמען דורכגעאַרבייט די פאַרשריפט מעסיגע צאָהל חדשים, בכדי צו בעקומען די פערזי־כערונגס רענטע.

פערשטעהט זיך אז די תביעה קאָן זיך בעציהען בלויז צו איין פערזיכערונגספּעריאָד פון יעדער אונטערנעמונג. קאָן געמאָנט ווערען אַנ'ענטשעדיגונג ענטשפּרעכענד צו דער אָבגעאַרבייטער ביי איהם צייט

אורלויב פאַר הויזדינערשאַפט.

א הויז דינערין נאָך א יאָהר ארבייט אויף א פּאָס־טען דאַרף בעקומען א וואָך אורלויב.

אזא אורלויב בעקומט אויך דעסגלייכען א הויזדי־נערין יעדעס ווייטערדיגע יאָהר.

דירה געלד.

אויב אין מאָמענט ווען דער לאָקאַטאָר האָט זיך ארויסגעצויגען אין דער דירה, האָט דער ווירט גע־וואוינט אנדערשוואו, איז דער לאָקאַטאָר מחויב דאָס דירה געלד איהם צושיקען און די איבערשיק־קאָסטען אליין צו דעקען.

קוים האָט זיך אָבער דער ווירט שפּעטער איבערגע־צויגען דאַרף אין אז פאַל דאָס איבערשיקען דירה געלד שוין פאָרקומען אויפן חשבון פון ווירט.

פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר פער־לעגענע שטייערן.

נישט בלויז דער אונטערנעמער פון דער גאַנצער אונטער־נעמונג נאָר אפילו בלויז פון קאָמפּלעקס פער מעגענס אָביעקטען (מאַשינען סחורות איינריכטונ־גען) איז דעסגלייכען אויך פעראַנטוואָרטליך צוזאַ־מען מיט פאָריגען איינענטימער פאַר די פערלעגענע שטייערן חובות.

שטייער הנחות.

דער צירקולאַר פון פינאַנס מיניסטער פון 14־טען פעברואַר 1936 זעהט פאָר א אַנולירונג פון אַלע פערלעגענע שטייער־חובות. אויב יעדע פון זיי אי־בערשטייגט נישט די סומע פון 400 גילדען.

די אַנולירונג קומט פאַר אויטאָמאַטיש אָהן א[...]

[...] בעוואונדערע בקשה, אונאָפּהענגיג פון אומש[...] צו עס איז שוין צמאָל אונטערנעמען געוואָר[...] עקזעקוציע אָדער נישט.

עקזעקוציע פערברעכנס.

עס חהאָהט א שטראָף נישט בלויז פאַר א[...] מען חפצים נאָך דער זאַיענטשע נאָר אויך פאַר רוימען חפצים פאַר דער זאַיענטשע אָדער בכלל צו דערלאָזען צו קיין עקזעקוציע.

פערזיכערונגען אויף נישט היפּאָ[...] קירטע אומבעוועגליכקייטען.

א צוגעמשפּטער חוב אויף א נישט היפּאָ[...] טע אומבעוועגליכקייט ווערט פערזיכערט דורך וואָס ס'ווערט גענומען פון בעל חוב און איינגע[...] פון דער אומבעוועגליכקייט א פערפליכטונג, [...] וועט נישט זיין פערמעגען פערקויפען. אָדער א[...] אנדערען אופן בעלאַסטען.

עקזעקוציעס.

לויט אנאויפקלעהר פון יוסטיץ־מיניסט[...] האָבען די איינקלאָגער ביי עלעמינאַציעס ([...] טשעניעס) פון עקזעקוציעס דאָס רעכט צו מ[...] פון די איינגעקלאָגטע געריכטס־קאָנזטען אין דעם פאַל, ווען די איגענטימער פון סע[...] טרירטען איגענטום האָבען פאַר'ן עלימינאַצי[...] צעס בעוויזען די מאָהנער זייער איגענטום[...] אויף די פערנומענע חפצים און נישט קוקענד רויף האָבען זיי איינגעהאַלטען ווייטער דעם וועסטער און איהם אפילו נישט אראָפּגענ'מע[...] דער ערשטער געריכטס־שריט.

דער גורל פון אַ פּרוי

(62 סענסאַציאָנעלער און שפּאַנענדער ראָמאַן

און ווי אַנ'אמתער בונטאַר, וואָלט זיך איהר האַנד איצט נישט אָפּגער־שטעלט פון הרגענען דיזענבאַכן וואָס איז איינער פון די טיראַנען צוליב וועלכע אזוי פיל מענשליכע לער־בענס ווערען צושטערט, צוליב וועלכען אזוי פיל איר־דעלע האָפנונגען ווערען צעשטערט, צוליב וועלכען עס פּייניגט זיך די וועלט אין מלחמות הונגער און נויט.

ווען זי וואָלט איהם געקאָנט זאָגען דאָס וואָס עס ראָט זיך געטון ביי איהר אויפן הארצען, וואָלט זי איהם איצט געזאָגט א סך ביטערע ווערטער, נאָר דאָס וואָס עס האָט איהר געוויסען האָט זי גע־דאַרפט פערשטעלען, בעהאַלטען, נישט לאָזען קומען צום אויסדרוק.

פערהויכערטערינ א סיגאַרעטעל איז זי געזעסען שטיל און געוואַרט ער זאָל זי ווייטער פּייניגען מיט זיי נע רייד. ער האָט איר צוגעטראָגן אַנ'אשרעבער און רחל האָט זיך אויף א מינוט פערוואונדערט אויף זיין העפליכקייט, נאָר ווען ער האָט געטומען רעדען מיל־דער ווי פריהער האָט זי פערשטאַנען, אז גאָר גוט איהר איצט איינגענומען מיט גוטען.

— רחל! אייער ערשטער שפּיאָנאַזש ארבייט איז געווען א גרויסער ערפאָלג און אייער צווייטער קאָן זיין נאָך א גרעסערער אויב איהר זאָלט נאָר וועל־לען.

— איך בין אין אייער רשות, און איך וועל אייך אלץ פאָלגען!

אין די נעכסטע צוויי טעג מוזט איהר אויסגע־פינען פון סעפּריאַנדן וואו דער לופט פאַרט געפינט זיך.

— און אויב נישט?

— וועט עס ביי אונז הייסען סאָבאָטאַזש: אז איהר טוט נישט אייער ארבייט ווי געהעריג, און נאָכ־דעם ווי מיר האָבען זיך אויף אייך פערלאָזט מיט אזא וויכטיגען שפּיאָנאַזש האָט איהר נאָך אונז אראָפּ געפיהרט פון וועג. וויל איהר פערשטעהט דאָך אליין אז ווען איהר נעמט זיך נישט אונטער דאַן וואָלטען מיר איבערגעגעבען די ארבייט צו אַן אנדערער און מי ר וואָלטען שוין איצט אלס געוואוסט. איצט איז שוין צו שפּעט. אויב מיר וועלען גאָרנישט אויסגע־פינען איז עס איינגאַנצען אייער שולד. שטעלט זיך פאַר קיין זאַך נישט אָפּ. און פערשטעהט וואָס איהר האָט צו טון. סטעפאַן דער פּאָליאַק וועט אַלעמאָל זיין ביי אייער זייט איהר פערשטעהט?

זי האָט זעהר גוט פערשטאַנען וואָס ער מיינט אז סטעפאַן דער פּאָליאַק וועט אַלעמאָל זיין ביי איהר זייט... דאָס האָט געמיינט אז אויב זי מאַכט דעם מינדסטען שלעכטען צעג איז איהר לעבען גאָרנישט ווערט.

— זייט פאָרזיכטיג! — האָט ער איהר תראָהעגד א זאָג געטון צופיהרעגדיג איהר צו דער טיר.

ווען זי איז ארויסגעגאַנגען אין גאַס האָט זי פריר ער אָפּגעאָטעמט און גענומען ציללאָז פּלאָנטערן מיט די פיס איבער די גאַסען, איבערטראַכטענדיג נאָך אמאָל און נאָך אמאָל די פיינליכע סצענעס וואָס זי האָט נאָר וואָס איבערגעלעבט. ווען זי האָט ענדליך געכאַפּט וואו זי איז אין דער וועלט האָט זי דערזען אז זי שטעהט ביים טייך סענע, וואָס פליסט דורך פּאַריז.

עס איז שוין געווען פאַרנאַכט א קאַלטער הארבסט־ווינטער ווינט האָט געבלאָזן און צערודערט דאָס שטי־לע וואַסער פון טייך אין כוואַליעס, און דאָס שוואַר־צע וואַסער האָט אויסגעזעהן אַנגעטמורעט און צאָ־רענדיג. עס האָט איהר ארומגענומען אַנ'אומעט, א טיפער אומעט, און דאָס לעבען איז איהר אזוי נמר אָס געוואָרען אזוי נמאָס! זי איז געווען מיד. מיד פון איהר ווייסט און פינסטער לעבען. און זי האָט גער־וואָלט עס זאָל זיך ענדיגען... ענדיגען... אפילו מיט טויט.

זי האָט מיט פערצווייפעלטע אויגען אריינגעקוקט אין וואַסער און עפּעס מיט אַן אומלאָגישען פערגני־גען געטראַכט, אז איין שפּרונג איבערוייזיג און אַלץ איז געענדיגט...

זי האָט זיך גענאָזט געהען נעהנטער צום טייך און די פּרייד, די צופרידענע פרייד, אז זי האָט אין אויסוועג, האָט איהר שוין איצט איינגענצען בע־הערשט.

מענטשען זענען איהר פערביינגעגאַנגען און מיט חשד אויף איהר גענומען קוקען ווי זי געהט אין א פאַשטאַר צום וואַסער. ווען זי איז שוין געוועזען זעהר נאָהענט, האָט זי זיך ארומגעקוקט און בעמערקט, אז עטליכע מענשען נעמען פון איהר נישט אראָפּ די אויגען. זיי וועלען מיך אפילו נישט לאָזען שטאַר־בען. איז איהר מיט ביטערקייט דורכגעלאָפען דורכ'ן מוח, און איהר מויל האָט זיך צעדרייט אין א ביטער שמייכעלע זי האָט מיט אמאָל דערפיהלט א האַס צו אַלע מענשען און עקעל צו אַלץ ארום און ווע[...] צער געהט איצט צו צו איהר וואָלט זי איהם שפּייען אין פּנים... א פער־ביטערטקייט צו דע[...] צער וועלט האָט איהר פערסמט און זי האָט גע[...] אוועק, אוועק פון דער וועלט!

א מינוט האָט זי געטראַכט אז זי געהט אַר[...] פון זינען, זי האָט מיט אמאָל גענומען שטאַר[...] מערען אז עס האָט איהר געקלאַפּט א צאָהן[...] צאָהן און עס האָט איהר געוואָרפען אין קע[...] מאַן אין צו איהר צוגעגאַנגען און ביי איהר גע[...] וואָס עס איז מיט איהר. זי האָט אויף איהם [...] מיט שטאַרע אויגען און גאָרנישט געענטפערט[...] האָט זי גענומען אונטערן האַנד און איהר צוגע[...] צו אַנ'אַפּטייק. מען האָט ארויסגערופען א ד[...] נאָר ווען ער איז געקומען, האָט זי שוין געפיה[...] איינגאַנצען בעסער. זי האָט זיך ארומגעקוקט או[...] יענער זייט טיר האָט זי דערזעהן סטעפאַן דע[...] ליאַק, ווי ער שטעהט דאָרטען און רויכערט כל[...] גלייכגילטיג א סיגאַרעטל און זייגע ווילדע, אויגעלעך שטעלען זיך אלע ווייל אַב אויף [...]

זי לאָזט ארויס א קורצען קוויטש און נאָכדע[...] אייגעם און פאַקט אריין אין א שרעקליכער הי[...] יע. ווען זי קומט צו זיך בעצאָהלט זי דעם ד[...] הגראַנקט ד יממעטשען און ענטזאָגט זיך צ[...] איהר גאָמען זי געהט ארויס נעמען א טאַקס[...] פאָהרט אהיים.

אין דער היים זאָגט זי דער דינסט אז זי וועט קיינעם נישט אויפנעמען זי איז זעהר מיד [...] לייגט זיך גלייך אין בעט די דינסט גיט איהר א בריף. זי רייסט איהם אויף דאָס איז פון [...] עס גיט איהר א ריס אין הארצען. זי נעמט [...] און איהרע אויגען פיהלען זיך מיט טרעהר[...] שוויסט:

(פאָרטזעצונג קומט).

דאס לאדזער לעבען

זון-אויפגאנג 6.57
זון-אונטערגאנג 4.21

צוליב דער שניי-זאווערוכע

פערשפעטיגט די צוגען, די צופאהר-טראמוואיען; אפגעשטעלט ערטערווייז, די אויטא-קאמוניקאציעס; פערשווערט דער צופיהר פון לעבענסמיטעל-פראדוקטען; אפעל פון געזעלשאפט צער-בעלי-חיים וועגן שוץ איבער פייגעל

(א) אין משך פון נעכטיגען טאג איז שווא-כער געווען די שניי-זאווערוכע אויפ'ן שטח פון לאדזער וואיעוואדשאפט, די קאמוניקאציע איז אבער אין פיל ערטער איבערגעריסען געווא-רען קודם כל זענען פערגאטירט געווארען גרויסע פערשפעטיגונגען פון די צופאהר טראמוואיען, די טארפעדע האט פערשפעטיגט אויף 2 שעה, די פא-סאזשיר און שנעל צוגען האבען פערשפעטיגט אויף 4 שעה; משא-צוגען האבען פערשפעטיגט אויף 6 שעה, אויף די ליניעס האבען געארבייט ספעצ-יעלע שניי-רייניגערס און דאך האט עס יעדעס מאל אנגעוועהעט נייע בערג שניי וועלכע האבען פער-שווערט און איבערגעריסען די קאמוניקאציע.

דער פראסט האט געהאלטען אין משך פון דער נאכט ביז 15 גראד, בייטאג 12 גראד פראסט צוליב דער נישט רעגעלמעסיגער קאמוניקאציע זענען באהו-בעאמטע געצוואונגען געוועזען לענגער צו זיין אויף דער קעלט און עס זענען צוליב דעם פער-נאטירט געווארען פיל פאלען פון קראנקהייטען.

די צופאהר-טראמוואיען

אויף די ליניעס אזארקאוו, לוטאמירסק און טושין, האבען די טראמוואיען די גאנצע צייט קורסירט מיט פערשפעטיגונגען און נישט רעגולער. די צאהל פון טראמוואיען איז געווען פערקלענערט. דעם ערשטען טראמוואיי קיין אזארקאוו און לוטא-מירסק איז געלונגען אדורכצופיהרען ערשט 8 א זייגער. דער ערשטער טראמוואי איז געגאנגען מיט ארבייטער, וועלכע האבען אפגערייניגט דעם שניי פון די שינעס.

די לאדזער טראמוואיען זענען אויך געגאנ-גען נישט רעגולער און דעם גאנצען טאג האבען געארבייט גרופעס ארבייטער צו רייניגען די שינעס.

דער ראד-פערקעהר איז געווען ספע-ציעל פערשווערט צוליב דעם, וואס מען האט בע-צייטענס נישט בעוויזען צו פעראָרדנען אפצורייני-גען דעם שניי פון די וועגען, וועלכע פיהרען קיין לאדזש.

די אויטאבוסען קיין קיעלץ און טשענסטע-כאוו זענען אינגאנצען פערהאלטען געווארען, ערשט נאכמיטאג איז געפרובט געווארען זיי צו לאזען אין גאנג.

קיין פיעטרקאוו, ראדאמסק, לענטשיץ קוטנא, א.ר.גל. זענען די אויטאבוסען ארויס מיט גרויסע פערשפעטיגונגען און נישט רעגולער.

קיין פלאצק און אין די וויטערע געביטען זענען די אויטאבוסען נישט געגאנגען. איינצע אויטאבוס-אונטערנעהמונגען האבען ארויסגעשיקט אויטאס מיט ארבייטער אפצורייניגען די וועגען.

די פערשווערטע קאמוניקאציע האט גע-ברכט דערצו, אז עס זענען נישט צוגעפיהרט געווארען אין שטאט די לעבענסמיטעל-פראדוקטען קודם כל מילך, קארטאפעל. דאס האט זיך שוין אפילו אפגערופען אויף די פרייזען פון די דער-מאנטע פראדוקטען.

עס איז אהוץ דעם פעסטגעשטעלט געווא-רען א געוויסער דוחק אין קאקס.

די געזעלשאפט פון שוץ איבער חיות און פייגעל האט בעשלאסען זיך צו ווענדען צו דער געזעלשאפט מיט אן'אויפרוף צו געדענקען אין די גרויסע פרעסט אין די לעבעדיגע נפשות און זיי צוהילף קומען מיט עסען און ווארעמס.

פערשפעטיגטע פאסט

(ז) צוליב די טיפע שנייען און אומנארמאלען באהן-פערקעהר איז נעכטן פארגעקומען א געוויסע פערשפעטיגונג ביים צושטעלען די אויסערשטאטישע פאסט.

אז ס'איז בעשערט צו זיין פאפולער

איז א געשיכטע מיט צוואייגנען זיך 1,600 זל. אויך אנ'עניז...

(א) בשעתו האט דער „בעריהמטער" אד-וואקאט קאוואלסקי געגומען ביים פארפאלק מי-קאלאיעווסקי (סקזשיוואנע 14) א סומע פון 2,100 זלאטעס אויף אפצוהאלטען אנ'עקזעקוציע, וואס האט געדראהט זייער היז.

דער גרויסער „אויפטוער" אויף אלע געביטען האט אויף דעם דאזיגען געביט גארנישט געקאנט אויפטון, און די מיקאלאיעווסקיס האבען געפא-דערט, אז ער זאל צוריקגעבען די 2,100 זלאטעס.

נאך לאנגע אמפערנישען, האט זיי קוואל-סקי דורך דער פאסט אומגעקעהרט 540 זלאטים.

די מיקאלאיעווסקיס האבען דאס געלד צו-גענומען, אבער זיי האבען גלייכצייטיג אנגעקלאגט קאוואלסקין אין דער פראקוראטור און אין דער אדוואקאטען-קאמער אין צוואייגנען זיך 1,660 זלאטים.

די אויספארשונג אין ביידע אינסטאנצען איז בטל געווארן צוליב'ן מאנגעל אין בעווייזען.

דער ענין איז דערנאך אדורך אין קריי-געריכט, דעם אפעלאציע-געריכט, דעם העכסטען געריכט און האט צוריק אנגעשפארט אין קריי-געריכט, וואו דער פראצעס איז נעכטען פארגע-קומען.

אינ'ם נאמען פון אדוו. קאוואלסקי, האט דער אדוו: שווידלער דערקלערט, אז נאכן געניזען בערעכענען די געריכטס-הוצאות — איז די רעשט סומע צוריקגעקעהרט געווארען די מיקאלאיעווסקיס, אזוי אז ער האלט די תביעה פאר אומבערעכטיגט.

דאס קריי-געריכט האט אנגעקינדיגט אנ'-אורטייל.

די גרויסע געווינסטע

100.000 זל.	אויף נומער 97034
100.000 זל.	אויף נומער 138310
50.000 זל.	אויף נומער 19645
30.000 זל.	אויף נומער 16880
25.000 זל.	אויף נומער 23634

ווי אויך א גאנצע רייהע צו 10.000 זל., 5.000 זל., 2,000 זל. א. ז. וו.

זענען לעצטענס געפאלען אין דער קאלעקטור פון

נ. יאטקא

פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
נאוואמיעסקא 1

לאסען צו דער 1-טער קלאס 38-טער לאטעריע זענען דא שוין צו בעקומען!

בריפליכע בעשטעלונגען ווערען מיט דער צווייטער פאסט עולעדיגט! קאנטא P. K. O. 600910

ארויסגעשיקט קיין קארטוז-בערעזע

די לעצטע טעג זענען ארויסגעשיקט גע-ווארען פון לאדז קיין קארטוז בערעזע אברהם קוראנט, חיים ניימאן, יעקב ראפאפארט און אנשל בוים.

ערב נייע לוין-פאדערונגען פאר ארבייטער

(א) אין שייכות מיט'ן שטייגענדען יקרות, ובפרט אויף ברויט און קארטאפעל, האבען די פראפעסיאנעלע פעראיינען אנגעהאלטען בעראטו-נגען און בעהאנדעלט די פראגע פון לוין-העכערונג פאר ארבייטער.

אויב די יקרות-כוואליע וועט זיך דערהאל-טען קינדיגען אן די פעראיינען אונטערהאנדלונגען וועגען א נייעם לוין-טאריף.

איבערגעלאזטע קינדער

(א) א געוויסער יאן קאנקאל (פון לימאנאווי-סקיעגא 64) האט איבערגעלאזט זיינע 2 קינדער א מיידעלע פון 5 יאהר און א יונגעלע פון א האלב יאהר) און איז אליין אוועק. מען האט די קינדער אריבערגעשיקט אין דערציהונגס-הויז.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל-גאס 7 אויף

69 פילסודסקיעגא 69

(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

נעהמט אן פון 8–10 פריה, 12–2 און 5–8 אוו. זונטאג און חגאות פון 9–11 פריה.

סכנה פון א נייעם שטרייק

אין פאזנאנסקי'ס שפיטאל און קאכאנובעק

(א) די פערוואלטונגען פון פאזנאנסקי'ס שפי-טאל און פון קאכאנובעק האבען מודיע געווען דעם ארבייטס-אינספעקטאר, אז דעם 1 פעברואר וועט נישט איינגעפיהרט ווערען אין די דאזיגע אינסטי-טוציעס קיין 8-שעה'דיגער ארבייטס-טאג און נישט קיין אנדערע בעדינגונגען צו וועלכע זיי האבען זיך פערפליכטעט אין די אפמאכען.

מחמת'ן איבעררייסען דעם אפמאך, האבען די ארבייטענדע אפגעהאלטען פערזאמלונגען און בע-שלאסען דעם 1 פעברואר ה. י. צו אנהויבען א נייע פראטעסט-אקציע, מען קען זיך ריכטען אויף א שטרייק אין די ביידע אינסטיטוציעס.

ווייטערע אקציע פון פאבריק-מייס-טערס אין ווידזעווער מאנופאקטור

אין ארבייטס-אינספעקטאריאט איז ביי'ם אנ-טייל פון ספאראסטע דר. מאסטאווסקי פארגעקומען א קאנפערענץ צווישען די פארשטעהער פון די פאבריק-מייסטערס פון דער ווידזעווער מאנופאקטור מיט'ן אנטייל פון די פארשטעהער פון דער פירמע אינזשיניער עבעראוויטש און דירעקטאר מאטישיעק.

אויף דער דאזיגער קאנפערענץ האבען די פארשטעהער פון דער פירמע אין פראטאקאל אנגע-נומען די בעדינגונגען, וועלכע עס האבען ארויס-געריקט די מייסטערס פון דער וועבעריי און שפי-נעריי וועגען העכערען די לוינען און נארמירען די ארבייטס-בעדינגונגען.

די אונטערהאנדלונגען דארפען אבער דעפי-ניטיוו ערלעדיגט ווערען ערשט אין משך פון דע-לויפענער וואך.

אין לאקאל אויף זשעראמסקעגא 74 קומט היינט 10 א זייגער אינדערפריה פאר אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון די פאבריק-מייסטער'ס וואו עס וועט בעהאנדעלט ווערען די אקציע.

...ייער פאלקסבלאט

קאנפיסקירט דעם פרייטאג-נומער פון נ. פאלקסבלאט

דער פרייטאג-נומער פון „נייעם פאלקסבלאט" קאנפיסקירט געווארען צוליב דער נאטיץ ווע-...נערד אויף שטערלינגא גאס.

רימודים אין די פאלקס- און ...יטעל-שולען אפגעשטעלט צוליב דער גריפע

...דאנערשטאג, דעם 4 פעברואר

...לויט דער פעראָרדנונג פון דעם בילדונגס-...יסטעריום זענען צוליב דער גריפע און צוליב ...שטענדע קעלטען אפגעשטעלט געווארען די ...ים אין די מיטעל- און פאלקס-שולען ביז ...שטאג דעם 4 פעברואר.

...געשטעלט זיך א פאבריק צוליב דער גריפע

(ז) צוליב דער גריפע האט מען געמוזט ...א צייט אפשטעלען די פאבריק פון מ. ליפ-...(קאפערניקא 55). פון די בעשעפטיגטע 40 ...טער האבען לעצטענס געארבייט בלויז 10.

...דערהרג'עט געווארען בעת דער ארבייט

(א) אין בוהלעס פאבריק (דזיפאטעטשנא ...) איז בעת דער ארבייט דערהרג'עט געווארען ...ט'ים דורך א טראנסמיסיע-רימען, דער 31-...יאר ארבייטער סטאניסלאוו וואזשניאק (פון ...מעשרסקא 10).

א צולאג צו דער גנבה

(א) אזוי'וי איינער יאאכים פאטאצקי (זשע-...קיענע 15) האט געמאלדען אין דער פאליציי ...האט ביי איהם גענגב'עט 2 פוטערס, בעת ...פער אמת'ן האט מען גענגב'עט בלויז איינעם— ...דאס שטאטישע געריכט איהם פערמשפט אויף ...טשים ארעסט און צו בעצאהלען 200 זלאטעס ...שטראף.

...שטראפט א אויטאמאביליסט

(א) פארן אפשטעלען אויף א לענגערער צייט ...אויטא אויף דער גאס, ביי פיעטריקאווער 75 ...א געוויסער שמעון זילבערבערג פערמשפט ...ווערען דורכ'ן סטאראסטווע-געריכט אויף צו ...צאהלען 100 זלאטים שטראף.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) סארנע (לימאנאווסקיעגא 80), טראווקאוו-(בושעזשינער 56), קאפערוסקי (נאוואמיעסקא ...)זענבלום (שרידמיעסקא 21), בארטאשעווסקי ...יק. 95), טשינסקי (ראקיטשינסקא 53), סק-...טשינסקי (קאנטנא 54) י. שיניעצקא זשגאוסקא

KINO TEATR
MIRAŻ
11 LISTOPADA 16

היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגער דאפעלטער פראגראם!

כשוף-מאכערין

אין דער הויפט-ראלע:
R. SCOTT
ווי אויך
„Czu-Czin-Czau"
אין די הויפט-ראלען:
Fr. Kortner i Anna May Wong.

אנהייב 4 נ"מ, שבת און זונטאג 12– בייט.

געכאַפּט דעם מערדער פון אומגעקומענעם שמעון כעלעמנער

דאָס איז אַ מיטגליד פון דער ענדעקישער פאַרטיי, קאָמענדאַנט פון זייער אָרדנונגס-וואַך — ער איז געגאַנגען פון גלח טשעטשאַקס פאַרלעזונג. — ער האָט אויך פאַרוואונדעט 2 אַנדערע יודען — דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרן מיט אַ פינישן מעסער. — רעוויזיע אין ענדעקישער אָרגאַניזאַציע אויף סטערלינגאַ-גאַס. — פאַרחתמעט דעם לאָקאַל

זענען בעפאַלען געוואָרן און פאַרוואונדעט געוואָרן אויף פּאָמאָרסקאַ און שטערלינגאַ גאַס 3 בירגער פון יודישען גלויבען. גרינשטיין פישעל, פּאָמאָרסקאַ 32; כעלעמנער שמעון, שטערלינגאַ 4; טשאַרסקי פייוועל, פּיעפּשאָוואַ 16. פון די דאָזיגע איז כעלעמ־נער געשטאָרבען פון די בעקומענע וואונדען.

דער מאַכט האָט זיך איינגעגעבען צו אַרעסטירען דעם מערדער. דאָס איז דער 25־יאָהריגער יאַן אַנטשאַק, פּאָמאָרסקאַ 127, אַ מיטגליד פון דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע, דער קאָמענדאַנט פון דער אָרדנונגס־וואַך אין דער ענדעקישער אָפּטיי־לונג אויפ׳ן נאָמען פון „כראָברי“, וועלכער געפינט זיך אויף שטערלינגאַ גאַס.

דער אָנפאַל איז פאָרגעקומען אויפ׳ן צוריקוועגס פון גלח טשעטשאַק׳ס רעפעראַט, וועלכער איז פאָרגעקומען דעם דאָזיגע וואָך אין דייטשען גע... פעראיין אויף 11 ליסטאָפּאַד 23, אויף דעם דאָזיגן רעפעראַט איז אַנטשאַק געווען קאָמענדאַנט פון דער אָרדנונגס־וואַך. דער מאָרד איז אויסגעפיהרט געוואָרן מיט אַ פינישן מעסער.

לויה פון קדוש שמעון כעלעמנער

פרייטאָג איז ווידער פאָרגעקומען אַ לויה פון אַ קדוש. ווידער אַ לויה פון אַ מענשען, וועלכער איז געפאַלען אַ קרבן נישט צוליב זיין שולד, נישט דער־פאַר, ווייל ער איז געווען דער גורם דערצו.

פאַר דעם טרויער־הויז אויף שטערלינגאַ גאַס האָבען זיך פאַרזאַמעלט הונדערטער יודען, וועלכע זענען געקומען אָפּגעבען דעם לעצטען כבוד דעם, וועלכער איז געפאַלען פון אַ מערדערישער האַנד פאַר אונז אַלע.

טרויעריג איז געווען די לויה אין דעם פריי־טאָגדיגען טאָג. טרויעריג זענען געווען די געמיטער פון די מלווים, דורכ׳ן גאַנצען וועג וואו די לויה איז אַדורכגעגאַנגען, זענען די יודישע געשעפטען געווען געשלאָסען און די דורכגעהער האָבען זיך פאַראייניגט מיט׳ן לויה־צוג.

צווישען די מלווים האָט מען געזעהען דעפּ. מינצבערג, מיטגליד פון דער קהלה־פאַרוואַלטונג און קהלה־ראַט, די יודישע ראַטמענער אַ־וו. שטרויך, ד״ר עלענבערג, ד״ר לעווין, פּ. ליבערמאַן (ווייצמאַן איז קראַנק) און פיל געזעלשאַפטליכע טוער.

אויפ׳ן בית־עולם האָבען דעם מת מספיד גע־ווען הרב טרייסטמאַן, דעפּ. מינצבערג און פרעזעס פון קהלה־ראַט ליבערמאַן.

די לויה איז פאָר־געקומען אויפ׳ן חשבון דער קהלה. דער קדוש האָט בעקומען אַ קרקע צוזאַמען... קוואַרטאַל.

גערער רבי קומט קיין לאָדז מנחם אבל זיין

ווי מיר דערוויסען זיך קומט קיין לאָדז דער גערער רבי, כדי מנחם אבל צו זיין דעם פאַ... פון דערהרגעטען ר׳ יאָסעלע כענטשינער, וועלכער איז בעל־תפילה אין גערער הויף...

אינטערווענץ פון די יודישע ראַטמענער

וועגען גאַראַנטירען די זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג

אין צוזאַמענהאַנג מיט די טראַגישע אָנפאַלען וועלכע זענען מיטוואָך פאָרגעקומען אויף פּאָמאָרסקאַ און שטערלינגאַ גאַס און אלס קרבן איז געפאַלען דער 21־יאָהריגער שמעון כעלעמנער, איז פרייטאָג אַוועק צום סטאַראָסטע ד״ר מאַסטאַוווסקי אַ דעלע־גאַציע פון יודישע ראַטמענער אין די פּערזאָנען פון ד״ר עלענבערג און ד״ר לעווין.

די דעלעגאַציע האָט אויפגעוויזען דעם ה׳ סטאַ־ראָסטע אויף דעם, וואָס די פאַלען פון גאַסען־אָנ־פאַלען אויף דורכגעהער מעהרען זיך ווי אויך אויף דער נויטיגקייט צו פאַרשטאַרקען די זיכערהייטס־דינסט נישט נאָר אויף די עקען פון דער שטאָט, נאָר אויך אין צענטרום פון שטאָט.

די דעלעגאַציע האָט אויך געבעטען דעם ה׳ סטאַ־ראָסטע צו מאַכען די געהעריגע שריט, וועלכע זאָלען אויסמיידען, אַז אין דער צוקונפט זאָלען זיך נישט איבערחזרן אַזעלכע פאַלען.

דער ה׳ סטאַראָסטע ד״ר מאַסטאַוווסקי האָט גע־ענטפערט דער דעלעגאַציע, אַז ער וועט מאַכען אַלע בעמיהונגען אין דער ריכטונג צו פאַרגרעסערן די זיכערקייט פון דער יודישער בעפעלקערונג ווי דער גאַנצער בעפעלקערונג פון אונזער שטאָט וועט טון אַלץ, וואָס וועט ליגען אין זיין מאַ... בשייכות מיט דער דאָזיגער אינטערווענץ האָט דער סטאַראָסטע אויך געבעטען פאַרבעטען צו דעם ראַטמאַן ד״ר עלענבערג און איהם ערקלערט, אַז ס׳זענען אַ בטערגענומען געוואָרן שריט, אַז אַזעלכע אָנפאַלען זאָלען זיך נישט איבערחזרן. ... אַדורכגעפיהרט געוואָרן אַ רעוויזיע אין לאָ... פון דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע אויף שטערלינגאַ גאַס און דער לאָקאַל איז פאַרחתמעט געוואָרען. די מאַכט איז שוין אויף די שפורען פון אָנפאַלער.

קאָמוניקאַט פון דער פּוילישער טעלעגראַף-אַגענטור

די פּוילישע טעלעגראַפען - אַגענטור האָט גע־טען פאַרעפענטליכט פאָלגענדען קאָמוניקאַט: אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען, וועלכע זענען פאָרגעקומען דעם 27 יאַנואַר אין אָוונט אויף דער פּאָמאָרסקאַ און שטערלינגאַ גאַס נאָכ׳ן רעפעראַט פון גלח טשעטשאַק, דערוויסען מיר זיך, אַז די אָרטיגע מאַכט האָט אַדורכגעפיהרט אַ ענערגישע אַקציע וואָס האָט אַ ציל צו ענטדעקן די שולדיגע און צו פאַרמיידען, אַז אין דער צוקונפט זאָלען פאָרקומען אַזעלכע פאַלען.

אין דער נאַכט פון 29 אויפ׳ן 30 יאַנואַר איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע אין לאָקאַל פון דער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע אויף דער שטערלינגאַ גאַס, דער לאָקאַל איז פאַרחתמעט געוואָרען און ס׳זענען אויך אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ רייה רעוויזיעס ביי פערזאָנען, וועלכע זענען פאַרדעכ־טיגט אין אויספיהרען די אָנפאַלען און אַ רייה פער־זאָנען זענען פאַרהאַלטען געוואָרען צו דער דיס־פּאָזיציע פון דער אויספאָרשונגס־מאַכט.

די זיכערהייטס־מאַכט איז אויף די שפורען פון די אָנפאַלער. די רעזולטאַטען פון דער אויס־פאָרשונג זענען איבערגעשיקט געוואָרען צו דער געריכטס־מאַכט און די פרטים ווערען צוליב דער אויספאָרשונג געהאַלטען בסוד.

* * *

שפּעט אין אָוונט מעלדעט די פּוילישע טע־לעגראַפען־אַגענטור אָפיציעל: דעם 27 יאַנואַר ה.י.

אויספלוג קיין ווינ
דעם 17/II–1/III ד.י. פּרייז 135 זל.

אויספלוג קיין לאָנדאָן און פּאַריז
דעם 17/II — 1/III 1937
ערלעדיגט
דאָס וועלט־רייזע־ביוראָ
Union Lloyd
42 פּיעטריקאָווער 42
טעל. 87־107.

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־, געשלעכט־ קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען פון פּעטריקאָווער 10 א...
161 פּיעטריקאָווער 161
טעל. 245־21.
נעהמט אָן פון 8 ביז 2 ביייטאָג און פון 7 ביז 9 אָ... זונטאָג און חגאות פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פאַר אומבעמיטעלטע לעמשניצאַ־פּרייזען

אורטייל אין פּראָצעס וועגען דער באַהן-אָפּערע אין קאַלושקי

נעכטען האָט זיך אין קרייז־געריכט פאַרעני־דיגט דער פּראָצעס וועגען דער גרויסער באַהן־אָפּערע אין קאַלושקי, וואו מען האָט אַרויסגעגעבען אויף פאַלשע קוויטעס באַגאַזש־פּעקלעך.

דער באַהן־אַרבייטער צעשעלסקי איז פאַר־משפט געוואָרען אויף 3 יאָהר טורמע, דוד ביק - אויף 2 יאָהר, נחמן קלאָפּפערזאַק – אויף 1 יאָר.

א חוץ דעם דאַרפען אַלע פאַרמשפטע בעצאָלען צו 500 גילדען שטראָף. קלאָפּפערזאַק און ביק האָט מען אויפ׳ן סמך פון דער אַמנעסטיע אָראָפּ־גערעכענט אַ העלפט פון דער שטראָף.

די איבריגע 4 אָנגעקלאָגטע האָט מען בעפ־רייט.

ר. איזראַעל

אויף נאַוואָמיעסקאַ

שפּאַנענדער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען

21)

ביי באַום׳ען און גאָלדינ׳ען איז אָפּגענומען גע־וואָרען דאָס לשון. נאָכדעם ווי דאָס מיידעל איז פאַר־שוואונדען געוואָרען הינטער דער טיר, האָבען זיי נישט געקענט מעהר קיין וואָרט אַרויסרעדען, זיי האָבען זיך איינער דעם אַנדערן אָנגעקוקט, כדי זיך צו איבערצייגען, צי זיי חלומ׳ען אָדער זעהען זיי וואָך. צי איז דאָס אַלץ אַ פאַנטאַזיע, אָדער ווירק־ליכקייט? דאָס אַלץ איז דאָך אָבער פאָרגעקומען אויף דער וואָהר, זיי האָבען דאָך אַליין געזעהן די מאַכטער פון דער פרוי קראַנץ. זיי האָבען דאָך גע־הערט איהר שטים, וועלכע האָט זיי געמאַכט דעם פאַרשלאַג.

האָסט געהערט, האָט באַום זיך אָנגערופען צו גאָלדינ׳ען.

— האָב געזעהן און געהערט.

— און וואָס זאָגסטו דו דערצו?

— איך וואַרט ביז דו וועסט עפּעס זאָגען.

— ביי מיר איז דאָס לשון אָפּגענומען, איך לאָז מיר נישט צוגלויבען, אַז דאָס אַלץ קומט פאַר אין דער ווירקליכקייט, איך רעכען אַלץ, אַז דאָס איז אַ חלום.

דער דייטש האָט עפּעס אונטערגעבראָמט אין שלאָף און זיך איבערגעדרעהט אויפ׳ן צווייטער. באַום און גאָלדין זענען פאַרשוויגען געוואָרען.

— שטיל, שטיל, ס׳קען זיין, אַז דער דייטש שלאָפט און הערט אַלצדינג. זיי האָבען אָפּגעוואַרט אַ געוויסע צייט, און ווען זיי האָבען זיך איבערצייגט אַז דער דייטש שלאָפט, האָבען זיי ווידער אָנגעהויבען צו רעדען.

— ס׳איז נישטאָ קיין סך צייט צו טראַכטען, האָט באַום געזאָגט, דאָס מיידעל האָט געזאָגט, אַז זי וואַרט אויף אונז 15 מינוט, מיר מוזען זיך דעצידי־רען וואָס צו טון.

ביז איצט איז גאָלדין געווען קאַטעגאָריש ענט־שלאָסען אָפּצוּוואַרפען באַום׳ס פּלאַן וועגען אַנטלוי־פען, איצט אָבער נאָכדעם ווי דאָס מיידעל האָט זיי פאַרגעשטעלט די גרויסע מעגליכקייטען און זיי גע־געבען אַ האָפנונג, אַז די אונטערנעהמונג קען גע־לונגען, האָט זיך ביי איהם שוין אַרייגעגנב׳עט אַ ספק, צי ער דאַרף טאַקע פאַרוואַרפען דעם געדאַנק, אָדער נישט. צוזאַמען מיט דער האָפנונג אויף בע־פרייאונג האָט ער אָבער געפיהלט אַ מורא, אַ שרעק, אַז די גאַנצע איספּרעזע קען זיך ענדיגען אומ־גליקליך. באַום דאַגעגען איז געווען דעצידירט, אָהן זיך אָפּצושטעלען אויף וועלכע ס׳איז קאָנסעקווענצען, אויסצונוצען די ראַזיגע געלעגענהייט. אין דעם מאָ־מענט האָט ער דערזעהן פאַר זיך זיין פרוי, און דאָס קינד, וועלכע געפינען זיך אין דער היים, אַ פאַלטער־שוויים האָט איהם בעגאָסען, ס׳האָט איהם געוואָר־פען אין קעלט און אין היץ, ער האָט אָנגעהויבען צו פיבערן, ער האָט זיך צוגעטוליעט צו גאָלדינ׳ען און האָט זיך געבעטען ווי אַ הילפלאָז קינד:

— פריינד, איך בעט דיך, קום. קום מיט מיר, וועסט זעהן, מיר וועלען בשלום אַדורכקומען דעם וועג, מיר וועלען אַנטלויפען פון דאַנען אין אַ נייער רעאַלער מלוכה, מיר וועלען ווידער קענען אָנהויבען צו לעבען.

— ניין, ניין, איך קען זיך דערויף נישט דעצי־דירען, איך וועל נישט געהן, אויב דו ווילסט געה אַליין, איך קען נישט, איך קען נישט...

באַום האָט זיך פאַרשטעלט דאָס פּנים מיט די הענט און אָנגעהויבען ספּאַזמאַטיש צו וויינען, זיינע נערוועז האָבען דאָס מעהר נישט אויסגעהאַלטען, ער האָט זיך מעהר נישט געקענט בעהערשען, ער האָט געיאָמערט און געהשעט ווי אַ קליין קינד, אָדער אַ היסטערישע פרוי.

גאָלדין האָט איהם געגלעט איבער די האָר און בערוהיגט:

— בערוהיג דיך, פריינד, בערוהיג זיך, מאַך שלום מיט דער שרעקליכער לאַגע, אין וועלכער מיר געפינען זיך, ס׳איז נאָך נישט אַלץ פאַרלוירען. עס איז נישט געזאָגט, אַז מיר וועלען אין דעם לאַגער אומקומען. וועסט זעהן, די מלחמה וועט זיך נישט לאַנג דויערן, מיר וועלען צוריקקומען צו אונזערע פאַמיליעס...

— צו מיין פרוי און קינד, מיין פרוי און קינד, ניין, איך גלויב נישט העדין, אַז איך וועל זיי נאָך אַמאָל זעהן, דאָס איז נישט מעגליך, זיי וועלען אונז פאַרפייניגען, אַזוי גוט ווי זיי פאַרפייניגען אַלע, מיין פרוי און קינד... מיין פרוי און קינד... צו וואָס האָב איך איבערהויפּט געלעבט אין דער וועלט.

ער האָט ווייטער געיאָמערט און געוויינט, נישט קענענדיג זיך בערוהיגען.

דער דייטש האָט זיך פּלוצלינג געגעבען אַ כאַפּ אויף, אַזוי ווי ער וואָלט געהאַט אַ שלעכטען חלום, ער האָט זיך אויסגעווישט די אויגען און צוגעלאָפען צו דעם אָרט, וואו באַום מיט גאָלדינען זענען גע־לעגען אויף דעם געלעגער. ס׳איז מעגליך, אַז איהם האָט זיך גע׳חלומ׳ט, אַז די צוויי געפאַנגענע, וועל־כע ער האָט געהיטען, ווילען אַנטלויפען. דער דייטש האָט זיך אָביסעל בערוהיגט, ווען ער האָט זיך אי־בערצייגט, אַז זיי געפינען זיך אויפן אָרט.

— צום טייוועל, האָט ער געשפּינען, איינגעשלאָ־פען, מיר געווען פון אַ גאַנצען טאָג, שוין נישט פאַר מיטען אַלטע פּוחות מיכצומאַכען דעם פעלדוועבעל... איינגעהדרימעלט און ס׳האָט זיך מיר געחלומ׳ט, די רוסען זענען אַנטלאָפען, ס׳איז נאָך נישט אַ... שלעכט, זעה איך ווי ס׳האָט מיר אָנגעזאָגט.

און בעמערקענדיג ווי באַום וויינט, האָט ער... געגעבען:

— וויין נישט, קאַמעראַד, וויין נישט, אונז אַ... מען איז שלעכט, נישט בלויז דיר, קיינער האָט ני... קיין פאַרגעניגען דערפון, וואָס איז מלחמה, קיי... פון אונז געהט נישט אין דער מלחמה מיט איגענ... ווילען...

באַום האָט נישט געענטפערט, ער האָט זיך ... געהויבען צו בערוהיגען, דער פּלאַן איז סיי־ווי... שוין געווען אַדורכגעפאַלען. ס׳איז שוין נישט גע... קיין ריד וועגען דעם, אַז מ׳זאָל עפּעס אונטערנע... מען. די 15 מינוט זענען שוין אַוועק, דאָס מייד... האָט נישט מעהר געוואַרט, אַ חוץ דעם איז ד... דייטש שוין געווען וואַך און ס׳האָט זיך שוין ני... געקענט ריהרען פון אָרט.

גאָלדין איז געווען דערפון צופרידען, זיי וו... לען נישט מעהר אַנטלויפען, ביז צום לעצטען מ... מענט האָט ער נאָך אַלץ מורא געהאַט, אַז סוף כל סוף וועט ער זיך אונטערגעבען אונטערן איינפל... פון באַום׳ען און מיט איהם אַנטלויפען, הגם ער א... געווען איבערצייגט, אַז דאָס וועט זיך ענדיגען ... אַ שרעקליכען אומגליק.

ווער ווייס: אפשר איז אויך באַום געווען צ... פרידען דערפון, אַז עס האָט זיך אויף דעם אופן ... ענדיגט. פאַר איהם פּערזענליך איז דאָס זיכער ג... ווען בעסער, אָבער...

דער דייטש האָט פאַרווירבעט די לולקע און ... אָוועקגעזעצט נעבען טיש לייענען זיין געבעטבו... וועלכעס ער האָט בעקומען צוזאַמען מיט זיינע ... מיליטערישע מלבושים, ער האָט מעהר נישט געוואָלט אי... שלאָפען, באַום און גאָלדין האָבען מעהר צוויש... זיך נישט געקענט רעדען און זענען איינגעשלאָפען.

(פאָרטזעצונג קומט).

נאָך דער האַשמאָר־זיצונג

גלאָריפיקאַציע פון מאָרד־מעשים, זידלערייען און יודען־באַליידיגונגען
וואָס האָבען נישט קיין גלייכען אין געשיכטע פון זעלבסטפערוואַלטונגען

דער קאַשמאַר

די דאָנערשטאָגדיגע זיצונג פון שטאָט - ראַט
געווען די סאַמע קאָשמאַרסטע פון אַלע זי־
צונגען, וועלכע זענען פאָרגעקומען איז די יאָהרען
1934 און 1935, ווען די ענדעקעס האָבען געהאַט
מעהרהייט און פון די איצטיגע זיצונגען, ווען די
ענדעקעס בעמיהען זיך צו דערפיהרען דערצו, אַז
די אַוואַנטורעס און חוצפה׳דיגע אַרויסטריטען
דער שטאָט־ראַט פונאַנדערגעלאָזען ווערען.
אויף דער דאָזיגער זיצונג זענען נישט געווען
געשלעגען, נישט קיין צו גרויסע אַוואַנטורעס
דאָס, וואָס ס׳איז יאָ פאָרגעקומען, לאָזט
נישט דערצעהלען און גאָרנישט שילדערן.
די ענדעקעס האָבען אָנגענומען אַ טאַקטיק,
דערפיהרען יעדע איינציגע פראַגע צו אַ יודישער
וועגען וואָס מ׳האָט נאָר נישט גערעדט רע
האָט מען אויסגעלאָזט צו די יודען, און דער־
האָט מען געזידעלט און בעליידיגט די יודען מיט
גרעסטע זידעל־ווערטער: „פאַרכ“, „מאַרדי
קאַטש“, „פאָ פיסקו דאַטש“, „נא מאַראַגאַסקאַר“
שילען בעזונדערע וואַגאָנעס אין די טראַמ־
פאַר יודען, רעקווירירן יודישע וואוינונגען,
געגעבען יודישע געשעפטען און פאַבריקען, אָפּ־
בייי יודישע אַרבייטער דאָס רעכט אויף
ביטען. נישט געבען קיין הילף יודישע אָרימע־
יודישע קינדער זאָלען נישט געניסען פון דעם
מילך אין דער שול און...

וואו, ס׳האָט דערהרגעט א יוד,
וואָלט זיי אין די הונדערטער
דערהרג׳עט אין פערלויף פון א שעה.

אין אַ נויטווענדיגקייט אין אַזוי ווייטער און
ווייטער. ווער האָט דאָס דעם כוח, ווער האָט
נערווען דאָס אַלץ אויסצוהערען וואָס מיר
דאָרט געהערט. דאָס זענען געווען אַרויסטרי
אַ נ׳אַ נפעראַנטוואָרטליכער באַנדע, וואָס האָט
גלייכען נישט געהאַט ביז איצט.
פערשטעהט זיך, אַ דער העכסטער פונקט זע־
געווען די צווישענ־רופען פון דעם „פיהרער
לסקי און פון טשערניק׳ן. דער ערשטער האָט
דעם פערצווייפלונגס־אויסגעשריי פון ראַטמאַן
אַז ס׳איז דערהרגעט געוואָרען אַ יוד. אויס־
געשריען: „בראַוואָ, בראַוואָ, א יוד איז דערהרגעט
געוואָרען“ און דערביי פאַר גרויס פרייד געפאַטשט
זיינע הענט, ביינערדיגע הענט. ער האָט
אַפּלאַדירט.
טשערניק איז געגאַנגען ווייטער. איהם איז ווע־
נייק איין יוד, צוויי יודען, צעהן יודען. ער אַליין
אויסגעמאָרדעוועט הונדערטער יודען אין איין
דאָס האָט געהערט דער „הויכער שטאָט־ראַט“,
האָט געהערט דאָס פרעזידיום, דאָס האָט גע־
די גאַלעריע, אויף וועלכער ס׳זענען דאַ גע־
אָנהענגער פון קאָוואַלסקי און טשערניק און זיי
גרייט אויסצופיהרען דעם בעפעהל פון פאַר־
און וויצע־פאָרזיצער פון דער ענדעקישער
אין לאָדז.
מען איז געזעסען אַ גאַנצע נאַכט ווי אין אַ
קאָשמאַר. ס׳האָט געשווינדעלט פאַר די אויגען און
געקלאַפּט ווי מיט האַמערס אין די שלייפען.
הילף איז נישט געווען.

די הייפעלע יודישע ראַטמענער טו־
וואָס זיי קענען וואָס ליגט אין זיי־
מעגליכקייטען. אָבער ווי גרויס
זייערע מעגליכקייטען?

די סאָציאַליסטען האַלטען איין די נערווען. זיי
מורא, אַז דער שטאָט־ראַט זאָל נישט פאַר־
דרעגלאָזען ווערען און שווייגען דערווייל...
ענדעקעס נוצען דאָס אויס און אויף אַזאַ אופן,
ערמיט צו גלאָריפיצירען מאָרדען איבער דער
דער בעפעלקערונג איז אָפּצונעהמען דאָס גלאָז
ביי פערהונגערטע, פערפרוירענע, פערשמאַכ־
טעטע שול־קינדער.
אין צוואַנציגסטען יאָהרהונדערט, אין דער גרויס־
אַרבייטער־שטאָט, איז אַ פאַרלאַמענטאַרישער
אינסטיטוציע האָט דאָס פאַסירט. מיר פערצייכ־
דאָס מיט צייך־קריצעניש, מיט גענוג מוט
צו פאַלען ביי זיך און איבערהאַלטען די שווע־
קאָשמאַרנע צייט, אין דער האָפענונג אויף אַ
לעבען.

דער יודען־פראָגראַם פון די ענדעקעס

די ענדעקישע דעקלאַראַציע לייענט דער
שווירלער. ער שטעלט זיך אָפּ אויף די
פּאָליטישע פאָדערונגען פון די ענדעקעס און
זאָגט ער:
מיר שטרעבען איינגאַנצען צו בעזייטיגען די
פון עפענטליכען לעבען. אַלע אַמטען גע־
צו פאָלאַקען און די יודען וועלען מיר
פערטרייבען. ס׳וועלען אונטערשטיצט ווערען נאָר
פּוילישע אינסטיטוציעס.
מיר, זאָגט שווירלער, שטעלען זיך אַקעגען
סאָנאַציע קודם כל דערפאַר, וואָס זי האָט
זייערע רייהען אויך מענשען פון אַנדערע
פעלקער, ליבעראַליטעטען און בעזונדערס יודען. מיר שטע־
זיך אַקעגען די סאָציאַליסטען, ווייל זיי זענען
אונטער איינפלוס פון דער דייטשער פּאָליטיק(?)
זיי האָבען געפיהרט בעת דער אָקופּאַציע
וואָס זייער איינציגער ציל איז פערטיידיגען די

יודען. מ׳האָט נאָך קיינמאָל נישט געזעהען, זאָגט
דער „חכם“, אַז די פוילישע סאָציאַליסטען זאָלען
אַרויסטרעטען געגען רבנים. זיי טרעטען אָבער
אַרויס געגען דעם פוילישען קלער. מיט דער
גאַנצער ריכטיגסטלאָזיקייט וועלען
מיר זיך אָבער אָקעגענשטעלען די
יודען.

די זשידקעס, זאָגט ער, האָבען זיך אָבער
אַספּעקולירט אויף צוויי זייטען. זיי זענען אָנהענגער
פון מאַרקס׳ן און הערצלען, דעם אינטערנאַציאָנאַ־
ליזם האָבען זיי, כדי צו דעמאָראַליזירען די גוים,
דעם ציוניזם פאַר די יודען. אין די יודען זעהען
מיר דאָס גרעסטע אומגליק פאַר פוילען, דאָס איז
דער פאַקטאָר וועלכער צעזעצט פוילען פון אינעי־
ווייניג אויף אַלע געביטען, פערשפּרייט גאָטלאָזי־
קייט און קאָמוניזם, אין די יודען זעהען מיר
אונזער גרעסטען שונא, מיר פאָדערן אויסצושליסען
די יודען פון יעדען איינפלוס אין דער מלוכה,
זעלבסטפערוואַלטונג, אין דער ווירטשאַפט און
קולטורעלער וועלט.

אויך אַן אינטערפּעלאַציע

פאַר׳ן צוטרעטען צו די דרינגענדע פאָרשלאָג
גען טראָגען נאָך אַריין די ענדעקעס דורך זייער
ראַטמאַן גראַכאָווסקי אַן אינטערפּעלאַציע צום פּרעזידענט,
די אינטערפּעלאַציע איז געהאַל־
טען אין אַ טאָן פון גיפט און האַס גע־
גען יודען אין דעם זין פון איהר איז, וואָס עס
ווערט אינטערפּעלירט דער פּרעזידענט ווי לאַנג
ער וועט נאָך צולאָזען, אַז אין דער שטאָט־פער־
וואַלטונג זאָלען אַרבייטען יודישע בעאַמטע און
אַז יודען זאָלען צושטעלען פערשידענע סחורות
פאַר דער שטאָט־פערוואַלטונג.
דער פּרעזידענט וועט דאַרפען געבען אַן ענטפער אויף דער דאָזיגער אינטערפּעלאַציע אויף
דער נאָהענטסטער זיצונג פון שטאָט־ראַט.
די ענדעקעס האָבען אַריינגעטראָגען נאָך
איין אינטערפּעלאַציע. דער פּרעזידענט האָט אָבער
ערקלעהרט, אַז זי וועט אַדורכגעלייענט ווערען
אויף דער צווייטער זיצונג.

פאַר יודען איז נישטאָ קיין הילף — אַרויס פון דאַנען!

ביי דער פראַגע פון אָרגאַניזירען אַ ווינ־
טער־הילפס־אַקציע פאַר דער לאָדזער בעפעלקע־
רונג דורך דער זעלבסטפערוואַלטונג, האָט ווידער
גענומען אַ וואָרט קאָוואַלסקי, וועלכער האָט געזאָגט:
— מיר זענען געגען דעם, אַז פאָלאַקען און יודען
זאָלען גלייכמעסיג בעשטייערט ווערען, יודען מי־
זען ציהנפאַך מעהר בעלאַסטעט ווערען, מיר ווע־
לען אויך שטימען געגען דעם, אַז יודען זאָלען
געניסען פון דער הילף וואָס מ׳וויל דאָ אַדורכ
פיהרען, מיר מוזען געזונד־מאַכען דאָס פוילישע
ווירטשאַפטליכע לעבען דורך פערניכטען די עקאָ
נאָמישע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פּאָזי־
ציעס, אויב דער מיניסטער בעק האָט פאָרגעלעגט
קאָלאָניעס פאַר יודען, אויב די פראַנצויזישע רע
גירונג טוט אויך עפּיס אין דער היגיענע, דאַרפען
מיר און וועלען טאַקע צווינגען די יודען אַרויס
צופאָהרען פון דאַנען.
דאַן ווערט אָנגענומען דער פאָרשלאַג פון די
סאָציאַליסטען זיך צו בעמיהען ביי דער מאַכט,
אַז זי זאָל ערלויבען צו רעקווירירען לעדיגע וואוי־
נונגען פאַר היימלאָזע.
קאָוואַלסקי ערקלעהרט, אַז די ענדעקעס
האָבען געשטימט פאַר דעם פאָרשלאַג נאָר דער־
פאַר, ווייל מיר וועלען זיך בעמיהען, אַז די לעדי
גע וואוינונגען זאָלען רעקווירירט ווערען נאָר ביי
יודען.

פאָדערונגען פון בונד

ראַטמאַן מילמאַן האָט געלייענט די דעקלאַ־
ראַציע פון „בונד“, אין וועלכער ער האָט צוו. אַנ.
אַרויסגערוקט פאָלגענדע פאָדערונגען: אַ ברייטע
אַגיטאַציע פון עפענטליכע אַרבייטען, צום קאַמף
מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט, אָפּהאַלטען עקסמיסיעס
בנוגע דער אַרבייטער־בעפעלקערונג, דערהאַלטען
דעם לאָקאַטאָרען־שוץ, א גענוגענדע צאָהל בעטען
אין די שפּיטאַלען, גוט פערזעהען די שטאָטישע
שפּיטאַלען מיט לעבענס־ און הייל־מיטלען, פערבע־
סערען און פערברייטערען די שטאָטישע אַמבולאַ־
טאָריעס אין פאָלקס־בעדער, שוץ איבער דער מוטער
און קינד, זאָרג פאַר דער פיזישער ענטוויקלונג פון
דער יוגענד, דערהאַלטען דעם אַלגעמיינעם שול־
צוואַנג, וועלטליכער כאַראַקטער פון שול - יוגען,
צודערבעהרען קינדער אין דער שול און בחנמדיגע
לעהר־מיטלען, פאַר די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אַ
שול אין דער מוטער־שפּראַך, פאַר׳ן יודישען קינד
אין דער יודישער שפּראַך, זאָרג פאַר די אַרבייטער
פאַרשטעט, ברוקען, בעלייכטונג, קאַנאַליזאַציע, גע־
רעכטער שטייער־סיסטעם, רעכט אויף אַרבייט פאַר
די יודישע אַרבייטער, אָנגעשטעלטע, אַרבייטער־אינ־
טעליגענץ און האַנדווערקער, אונטערשטיצונגען פאַר׳ן
וועלטליכען יודישען שול־וועזען און אונטערשטי־
צונגען פאַר די יודישע קולטורעלע אינסטיטוציעס.
אין דער דעקלאַראַציע פון

פּועלי־ציון

וועלכע איז געלייענט געוואָרען דורך ראַטמאַן האַ־
לענדערסקי, ווערט צוו. אַנד. געזאָגט: די יודישע
מאַסען וועלען נישט אָפּטרעטען פאַר קיין שום
אַנטיסעמיטישען טעראָר און וועלען אונבויגזאַם קעמ
פען וועגען פולער גלייכבערעכטיגונג אויף אַלע גע־
ביטען פון ווירטשאַפטליכען, געזעלשאַפטליכען, פאָ־
ליטישען און קולטורעלען לעבען, וועגען רעכט
צו אַרבייט און מענשליכער עקזיסטענץ, וועגען אַ
וועלטליכען שול־וועזען אין דער יודישער שפּראַך
אויפ׳ן חשבון פון דער מלוכה און זעלבסטפערוואַל־
טונג, וועגען גלייכע רעכט פאַר דער יודישער יוגענד
אין אַלע שולען. די יודישע מאַסען וואַרפען אָפּ אַלע
מין „עוואַקואַציע“־פּלענער פון וואַנען זיי זאָלען
נישט קומען.

גערדענק וואָלאַנאָוו
מאַכט שטענדיג ריידן!

רעדע פון ראַטמאַן לעווין

וועגען פאָרשלאַג איבערצונעהמען דורך דער שטאָט די הוצאות פון ערציהונג פון די יתומים נאָך די ערמאָרדעטע קדושים זענדעל און בערקאָוויטש

ראַטמאַן לעווין האָט געזאָגט:
— ווען איך וואָלט געדאַרפט מאָטיווירען די
דרינגליכקייט פון אונזער פאָרשלאַג אויף דער
ערשטער זיצונג פון שטאָט־ראַט, בעת מיר האָבען
זיך נאָך מיט אייך (דער רעדנער ווייזט אויף די
ענדעקעס) נישט געהאַט אַזוי האַרציג בעקענט,
וואָלט איך אפשר געווען אין צווייפעל. איך וואָלט
געווען אין צווייפעל, צי איך זאָל דאָ, אין שטאָט־
ראַט אַרויסרופען די בייזע געשפּענסטער פון נאַ־
ציאָנאַלע קאַמפען, צי איך זאָל דאָ געבען אַ ווידער־
קול פון די געשעהענישען אין שטאָט. אָבער היינט
נאָך 4 זיצונגען מיט אייך צוזאַמען, איז מיין אויפ־
גאַבע פערלייכטערט. איך וויל דאָ אַרויסרופען דעם
מאַיעסטעט פון טויט. אפשר וועט דאָס אייך ברענגען
צו בעזינען זיך. אפשר וועלען דאָרט צוקומען די
טרעהרען פון יתומים און אַלמנות, וואו עס ווירקט
גאָרנישט דער שכל־הישר, דער אינטערעס פון דער
מלוכה און דער וואויל פון דער שטאָט!!
זייט עטליכע חדשים געשעהען אין לאָדז אויף
די גאַסען שרעקליכע זאַכען. די פערברעכערישע
אַגיטאַציע איז נושא פירות. און חוץ די קרבנות,
וועגען וועלכע עס רעדט זיך אין פאָרשלאַג, איז
צו אונזער טיפסטען צער אין שמערץ צוגעקומען
אין היינטיגען טאָג אַ פרישער. אַן אומשולדיגער
21־יעהריגער יונגערמאַן, פול מיט לעבענס־האָפנונג,
פון לעבענס־מוט, מיט׳ן נאָמען שמעון כעלעמנער,
איז נעכטען ביינאַכט נישט ווייט פון זיין וואוינונג
אָבער נעבען לאָקאַל פון סטראָניצטוואָ נאַראָדאָווע
דורך עטליכע פערשוינען געשטאָכען געוואָרען און
היינט בייטאָג אויסגעהויכט זיין נשמה. ערשיטערט
פון דעם שרעקליכען פאַרפאַל שטעהען מיר איצט
און פּראָטעסטירען אויפ׳ן שאַרפסטען אופן געגען
דעם נידריגען פערברעכען!!
דאָ אין לאָדז, וואָס איז געבויט געוואָרען און
געוואַקסען אויף אונזערע פּלייצעס, וואָס יודישע
הענד און יודישער פלייס האָבען בייגעטראָגען צו
איהר גרויסקייט — זענען יודען נישט זיכער מיט׳ן
לעבען!! מיר וועלען דאָס נישט צולאָזען און מיר
פערלאַנגען אונזערע רעכט!!
אַזוי ווי די ווילדע שנאה - העצע האָט
אין לאָדז גורם געווען אַזוי פיל קרבנות, האַלטען
מיר, אַז דער שטאָט־ראַט דאַרף זאָגען זיין וואָרט.
ער דאַרף רופען די בעפעלקערונג צו שלום. ער
דאַרף אָנווייזען די וועגען פון פרידליכען צוזאַמענ־
לעבען פון דער גאַנצער בעפעלקערונג. און ער
דאַרף ערציען די יתומים פון זענדעל און בערקאָ
וויטש זייערע טאַטעס. ער דאַרף נעהמען אויף זיך
די קאָסטען פון זייער ערציהונג אין פּרובען צו היי
לען די שווערע וואונד. וואָס רוצחישע הענט האָ־
בען זיי געטון!!
איך לעג פאָר אָנצונעהמען די דרינגליכקייט
פון אונזער פאָרשלאַג.
דער פאָרשלאַג לויטעט:
„דעם 9 נאָוועמבער 1936 האָט אַ פערשוין,
ביי וועלכען מ׳האָט געטראָפען א לעגיטימאַציע
פון סטראָניצטוואָ נאַראָדאָווע, אויסגעהאַקט א שויב
אין אַ יודישער צוקערניע ביי דער קילינסקי־גאַס
אין ענטלויפענדיג געהרגעט: ישראל אייזיק זענדעל
און יעקב יוסף בערקאָוויטש. די אומשולדיגע קר־
בנות פון דער פערברעכערישער אַגיטאַציע, וועלכע
ווערט שוין זייט אַ לענגערער צייט געפיהרט גע־
גען דער יודישער בעפעלקערונג, האָבען איבערגע־
לאָזט זייערע פאַמיליעס אָהן וועלכע עס איז מיטלען
צום לעבען. זענדעל האָט איבערגעלאָזט א אַלמנה
און 2 קינדער, איינס אין עלטער פון $2\frac{1}{2}$ יאָהר און
דאָס אַנדערע פון 15 חדשים. בערקאָוויטש האָט
איבערגעלאָזט א אַלמנה און 7 קינדער, אַלע מינדער־
יעהריגע, דערפון 4 אין פאָלגענדען עלטער: 5,
7, 10 און 12 יאָהר.
די שטאָט האָט די פליכט אויסצוהאַלטען און ער
ציהען די יתומים.
„צוליב דעם, און געבענדיג אויסדרוק פון
פערדאַמען די נאַציאָנאַליסטען־קאַמפען אין אונזער
שטאָט, ווי אויך די אונמענשליכע עקסצעסען זאָל
דער שטאָט־ראַט בעשליסען:
„די שטאָט לאָדז נעהמט אויף זיך דעם חוב
פון דעקען אַלע הוצאות, וועלכע זענען פערבונדען
מיט דער ערציהונג אין די יודישע ערציהונגס־אַנ־
שטאַלטען פון די מינדעריעהריגע יתומים, וועלכע זע־
נען פערבליבען נאָך די ערמאָרדעטע ישראל אייזיק
זענדעל און יעקב יוסף בערקאָוויטש.
ווי בעקאַנט איז דער פאָרשלאַג איבערגעשיקט
געוואָרען אין דער קאָמיסיע.

אויספאָרשונג געגען אַדוואָקאַט קאָוואַלסקי און טשערניק
פאַר גלאָריפיצירען א פערברעכען

ווי מיר דערוויסען זיך האָט די מאַכט
אָנגעהויבען אַן אויספאָרשונג געגען די
ראַטמענער אַדוו. קאָוואַלסקי און ראַט־
מאַן טשערניק לויטן אַרט. 154 פון
שטראָף - קאָדעקס. דער דאָזיגער אַרטי־
קעל זאָגט: ווער ס׳גלאָריפיצירט אַ פער־
ברעכען אונטערליגט אַ שטראָף ביז 5
יאָהר טורמע אָדער אַרעסט

די דאָקומענטען פון געוועהלטען שטאָט־פרעזידיום אין דער וואָיעוואָדזשאַפט

פרייטאָג זענען אין לאָדזער מאַגיסטראַט אָנגעקו־
מען די דאָקומענטען און צייכנישען פון די נייע
געוועהלטע מיטגלידער פון שטאָט־פרעזידיום ה׳ נאָר־
בערט באַרליצקי און באָלעסלאַוו דראַטווא.
ה׳ נאָרבערט באַרליצקי האָט צוגעשיקט אָפּשריפ
טען פון די שול און אוניווערזיטעט - צייגנישען
און אויך א בעשטעטיגונג אַז ער איז געווען מי־
ניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייטען און וויצע־אינערן
מיניסטער.
ה׳ דראַטווא האָט צוגעשיקט אָפּשריפטען פון
דער שול־צייגניש און אַ בעשטעטיגונג, אַז ער איז
געווען אַ לאַנגיעהריגער לאַווניק אין פּיעטריקאָוו און
געווען דירעקטאָר פון קרייז־פערבאַנד פון די קראַנ־
קען־קאַסעס אין פּוילען.
פּרעזידענט גראַדעווסקי האָט די דאָקומענטען
איבערגעשיקט אין דער וואָיעוואָדזשאַפט.

זיצונגען פון די קאָמיסיעס

דער פּרעזידענט גראַדעווסקי האָט בעשטימט
די זיצונג פון דער פינאַנץ און בודזשעט־קאָמיסיע
אויף דאָנערשטאָג דעם 4 פעברואַר, די קאָמיסיע פאַר
אַלגעמיינע ענינים אויף מאָנטאָג דעם 8 פעברואַר.
די נאָהענטסטע פּלענאַר־זיצונג פון שטאָט־ראַט
וועט פאָרקומען דאָנערשטאָג, דעם 11 פעברואַר.

זאַל
פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָווישא 20
טעל. 213-84

דינסטאָג, ד. 2 פעברואַר, 8.30 אָוו.
נאָר איינאיינציגער
קאָנצערט
פון די מייסטעריז פון יוד. פאָלקס-ליד
נאָכ'ן ערפאָלגרייכען טורנע
מיט אַ גאַנץ נייעם פּראָגראַם.

לאַראַ פּאַרמאַ
בילעטען פון 49 גר. ביז 1.50 זל.
שוין צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

ווענדונג צו דער יוד. קהלה אין לאָדז!

(בריף איז רעדאַקציע)

אין שייכות מיט דער קהלה-ראַט-זיצונג, וועלכע קומט היינט פאָר און וועלכע וועט בע־טראַכטען דעם בודזשעט — ווענדען מיר זיך עפענטליך צו די פיהרער פון דער קהלה וועגען פאָלגענדע דרינגענדען ענין:

היות ווי אין איצטיגען בודזשעט געפינט זיך לגמרי נישט קיין פּאָזיציע פאַר אַ קוילען-אַקציע און דערמיט האָט די קהלה געבראָכען אַ טראַדי־ציע, לויט וועלכע די יודישע קהלות פלעגען אַדורכפיהרען קוילען-אַקציעס פאַר דער פאַראָרים־טער יודישער בעפעלקערונג, געפינען מיר פאַר אונזער חוב אויפמערקזאַם צו מאַכען אויף דער אונגעהויערער עולה, וועלכע ווערט דערמיט בע־גאַנגען לגבי דער זעהר פאַראָרימטער יודישער בעפעלקערונג. עס איז ממש צו בעוואונדערן די דאָזיגע גלייכגילטיגקייט מצד די קהלה-פירער, בעת די איצטיגע פרעסט און קעלטען, וועלכע זענען גורם די גרעסטע קאַטאַסטראָפעס צווישען דער פאַראָרימטער יודישער בעפעלקערונג. די דאָזיגע האַנדלונג מצר אונזערע קהלה-מושלים מוז פון דער גאַנצער יודישער עפענטליכקייט שאַרף גע־טאַדעלט ווערען.

נעמענדיג אין אַכט, אַז צוליב די גרויסע פרעסט מוז תיכף אָנגעהויבען ווערען די קוילען־אַקציע, ווענדען מיר זיך צו די פרנסים, אַז אויף דער היינטיגער ראַט-זיצונג זאָל בעשטימט ווערען אין בודזשעט אַ סומע פון לכל הפחות פופצעהן טויזענד זל. דורכצופיהרען די קוילען-אַקציע.

צוליב דער דרינגליכקייט פון דער זאַך, ווענדען מיר זיך גלייכצייטיג צו דער קהלה־פערוואַלטונג נישט אָפּצושלעפען מיטן דורכפיהרען די אַקציע, נאָר תיכף אין די נאָהנסטע טעג אָנהויבען די פערטיילונג.

מיט כבוד
פערוואַלטונג
פון פּועלי אגודת ישראל
אין לאָדז

7 שרפות צוליב די פרעסט

אין משך פון דעם פערגאַנגענעם מעת-לעת זענען פערנאָטירט געוואָרען 7 שרפות אַרויסגערו־פען צוליב אונפאָרזיכטיגקייט ביים אויפוואַרימען די רערען, די ווענטילירונג א. ד. גל.

אויף דרוקאַרסקאַ 5, אין דער וואוינונג פון ה' כראַוזע האָט פון אַ שטאַרק איינגעהייצט אוי־ווען זיך אָנגעצונדען אַ האָלצערן ווענטעל. די ערשטע אָפּטיילונג פון פייערלעשער האָבען די שרפה אָפּגעלאָשען.

אין הויז פון האַלפּערן און פליוועצקי פּאָ־לודניאָווע 80 האָט זיך אָנגעצונדען פון קוימען אַ בעלקע אויפ'ן בוידעם.

אויף קאָשטשושקי 17, אין דער וואוינונג פון קאָוואַלטשיק האָט זיך פון דעם שטאַרק איינ־געהייצטען אייוועלע אָנגעצונדען די איינריכטונג אין דער וואוינונג.

אַ גרעסערע שרפה האָט אויסגעבראָכען אויף שיעראַדזקאַ 1 אין הויז פון די ברידער פּיאָט־ראָווסקי, עס האָט אָפּגעברענט כמעט דער גאַנצער דאַך פון דעם דריישטאָקיגען הויז.

אין הויז פון די בר. טייטעלבוים (נאַרוטאָ־ווישאַ 32) האָבען זיך אָנגעצונדען די סאַזשעס אין קוימען.

אויף שרודמיעסקאַ 8 אין דער וואוינונג פון ד. ב. ראַדזינער האָט זיך אָנגעצונדען די פּאָדלאָגע אין דעם באָדצימער.

אין דער וואוינונג פון באַלעסלאַוו דאַבער־הוז (11 ליסטאָפּאַד 26) האָט זיך פון אַ שטאַרק איינגעהייצט אייוועלע אָנגעצונדען אַ האָלצערן ווענטעל.

אין אַלע פעלען האָבען די פייערלעשער די שרפות אָפּגעלאָשען.

פּאָפּולערער אויספלוג
קיין וויען
פון 5-טען ביז'ן 12-טען אַפּריל — 155 זל.
Wagons Lits Cook
PIOTRKOWSKA 68.

דער סכסוך אין דער קאָטאָן-אינדוסטרי דויערט

דער שטרייק איז פאַרלייפיג אָפּגערופען

ווי בעקאַנט האָבען די פּראָפעסיאָנעלע פער־איינען אין צוזאַמענהאַנג דערמיט וואָס דער פער־איין פון די פאַבריקאַנטען האָט געקינדיגט דעם קאָלעקטיוון אָפּמאַך אין דער זאַקען אינדוסטריע בעשלאָסען, אַז אויב עס וועט נישט קומען צו אַן אויסגלייך ביז'ן סוף יאַנואַר צו ערקלערען אַן אַל־געמיינעם שטריי־

אַזוי אָבער, ווי אויף די קאָנפערענץ צווישען ביידע צדדים איז אין געוויסע פונקטען געקומען צו אַ הסכם האָבען די אַרבייטער פאַרשטעהער בע־שלאָסען אָפּצוּוואַרטען ביז עס וועט קומען צו אַ פולשטענדיגער פאַרשטענדניש אין דעם שטרייק. וועלכער איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 3 פעברואַר דערווייל אָפּצורופען.

אַן אַמביטענער פערשוין

איצט וועט ער אודאי בעקומען צוגעלייגט

(ז) פּערגענעכטען אום 5 נאָכמיטאָג איז גע־קומען אין מעבעל-סקלאַד פון ש. טערקעלטויב (6 שערפּיען-גאַס 6) עפּיס אַ פערשוין, אויסגע־זעהען אַ שויב און זיך גענומען שלאָגען דעם בע־לעבאָס'ס טאָכטער.

אויף די געוואַלדען פון דער לעצטער איז אָנגעקומען אַ פּאָליציאַנט און אַרעסטירט דעם שלעגער, וועלכער האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס געוויסער זיגמונט וויגאַצקי.

דער דאָזיגער וויגאַצקי האָט מיט עטליכע וואָכען צוריק אַרויסגעגנבעט ביי די טערקעלטויבס אַ ראַדיאָ-אַפּאַראַט און בעקומען דערפאַר אַ גע־ריכטס-אורטייל — 8 חדשים טורמע.

איצט איז ער דאָס געקומען זיך נוקם צו זיין.

Dr.
Wołkowyski
ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקה.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
נעמט אָן פון 8—11 בייטאָג און 4—9 אָוונט.

ווער איז ער?

גאַלעריע טיפּען פון בעקאַנטע לאָדזער פערזענליכקייטען

דער 5-טער פון אונזער סעריע „ווער איז ער"? פּרייז:

ראַטמאַן אַדוו. יוסף ווייצמאַן

געטראָפען האָבען פאָלגענדע לעזער:

רשימה פון די טרעפערס

העניעק מייעראָוויטש, גדאַנסקאַ 45. חיים אַפּאָטאָווסקי לימאַנאָווסקיעגאָ 4. מ. גוזעס, פראַנציסקאַנער 28. נאָ־טאַן לערנער, באַלוטער מאַרק 11. יאַקוב גאָלדשטיין, וואָל־באָרסקאָ 27. אברהם ליוב יאָזעפאָוויטש, גלובנאַ 41. ישראל סילמאַן, לוטאָמיערסקאַ 40 מאַלאַ רושעצקאַ, פּאָמאָרסקאַ 4. אברהם ראָזענבערג, פּאָזשעטשנאַ 19. לייב טאַבאַטש־ניק, זשעראָמסקיעגאָ 54. ז. שאַלדאַיעווסקי, אַגראַדאָווע 3. סאַשעק שנאַפּס, באַזאַרנאַ 9. פראַניאַ טעמפּעלהאָף, פראַנצי־שקאַנער 34. ליוב שטיין, יעזשעגאָ 20. יוסף ספּריטוס, 11 ליסטאָפּאַדאַ 5. יהושע צוקערט, פּאָלודניאָווע 13. ליפּמאַן קליין, קיליִנסקיעגאָ 21. זייכוועל זשולטי, זשי־דאָווסקאַ 10. ליוב באָרובקאַ פּיעטריקאָווער 25. חיים פודראַ, צעגעלניאַנאַ 23. שמערעל גאַנץ, פּיעקאַרסקאַ 3. אַביעלאַ גאָלדמאַן, מלינאַרסקאַ 8. ידידיה ראַפּאַלאָוויטש, וואָלבאָרסקאַ 39. פּרל. פּרענקעל, פּאָלודניאָווע 18. אברהם זאַקס נאַרוטאָווישאַ 30, יוסף באָהם צעגעלניאַנאַ 14, בראַניאַ רובין, שענקעוויטשאַ 9. גיטעל קרישטאַל. לאָט־ניטשאַ 23, יעקב יוסף פעלדמאַן, לוטאָמיערסקאַ 78.

יאַקוב בענעט, פּעטריקאָווער 141. משה אַפּפעל, פּיל־סודסקיעגאָ 49. מרדכי גאָלדמאַן, זגערזשער 12. שמחה ביכם זשולטי, סטאַרי רינעק 10. י. מאַראַנטשיק, ספּאַצע־ראָוואַ 18, דוד ליכטיג מלינאַרסקאַ 8, אליהו זייד, זגער־זשער 74. דוד אינפעלד, פּאָמאָרסקאַ 4. אברהם שמולע־וויטש, לוטאָמיערסקאַ 8. אוטשע ליוביש זאַלצשטיין, זשי־דאָווסקאַ 34, הערש פּאָקשיוואַ פּאָמאָרסקאַ 8, יוסף בודע, זאַכאָדניאַ 21. זלמן און נתן פּילצער, שרודמיעיסקאַ 30. אלתר ראָזדזשיאַל, נאָוואָמיעיסקאַ 18. עקיבא און אליעזר עלבוים, פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6. אבע פּאַנג, פּילסודסקיעגאָ 43. מ. בענדזשעל, בזשעזינער 49. צעשאַ ראָזענבאַש, 11 ליסטאָפּאַדאַ 14. ישראל טשיזשעווסקי, גדאַנסקאַ 33. בראָ־ניאַ שוואַרצענשטיין, מאַרינאַרסקאַ 23. פּלאָראַ לאַנדוי, פּאָדזשעטשנאַ 11. שמואל קאָלסקי, וואָלבאָרסקאַ 38. אייזיק בערנאַרסקי, זשידאָווסקאַ 23. ישראל מאיר נאָוואַטני, בזשעזשינער 7. יאַנקעל קיעפּסקי, ריבנאַ 25. שמולעק גליק, פּיעפּשאָווע 15. יעקב לעווין, 11 ליסטאָפּאַדאַ 90. מאַרילקאַ סלאַדקיעוויטש, משה דימאַנט, סטאַרי רינעק 13, אידל גאָלדשטיין פעפער גאַס 20, ראובן פלאַם נאָוואַ־זאַרזשעווסקאַ 4. א. באַק, בזשעזשינער 5. ברוך זיסמאַן, פּאָדזשעטשנאַ 6. שלמה בינקע, מלינאַרסקאַ 4. פּערל זעליג־מאַן, פּלאַץ קאָשטשעלני 6. בנימין שענקער, שרודמיעי־סקאַ 32. מ. ווייסבערג, סקלאַדאָווע 33. מאיר פּערעלמאַן, פּעטריקאָווער 286. משה מורקאַ, אל. 1 מאַי 15. י. אָר־דינאַנס, פּיעטריקאָווער 69. לייב העללער, זשוראַוויאַ 13. אלתר ניעזנאַנאָווסקי, מאַרינאַרסקאַ 34. הערשעל דיאַ־מענט, פּעטריקאָווער 286. רבקה האַכמאַן, מיצקעוויטשאַ 3. מרדכי קרול, פּאַבניאַניצקאַ 38. יאַנקעלע טופּמאַן, פּעט־ריקאָווער 167. י. ראָזענבערג, זגערזשער 70.

יעקב הערשקאָוויטש, זאַוואַדזקאַ 39. שלמה עלקאַן, 11 ליסטאָפּאַדאַ 36. צעלאַ וויגאָדנאַ, פּאָמאָרסקאַ 107. מאָטל קאַפּלאַן, קאַמיענאַ 9. יעקב דוד באַל, נאָוואָמיעיסקאַ 18. יחזקאל גאָלדשניט, פּאָמאָרסקאַ 4. מאיר אָפּענחיים, דרו־קאַרסקאַ 3. יאַדזשאַ שטשיגעלסקאַ, פּאָמאָרסקאַ 24. בערל פּודלאָווסקאַ, מאַגיסטראַצקאַ 20. יעקב בענדער, שרוד־מיעיסקאַ 57. גליקע לאַנצמאַן, זגערזשער 50. בעלאַ גרזשיוואַטש, אַבלענגאַרסקאַ 3. מאַריץ ראָזענטאַל. שרוד־מיעיסקאַ 8. אברהם קליין, מלינאַרסקאַ 19. גבריאל גרווי־מאַן (אַלעקסאַנדער) קאָשטשעלנאַ 12. אברהם מינץ, זגער־זשער 50. עליאַש האַלפּערן, קאָשטשעלנאַ 4. יאַניאַ דזשאַ־לאָשינסקאַ זגערזשער 38. ה. סורעטשקאַ, מאַרינאַרסקאַ 7. בעניעק קופּערמינץ, פּולנאָצנאַ 19. ישראל גראַנעק, לי־מאַנאָווסקיעגאָ 4, חיים בענדקאָווסקי, פּאָמאָרסקאַ 8, י. מ. פּאַקענטרעגער, פּעטריקאָווער 167. גענייאַ לערנער. פּאָ־מאָרסקאַ 24. ברוך דריינאַרעל, זאַווישאַ 17. מאָטעק בעל־פער זשידאָווסקאַ 2, נאָטעק זשעלאָנקאַ, 11 ליסטאָפּאַדאַ 6. מאַקס האָרן, צעגעלניאַנאַ 13. יחזקאל ווייגבוים, פּול־נאָצנאַ 13. סאַלאַ לאַנדוי, פּילסודסקיעגאָ 17. אלתר הערש ראָטמאַן, זשידאָווסקאַ 34. הערשעל האַמער, וואָלבאָרסקאַ 24. אברהם פּיטקעוויטש. פראַנציסקאַנער 38. שלמה סיסציגיאַ לאָטיניסאַ 8, ביכם יוסף מאַראַדאַיקאַ, פּאָלוד־ניאָווע 6. יאַקוב טענצער, פּולנאָצנאַ 12, יחיאל שיפער, זגערזשער 9. אַבראַם פייבושעוויטש, לוטאָמיערסקאַ 34. דוד הערש בזשעזשינסקי, לימאַנאָווסקיעגאָ 14. ירחמיאל ביאַלאַריבסקי. נאָוואָמיעיסקאַ 21. תנחום זילבערבערג, לאַגעווניצקאַ 8. אַבראַם אבבע, דאָלנאַ 12. מענדעל קופּער־מינץ, סקלאַדאָווע 13. חיים גיססער, קילינסקיעגאָ 19. סאַלאַ באַזשיקאָווסקאַ, בזשעזשינער 17.

בנציון פרידלאַנד שאַפּנאַ 2, סאַלים דרעסלער צעגעל־ניאַנאַ 38. געניאַ צוקער, מלינאַרסקאַ 16. אַבראַם ברעסלער נאָוואָמיעיסקאַ 4. מענדעל זיכער, בזשעזשינער 21. פּוי־וועל פּלאַמיאַק, נאָוואָמיעיסקאַ 26. מאָטעל רובינשטיין, לאַגעווניצקאַ 4. שמואל יצחק שמידע, 11 ליסטאָפּאַדאַ 20. פסח פוינשניידער, זאַכאָדניאַ 68. ישראל פייבושאַק, מיעל־טשאַרסקיעגאָ 21. שמחה וועגנער, פּילסודסקיעגאָ 10. רבקה מאָרגענשטערן קילינסקיעגאָ 43, ראובן הענדליש קאַמיענאַ 1. קלמן טערקעלטויב, בזשעזשינער 4. גוטשאַ ווילדער, זאַווישאַ 37. חיים בראַוער, (ווישניאָוואַ גוראַ, עדזשאַ אַפּאָטאָווסקאַ, פּעטריקאָווער 8. הערשעל סאַפּיר, זאַ־כאָדניאַ 57. משה סאַפּיר, 11 ליסטאָפּאַדאַ 46. יעקב גינ־טער, פראַנציסקאַנער 20. ישראל יצחק הערשקאָוויטש, קילינסקיעגאָ 7. בנימין אליעזר פּוליט, זאַווישאַ 7. ליי־בעל וואַטשאַזש, בזשעזשינער 14. יאַקוב יודקעוויטש, זגערזשער 23. משה קאָזלאָווסקי, גריכער מאַרק 2. עווא לאַמבאַרט, פּאָמאָרסקאַ 81. פּאָלאַ פּיים, בזשעזשינער 14. לאָלאַ פּשאָטאָווסקאַ, נאַווראָט 40. וואָלף באַשיסטאַ, קילינ־סקיעגאָ 104. שמחה וואַלדמאַן, פּילסודסקיעגאָ 50. בראָ־ניאַ זאַלצשטיין, קילינסקיעגאָ 15. יעקב משה ראָזענבלום, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 43. דוד אייזיק פּראַכאָווניק, זגער־זשער 5. אסתר בענקעל, וואָלבאָרסקאַ 27. עדזשאַ קאַופ־מאַן, בזשעזשינער 13. הערשעל עלענצוויג, דרעווגאָוו־סקאַ 5, לייביש קאָפּפערבלום מאַקאָזשעווסקיעגאָ 46, נחום קושינסקי, זאַווישאַ 7. עקיבה פוקס, באַזאַרנאַ 8. שמחה פרידמאַן. קילינסקיעגאָ 223. אייזיק וואָלף, פּאָמאָרסקאַ 81, איטקאַ עפּפּעלבוים פּלאַץ וואָלנאָשטשי 6, צבי אור־באַך, זאַכאָדניאַ 59. יוסף פונק, זגערזשער 10. מאַניאַ ראָטענבערג, פּולנאָצנאַ 25.

יהודה קאַניע, זאַכאָדניאַ 24. פראַניאַ באָזשיקאָווסקאַ, בזשעזשינער 17. רעניאַ קאַניאַרסקאַ, פּילסודסקיעגאָ 57. יאַקוב ראָזענצוויג, פּולנאָצנאַ 9. יאַקוב ראַדאָווסקי, מלי־נאַרסקאַ 8. אברהם קאַרעק, זשידאָווסקאַ 15. אליהו לעוו[...] פעפער גאַס 22. לאָלאַ ביאַלאַריבסקאַ, זאַכאָדניאַ 49. א[...] ראָזענצוויג, וואָלבאָרסקאַ 35. דוד שערפּינסקי. נאָ[...] מיעיסקאַ 21. יונה ליוב האַראָוויטש, בזשעזשינער [...] ישראל פּאָטאָצקי, צעגעלניאַנאַ 21. אברהם בערלינער, [...] לינסקיעגאָ 64. גדליהו יאַנאָווסקי, נאָוואָמיעיסקאַ [...] שטראַסבערג, פּעטריקאָווער 21. מרדכי דוד גאָלדב[...] סקלאַדאָווע 13. הערש פּאָמעראַניץ, צעגעלניאַנאַ 22. [...] כאַבאַנסקי. אלעי 1 מאַי 4. חנוך רעדליך, בערנער [...] 8. יעקב לעפּקעל גדאַנסקאַ 18, אברהם פּאָזשענטשעוו[...] זגערזשער 36. יעקב ליפּמאַן. פּעטריקאָווער 64. דוד [...] טענענבערג, זגערזשער 16. אייזיק שולץ, פּעטריקאָווער [...] חיים בינקע, מאַרינאַרסקאַ 6. ש. מאַשקאָוויטש, גלו[...] 46. פייוועל ראָזענטאַל, ראַדוואַנסקאַ 69. אהרן ראַ[...] מאָוויטש, קילינסקיעגאָ 40 גיטעל איילענבערג, פּאָמ[...] סקאַ 25, ירחמיאל ניימאַן, משעשעלסקאַ 20. שלמה [...] גושעווסקי, פּולנאָצנאַ 20. צ. גליקשטינסקי, אַגראַד[...] 5 פייוועל פּייערשטיין, 11 ליסטאָפּאַדאַ 56. שמחה צ[...] געגנבוים. אַלטשטאָט 14. פּאָלאַ גאַרפינקעל, אלעי 1 [...] 37. אברהם קיגרוס, שטערלינגאַ 12. בעלאַ וואָרצעל, [...] סודסקיעגאָ 35. ב. רובינשטיין, פּעטריקאָווער 17. [...] פייגע עפּשטיין, בזשעזשינער 43. לאה רחל און [...] פּעסאַ אדלער, קילינסקיעגאָ 33. עלקע און גאָלדע ל[...] זגערזשער 72. חנה מאַשקאָוויטש, זשידאָווסקאַ 24. [...] שלעזינגער, ריבנאַ 11 משה וואַרשאַווסקי, צעגעלנ[...] 37, פּנחס הענדעלעס זאַוואַדזקאַ 28, שלאָמעק אייל[...] בערג, זגערזשער 62. פּעלאַ וועלצמאַן, סקווערא[...] יחיאל ליבערמאַן, אַגראַדאָווע 20. משה פּנחס צימרינ[...] סקי, זגערזשער 14. אפרים מאַראַקאַ, זאַוואַדזקאַ 46. [...] קזשעפּיצקי, זגערזשער 55. יצחק רובינשטיין, זאַכ[...] ניאַ 51.

רוזשקאַ ראָטענבערג, פּולנאָצנאַ 25. משה מאַלער[...] זשעראָמסקיעגאָ 54. יששכר לעוויקאָוויטש, בזשעזשי[...] 57, יוליאַ קאַפּלאַנסקאַ קאַמיעננאַ 16, מרדכי יאַנקעלעווי[...] פּלאַץ וואָלנאָשטשי 7. חנה מאַראַדאַיקאַ, זגערזשער אנדזשאַ מענדעלזאָן. לאַגעווניצקאַ 9. משה שוקיער, פּ[...] ציש קאַנער 56. ה. זשולטי. טראַוגוטאַ 11. אסתר [...] נאָוואַק מאַרינאָווסקאַ 23. שמחה באַראַן זשעראָמסקי[...] 32, באַלטשאַ טוכמאַיער מלינאַרסקאַ 20, מאַרעק ה[...] קאָוויטש, פּאָמאָרסקאַ 53. פּעלאַ סטריקאָווסקאַ, לימאַנ[...] סקיעגאָ 14. מאַניאַ וויינבערג, מאַרינאַרסקאַ 23. יא[...] ווייסליץ, פּילסודסקיעגאָ 26 יואל און משה קאָהן, [...] מיעננאַ 20. לוזער ביאַלאָגורסקי, פעפער גאַס 15. שמ[...] גרונדשטיין, זאַווישאַ 23. ארעה זשולטי, סטאַראָלנ[...] 10. יוסף גאָלדפאַרב, פראַנציסקאַנער 30. בערל מאַר[...] וויטש אַלע 1 מאַי 15. בעלאַ שולץ 6 שערפּניאַ אסתר בוגייסקאַ, שרודמיעיסקאַ 71. פּעסע אַפּאָטאָוו[...] פּילסודסקיעגאָ 27. אַבראַם אייזנער, סטאַראָלניאַנאַ העלאַ זשעפּקאָוויטש, באַלוטער מאַרק 4. ג. צרדינאַ פּאָמאָרסקאַ 13. פּאַוועל בוגייסקי. שרודמיעיסקאַ שלמה האַראָוויטש, בזשעזשינער 21. אברהם אייז[...] נאָוואָמיעיסקאַ 5. איטע ראָזעפּאָוויטש, אלט שטאָט 6. [...] ניושאַ מינק, זגערזשער 12, סאַלאַ רויטמאַן, 11 לי[...] פּאַדאַ 37. אריה פּאָזנאַנסקי, זגערזשער 80. יחיאל ש[...] פּאַק, פּאָמאָרסקאַ 59. ז. גרובשטיין. שטערלינגאַ 14. [...] הערשענפעלד, בזשעזשינער 21. מאכל פּליוואַצקי, דאָווסקאַ 19. משה בראַצקי זאַכאָדניאַ 13. מאַניעק זענטאַל, נאָוואָמיעיסקאַ 34 שרה וועכדעל, בזשעזש[...] 61, הערש האָרנשטיין (קאָנסטאַנטין), מלינאַרסק[...] אברהם קאַפּלעוויטש, בערקאַ יאָסעלעוויטשאַ 18. מ[...] דעסאַו, קילינסקיעגאָ 42. מערע ראָזענמאַן, שרודמיע[...] 52. פייוועל פּיוולאָוויטש, לעגיאָנוב 9. פּאָלאַ וואַר[...] סקאַ, נאַרוטאָוויטשאַ 31.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפיליס און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אויך אַלע אַרט אַנאַליזען.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12
נעמט אָן פון 8—11 נאָכמ. און פון 6—9 אָ[וונט]

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאַנאַ 15 טעל. [...]9-07
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער · שוועכע-[...]
הײַלונג אין סעקסועלע בעראַט[ונג]
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוועט
זונטאָג פון 9—1 פאַרמיטאָג
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּריי[ז]

1-טער רענטגענאָלאָגישער
מיט שטענדיגע בעטען
פאַר כירורגיע פון ציינער, קיהן=באַקען און יאַ[...]
Dr. med. פון
Sadokierski
פּיעטריקאָווער 56, טעל. [...]9-77
עמפּפאַנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג

Doktór Z.
HENRYKOWSKI
ספּעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען
טראַוגוטאַ 9, טעל. 62-98
נעהמט אָן פון 8—1 און פון 4—9 אָוונט.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 11 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּריי[ז]

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריום
ס. שאַץ, לאָדז
פּיעטריקאָווער 37

פון ארץ-ישראל-אמט

...רויספאדערונגען פון ארץ-ישראל

אין ארץ-ישראל-אמט זענען דערהאלטען גע-...רען א רייה פאָדערונגען פון ארץ-ישראל פאר ...בים פון ארץ-ישראל איינוואוינער, פאר שילער, ...ען אויפגענומען געוואָרען אין די ארץ-...וואלדיגע לעהר-אנשטאלטען א.א.וו.

צווישען אנדערע זענען דערהאלטען געוואָר...ייזע-ערלויבענישען פאר פאלגענדע פערזאָנען, ...נס אדרעסען זענען נישט ריכטיג אויפגעגע-...ן געוואָרען:

ישראל קאראלינא, אויגעניוש קאוואלסקי ...גאשטש) יעקב ארבאך, נפתלי בארנשטיין, ...ר פראהמען.

די דערמאָנטע דאַרפען זיך באלד מעלדען ...ן פאלעסטינא-אמט, שרודמיעסקא 92 (אפען פון ... ביז 2 פארמיטאָג) כדי צו ערלעדיגען די נוי-...גע רייזע-פארמאליטעטען.

פון ל. א. פ. פ.

קומענדיגע וואָך ווערען בעניַיט די קורסען ...ל. אַ. פ. פ. געגען גאז-אנגריפען, צו וועלכע ...ארפען זיך מעלדען לאקאטארען פון די הייזער ...לכע ס'איז דערוועגען מיטגעטיילט געוואָרען.

דער אינזשינירען-און ארכיטעקטען-פאראיין ...טריק. 53) האָט ארגאניזירט א קורס געגען ...ן-און גאז-אנגריפען. דער קורס איז היינט פאר ...ינס געוואָרען.

* * *

דעם 29-טען יאנואר ד.י. איז אין פאראיין ...פינאנץ-בעאמטע (פעטריק. 17) פארגעקומען ...אלגעמיינע פערזאמלונג פון ל.א.פ.פ.-קרייז, פון ...ם בעריכט איז צו זעהען, אז די צאָהל מיטגלי-...ר האָבען זיך פארדרייפאכיגט, און אז אלע מיט ...דער זענען שוין פערשריבען אין ל.א.פ.פ.

...וואו דער פעפער וואקסט

(א) אויפ'ן גרעניץ-געביט אין וולוינער קרייז ...נען פונקציאנערען פון דער גרעניץ-וואך פער-...טען דעם שוסטער שמואל סקארופאר פון רוד-...ר, וועלכער האט אין זיין וואגען געפיהרט אנ'...ין 500 קילא געשמוגעלטען פעפער פון דייטש-...נד, דאס פעפער איז קאנפיסקירט און סקארופא ...ארעסטירט.

ZACHETA

זגערזשער 26

גרויסער דאפעלטער פראגראם!

דאס געהיימניס פון שווארצן צימער

אין דער הויפט-ראל: דער געניאלער

BORYS KARLOFF

אויסער'ן פראגראם:

???

אנהויב 4 נ"מ, שבת און זונטאָג—12 בייט.

נייע געזעצן און צירקולארען.

אויספיהר-פעראָרדנונג צום געזעץ וועגען אינדוסטריע-שטייער

אָנגעשטעלטע.

אין האַנדעלס-אונטערנעהמונגען מאַכט דאָס געזעץ אָפּהענגיג די בויטיגע קאַטעגאָריע פּאַטענט פון דער צאָל בעשעפטיגטע אָנגעשטעלטע.

אויב ס'האנדעלט זיך וועגען אַן'אונטערנעה-מונג, וואָס קויפט אויס א פּאַטענט 3-טע קאטעגאָריע מעג דערין זיין בעשעפטיגט דער אייגענטימער אָדער זיין פערטרעטער ((עמיצער פון בני בית) אין איין דערוואקסענער סוביעקט.

פאר אַזאַ סוביעקט רעכענט זיך אַן'אָנגעשטעל-טער, וועלכער איז עלטער, ווי 18 און יונגער, ווי 55 יאָהר. יונגערע ווי 18 און עלטערע, ווי 55 יאָהר רעכענען זיך צוויי פאר איינעם.

שיק-יונגלעך און דינער ווערען נישט אריינגע-רעכענט אין דער צאָל אָנגעשטעלטע.

ס'איז כדאי צו בעמערקען, אז לויט דער ביז איצט פערפליכטענדער פאָרשריפט איז פאר א דער-וואַקסענעם סוביעקט אנערקענט געוואָרען אזא איי-נער, וועלכער איז עלטער, ווי 17 יאָהר.

ביטשריפט ביוראָס.

אַ זעהר וויכטיגע בעשטימונג ענטהאַלט די נייע אויספיהר-פעראָרדנונג וועגען ביטשרייפט-ביוראָס. לויט דער דערמאָנטער בעשטימונג זענען די יעניגע ביוראָס, וועלכע בעשעפטיגען נישט קיין אָנגע-שטעלטע נאָר דער אייגענטימער פיהרט זיי אַליין נישט מחויב אויסצוקויפען קיין פּאַטענט.

צאָהן-טעכניקער

דאָס מיניסטעריום פאר סאָציאלער השגחה קלערט אויף, אז צאָהן-טעכניקער ביי דענטיסטען דארפען פערזיכערט ווערען אלס גייסטיגע ארבייטער און אז דער אומשטאנד, וואָס עמיצער האָט דורכגע-ארבייט אויף א שטעל א 3-חדשימדיגען פּראָבע-טערמין אלס גייסטיגער ארבייטער איז נאָך נישט קיין מניעה דעמזעלבען א־בייטער שפּעטער צו פער וואַנדלען אין אַ פיזישען און ממילא אויך איהם אלס אזעלכען צו פערזיכערען אין סאָציאלען פער-זיכערונגס-אַנשטאלט.

שטעמפעל - אָפּצאָהל

דאָס פינאנץ-מיניסטעריום קלערט אויף, אז פון דערלאַנגטע בקשות וועגען א קאנצעסיע צו פערקויפען פלייש אָדער אנדערע ארטיקלען, וועלכע שטאַמען פון ריטועל־שאַכטאָטענע בהמות ווערט גענומען א שטעמפעל אָפּצאָהל אין דער הויך פון 5 גילדען 50 גר. און צו 50 גר. פון יעדען צו-געלייגטען צו דער בקשה דאָקומענט.

פאר די ארויסגעגעבענע אזעלכע ערלויבני-שען ווערט נישט גענומען קיין שום שטעמפעל-אָפּצאָהל.

פערלאַגען.

פערלאגעי פון צייטשריפטען זענען בעפרייט פון צאָהלען אומזאַץ־שטייער, די הנחה בעציהט זיך נישט בלויז צו דער סומע פון קאָלפּאָרטאַזש נאָר אויך צום איינקויפּס פון אַנאָנסען.

נעמען אָבער די פערלאַגען אַ בעשטעלונגען אויף אנדערע דרוק-ארבייט, מוזען זיי דערפון יאָ צאָהלען ... שטייער.

אויף איין פּאַטענט מעג א פערלאַג ארויסגע-בען אייניגע צייטשריפטען. אַ פערלאג קאָן אויך פיהרען קאנטארען, וואו ס'זאָלען פערקויפט ווערן אייגענע אויסגאַבען, אָהן א ספּעציעלען פּאַטענט אזא קאנטאָר דארף בלויז פערזעהען ווערען מיט אַ רעגיסטראַציע־קאַרטע.

עאַטער, מוזיק און פערוויילונג
(קאָמוניקאַטען)

יאָהאַן שטראַוס אין לאָדז

היינט זונטאָג ד. 31 יאנואר וועט פארקומען א גרויסער קאָנצערט פון וואַלסען און ווינער סימפאָנישער מוזיק אונטער דער דירעקציע פון בעקאַנטען קאמפּאָזי-טאָר און דיריגענט יאָהאַן שטראַוס דער יורש פון דער הערליכער טראַדיציע פון די וואַלץ-קעניגען, וועלכער האָט גרויס ערפאָלג סיי אין איראָפּאַ און סיי אין אַמעריקאַ. דער דאָזיגער קאָנצערט איז געוואָרען די גרעסטע אַט-ראַקציע אין לאָדז.

בילעטען צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע.

דינסטאָג קאָנצערט פון לאָלאַ פאָלמאַן אין פילהאַרמאָניע

דינסטאָג, דעם 2 פעברואר אין אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע-זאַל אַ גרויסער קאָנצערט פון דער בע-קאַנטער פאָלקס-זינגערין לאָלאַ פאָלמאַן, וועלכע איז איז איצט צוריקגעקומען פון אַגרויסען ערפאָלגרייכען טורנעע. לאָלאַ פאָלמאַן האָט איצט אַ גאַנץ נייעם רע-פּערטואַר

פון די פוילישע טעאַטערס

אין שטאָטישען טעאַטער ווערט היינט 4 נאָכ-מיטאָג געשפּילט „נאָין די גראַנד האָטעלו", 8.30 אָוונט — „הודשא".

— אין טעאַטער פּאָלסקי ווערט היינט 4.30 נאָכמיטאָג און 8.30 אָוונט געשפּילט „בונט וו ראָמו פּאָפּראַווי".

— אין פּאָפּולאַרני טעאַטער ווערט היינט 4.30 נאָכמיטאָג און 8.30 געשפּילט „ראָקסי".

ראַדיאָ - פּראָגראַם

זונטאָג, דעם 31-טען יאַנואַר

8 צייט-סיגנאַל, 8.18 „אויף גוט מאָרגען", 8.50 מאָרגען-ידיעות, 9 גאָטעסדינסט. 11.15 פערוויילונגס קאָנצערט, 11.57 צייט-סיגנאַל, 12.03 מוזיק. פריהמאָרגען, 1 פעליעטאָן, 2 רעפּאָרטאַזש, 2.30 קאָנצערט, 3.30 אודי-ציע פאַר דערפער, 4 רעקלאַמע - קאָנצערט, 4.20 הער-שפּיל, 5 קאָנצערט — טראַנסמיסיע פון האָטעל „בריס-טאָל" אין וואַרשאַ. 7.15 „10 מינוט פאַר פעסעמיסטען", 7.25 טאַנץ-מוזיק פון לאָדז 8.20 ספּאָרט ידיעות, 8.40 פּאָליטישער איבערזיכט, 8.50 אָוונט - ידיעות, 9 „אויף די לעמבערגער פרעהליכע כוואַליעס", 9.30 געזאַנג-קאָנ-צערט, 10 מעלאָדיעס פון קלאַנג-פילמען, 10.30 טאַנץ-מוזיק (פּליטען).

מעלדונגען

יודישער פאָלקס - אוניווערזיטעט ביי „התאחדות" אָרגאַנט היינט אין אין אייגענעם לאָקאַל זאַוואַדזקאַ 12 אַ רעפעראַט פון ד"ר ישראל טר עף א. ד. ט. „די ארץ ישראל ווירקליכקייט אין דער אָפּשפּיגלונג אין דער העברעאישער בעלעטריסטיק".

די רעפעראַטען פון דער יודישער פאָלקס-אוניווערזי-טעט, קומען פאַר פאַרלויפיג יעדען זונטאָג אָוונט און נעמען אַרום אַלע געביטען פון אַלגעמיינער און יודישער וויסענשאַפט און ליטעראַטור.

דינסטאָג דעם 2-טען פעברואַר 8.30 אין אָוונט וועט אין אייגענעם לאָקאַל מאָניושקי 3 פאָרגעקומען אַ גרויסער פאָלקס-מיטינג א. ד. ט. „דער פעראַט פון דער יודישער אַגענץ פאַר דער קעניגליכער קאָמיסיע". רעפע-רירען וועלען: אַדוו. בערקאָל, אינזש. עלפערן. מ. קלינגע-בויל, אַדוו. קרוגזע און ד"ר י. דאַם. איינגאַנג פריי!

הסתדרות אחדות ישראל בלודז

דערמיט מעלדען מיר, אַז ס'קומט פאָר אין לאָקאַל פראַנציסקאַנער 4 8.30 אָוונט אַ חברים פערזאַמלונג פון דער גאַנצער אחדות ישראל בעוועגונג, וואו ס'וועט ווערען בעהאַנדעלט אַ רייה דרינגענדע אָרגאַניזאַציאָנעלע פּראָבּ-לעמען מיט'ן אָנטייל פון הרב א. לעסמאַן, מגה. שח קרוגס-פעלד, ש. אַפּעלבוים, מ. מאַז און אַנד. חברים ערשיינט פּינקטליך!

בשם הועד

Hoduj urodę, jako kwiat!

Tanim kosztem, szybko i bez bólu pozbędziesz się szpecących brodawek, korzystając z usług

GABINETU KOSMETYCZNEGO

I. NAMIOTOWEJ,

Narutowicza 11, front, I piętro

Tysiącom dzieci w Polsce grozi głód. Pomyślcie o tem i złóżcie ofiarę na Pomoc Zimową dla bezrobotnych.

דער „זייטען-שפרונג" האָט נישט געהאָלפען

(א) דעם 15 אויגוסט פ. י. האָט דער פּראָ-פעסיאָנעלער גנב יאַן קאַטקאַוסקי בעגנבעט די וואוינונג פון א געוויסען מאַקס וויינבערג (פּיעט-ריקאָווער 91).

שפּעטער האָט מען איהם דערקענט אין פערברעכער-אַלבום. און אַז מען איז איהם געקו-מען אַרעסטירען, האָט ער זיך, מחמת מורא פאַר קאַראַנאַווע, אַרויסגעוואָרפען פון 2 שטאָק און זיך מוראדיג צוקאַליעטשעט.

מען האָט איהם אויסגעהיילט, און דאָס גע-ריכט האָט איהם געכטען פערמשפּט אויף 2 יאָהר טורמע.

פעראורטיילט אַ מערדער

(ז) דער 39-יאָהריגער יוזעף וולאַדאַרטשיק, וועלכער האָט אין „באַזשע נאַראַדזעניע" דערמאָר-דעט אין פּאַביאַניץ זיין קרוב דעם 26-יאָהריגען וויקטאָר ראַטייטשיק — איז נעכטען פערמשפּט געוואָרען דורכ'ן היגען קרייז-געריכט אויף 3 יאָהר טורמע אין אָהנטערמיניגען אויסבעסערונגס-הויז.

ס'איז שוין אַ בעוואוסטע זאַך...

אַלע אונזערע בעל-הבית'טעס האָבען שוין געהאַט טויזענדער געלעגענהייטען זיך צו איבערציוגען, אַז אַלע איינקויפען ווערען אַמביליגסטען געמאַכט אין אויסצי-גען אין אונזער שטאָט וואַרען-הויז „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור", ראָקישעווסקער 54.

קיין איינציגע בעל-הבית'טע וועט נישט אַדורכלאָזען די געלעגענהייט צו פערזעהן זיך מיט אַלערליי ווייס-וואַרג און וועש, וואָס זענען בעקאַנט מיט זייער העכס-טער קוואַליטעט און ווערען פערקויפט צו די נידריגסטע פּרייזען.

פערמשפּט פאַר גנבה

(ז) אַ געוויסער וח בער איז נעכטען פער-משפּט געוואָרען אויף 10 חדשים טורמע פאַרן בעגנבענען די פאַרבעריי „וואָולקאַ" (סקשיוואַנאַ 12–14).

איבערגעפאַהרען אויף טויט

(א) אויפ'ן זגערזשער שאָסיי האָט אַ געוויסער סטעפאַן לאַבענדזקי פון ראַדאָגאָשטש איבערגעפאַה-רען אויף טויט אַן'אומבעקאַנטע פרוי פון אַנ'ערך 55 יאָהר אַלט.

זעלבסטמאָרד

(א) אויף אַנטאָניעווסקאַ 53 האָט זיך מחמת ענטוישונג אין ליבע געסם'ט מיט זאַלץ-זויער די 22-יאָהריגע מעלאַניאַ אַמבראָזשיאַק. פּאָ-גאָטאָוויע האָט איהר ערטייט ערשטע הילף און אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

שפּענדע

צום אָנדענק פון דעם טראַגיש-אומגעקומע-נעם שמעון כעלעמנער, שפּענדעט דאָס פּערסאָנאַל פון פירמע ח. גאָלדבערג (נאָוואָמיעסקאַ 11) 10 זל. פאַר דעם בית-היתומים (זגערזשער 40). דאָס געלד איז אָפּצונעמען אין אַדמינ. פון „נ. פאָלקסבלאַט".

Dr. REICHER

פּאָלודניאָווע 28. טעל. 201-93

ספּעציאַליסט

פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג

סעקסועלע בּעראַטונגען פון פּסיכאָ - אַנאַליז

רענטגען-בעשטראַהלונגען ביי הויט-קראַנקה

נעמט אָן פון 8–11 פון 5–8 אָוונט.

דאָקטאָר

צ. י. פּראַוודאַ

אינערליכע קראַנקהייטען

זגיערסקאַ 20, טעל. 133 26

נעמט אָן פון 5–7 אָוונט

D$^{r.}_{med.}$ LEON FAMILIER

אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען

6. שערפּיעץ 37 בענעדיקטאַ

נעהמט אָן פון 5–7 נאָכמ.

שרייבען שעהן און שנעל

לערנט אויס דער בעוואוסטער קאַליגראַף ל. בערמאַן אין 15 לעקציעס. איך ווערט אויסגעלערנט שרייבען אַ גוטען יודישען בריף אין 15 לעקציעס אַפילו דעם, וואָס קאָן גאָרנישט שרייבען. די עלטער שפּילט נישט קיין ראָלע. די פּרייזען—צוגענגליך. אַלעע 1-טער מאַי 4, ביי ליפּשיץ.

אין פערלויף פון 3 מאָנאַטען לערן איך די העברעאישע שפּראַך אין ווערט און אין שריפט מיט אַלע כללים ודקדוקים. אויך מסטיר מיט אַ דרשה צו אַ בעל מצוה. פּרייז צוגענגליך. מיין אַדרעס: גדאַנסקאַ 24, לעהרער א. איפּקין.

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9–10 פריה, 3–5, 8–9 אָוו.

Dr. med.

L. Liebeskindowa

chor. dzieci

przeprowadziła się na Al. I Maja 25

telefon 111-10.

DR.

H. GUTSTADT

אַקושער-גינעקאָלאָג

וואָלינט יעצט

זאַכאָדניאַ 66, טעל. 129-52

נעמט אָן פון 9–11 פאַרמ. און 5–7 אָוו.

Dr. med.

M. TAUBENHAUS

ספּעציאַליסט

פאַר אַקושעריע און פרויען קראַנקהייטען

פערהיטונג: נעגען שוואַנגערשאַפט

זגערזשער 11, טעלעפאָן 246-09

נעמט אָן פון 8–9 פריה און פון 4–8 אָוו

Dr. B. Hurwicz

Choroby skórne i weneryczne

Piotrkowska 10

telefon 26-553.

נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.

זונטאָג און יום-טוב - פון 8 1 בייטאָג

Dr. med

J. Nadel

ספּעציאַליסט פון אַקושעריע- און פרויען-קראַנקהייטען.

אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92

נעמט אָן פון 10–12 און פון 5–7 אָוו.

אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 פון 12 ביז 1 בייטאָג.

Doktór

Daniel Kon

שטערליגאַ 5 טעל. 228-08

אינערליכע און נערווען-קראַנקהייטען

נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אָוונד.

אוירען, נאָז און האַלז און לונגען-קליניק

מיט בעטען פון

Dr.

Z. RAKOWSKI

פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81

מאַכט אָן שטענדיגע פּראַקטיק (צוועקס אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָ-רישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט

ביי דער קליניק איז טעטיג

אַ רענטגען-גאַבינעט

פאַר דורכלייכטונגען און רענטגען-פאָטאָגראַפיעס

Dr. med.

Z. DATYNER

אוראָלאָג

ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין-ראָאַנק.

ZACHODNIA 59a. tel. 148-95

...ר העלער

...עצ. פאַר הויט און וועגערישע ...קראַנקהייטען און מענער - שוועכע

טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

...נעמט אָן פון 8–11 און פון 4–8 אָוונט

זונטאָג פון 10–2 מיטאָג.

...פרויען — אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל ...אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.

Michał Eljasberg

CHIRURG

przeprowadził się

na ul. Zachodniej 63

tel. 117-87.

Doktór

Klinger

ספּעציאַליסט

פאַר וועגערישע, הויט, האָאַר און סעקסואַל-קראַנקהייט

Andrzeja 2, tel. 132-...

נעמט אָן פון 9–11 פאַרמ, און פון 4–8 אָוו

KONSUM
PRZY WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE S.A.

פעטרקאווער 54. צוזאמען מיט טראמוויען 16,10.

בעזוכט אונז און איהר וועט זיך איבערצייגען
ווי 1000־טער פערזאנען פאר אייך, אז אונזערע פרייזען זיינען אונגעוועהנליך נידריגע
מיר שיקען איבער פעקלעך קיין סאוויעטן־רוסלאנד אויסן גרונד פון א ספעציעלען אפמאך מיט די פאַ״שט וועהר פון Z. S. S. R. אינפארמאציעס אויפן ארט.

Dr. Jungh — NOWOCZESNE — wieczne pióro — poleca JERZY MILL Łódź, Piotrkowska 73
Wielki wybór wiecznych piór wszystkich firm.

Sala Filharmonia, Narutowicza 20.

RODZINA POLICYJNA—KOŁO ŁÓDZ-MIASTO Sekcja przy V i X Komisariacie Policji.

W poniedziałek, dnia 1 lutego 1937 roku w salach Filharmonii przy ul. Narutowicza 20, odbędzie się

Wielka Maskarada Karnawałowa

Dochód z powyższej imprezy przeznaczony na rzecz wdów i sierot po szeregowych Pol. Początek o godz. 22.00.

קלאנג־קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

הייטט און פאלגענדע טעג! דאס נייעסטע מייסטערווערק פון גענילען RENE CLAIR שעפער פון די פילמען „אונטער די דעכער פון פאריז", „מיליאן" און „זאל לעבען די פרייהייט" פרעכטיגע קאמעדיע וואס איז בעשאנקען געווארען מיט א פריז אויפ׳ן פילם־פעסטיוואל אין מאסקווע

„געשפענסט צו פערקויפען"

אויסער׳ן פראגראם: קלאנג־צייטונג און פ. א. ט.־אקטואליטעטן. פרייזען פון די פלעצער אויף אלע סעאנסען פון 54 גר.

קלעפסידרעס
ווערען אנגענומען
א גאנצען טאג און א גאנצע נאכט
אין דער אדמיניסטראציע פון
„נייעם פאלקסבלאט"
פיעטריקאווער 21, טעלעפאן 224-71
און ווערען אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון איין שעה.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפא און אין תל־אביב (ארץ־ישראל)

פערקויפט אין אלע אפטייקען, אפטיק־סקלאדען און פארפומעריעס.
Fabr. Chem. Kosm. „Pharmachemja", Bydgoszcz.

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi puszukuje dla potrzeb instytucji Wydziału Zdrowia Publicznego na parterze lub pierwszym piętrze:

1) od dnia 1 kwietnia 1937 roku, 6–8 pokojowego lokalu, położonego w okolicy ulic: Wólczańskiej, Kopernika, Żeromskiego i 6 Sierpnia;

2) od dnia 1 lipca 1937 roku 10–12 pokojowego lokalu, położonego w północnej dzielnicy miasta (teren I, II i III komisarjatów) przy lub w pobliżu linii tramwajowej.

Właściciele nieruchomości, posiadający wolne tego rodzaju lokale, proszeni są o złożenie w tym przedmiocie w terminie do dnia 15 marca 1937 roku w biurze Wydziału Gospodarczego przy ul Zawadzkiej № 11 (III piętro, pokój № 57) konkretnych ofert, któreby zawierały dokładne warunki najmu oferowanych lokali wraz z ich szkicami, lub planami.

Łódź, dnia 30 stycznia 1937 roku.

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

קליינע אנאנסן
1 זלאטי אנ׳אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

בחנם ווערט צוגעפאסט אלערליי גלעזער!

„OPTICUM"
28 פיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער־גלעזער, קאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס, אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
ס׳ווערן אויך אויסגעפיהרט ופטפל. רעפעראטורען: פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס עס ווערען אנגענומען אלע ארט רעצעפטען פון די ה״ה דאקטוירים

וויכטיג פאר ברוך־קראנקע
(רופטורען) זאווי פון פערקרימונגען פון רוקען־ביין (הויקערס), פאראליזשען, ביין־שווינדזוכט, פלאטפיס און פערשידענע אנדערע פערקריפלונגען־ליידענדע.
פאר פערשידענע ארט רופטורען פערעלטערטע און די געפערליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער ספעציעלע ארטאפעדישע הייל־באנדאזשען לויט מיין מעטאדע היילן און בעזייטיגן ראדיקאל יעדן איינציגן ברוך.

ביי מאגען און קישקע - זענקונג ספעציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע לייב־הייל־באנדאזשען.
פאר הויקערס ספעציעלע גארסעטען און גלייכהאלטערס.
נעגען ביין־שווינדזוכט ספעציעלע ארטאפעדישע אפאראטען, פון אלע סיסטעמען.
נעגען שמערצענדע פלאטפיס ספעציעלע ארטאפעדישע איינלאגען לויט גיפס־מאדעלען.
נעגען קרומע אדערן ספעציעלע גומי־שטרימפ לויט מאס.
קינסטליכע הענד און פיס
ספעציעלע הייל־ארטאפעדישע אנשטאלט
ספעצ. ארטאפעד
א. פעטריקעוויטש, לאדז
9 פיראמאוויטשא 9, טעל. 09-177 (פריהער אלגיעסקא)
אכטונג! קראנקע מוזען זעלבסט ערשיינען.
טויזענטער דאנקזאגונגען קענען בעוויזען ווערען

פערשידענעס
שדכנים, וועלכע פערקעהרען בעססערע הייזער, ווערן געזוכט. אפפער אונטער „שדכן" אין אדמ.

א גרויסע פרעס און שפולמאשין געלעגענהייטליך צו פערקויפען. צו פאהרען 11. ליסטאפאד 18, וו. 9.

פאר הענטשקע־פאבריקאנטען! זוכט לינגען פון הענטשקע־פאסאנען און קאראציע פון האפט. פיעטריקאווער וואהנ. 52. רייטבערגער.

Zaginiony został weksel na 20.– pł. 17/I–37 wyst. Fiszer, Kościelna 3, na zlec. I. Orzeł. Weksel zostaje unieważniony.

א בשורה טובה פאר מחותנים! דער נייע־רעמאנטירטער ענגלישער זאל (וואילטשאנסקא 5) מיט א שענעם גרויסען מענער־זאל, מיט א גרויסער היגיענישער כשר׳ער קיך. הערליכע בעלייכטונג, די נייעסטע געשירען און טיש־בעשטעק און שעהנע דעקאראציעס, איז צו דינגען אויף התונות נור פאר 10 אלטע 1־טער מאי 2.

RUTYNOWANY NAUCZYCIEL
Uczę w ciągu 3-ch miesięcy specjalskróconą metodą mówić i pisać po polsku dorosłych. M. BRZEZINSKI. Łódź: w cukierni „Kare". Gdańska 45.

לאקאלען
צו פערדינגען פאר צוויי הערען, עווענטועל א פאר־פאלק א פראנטאווע זוניג צימער מיט בעקוועמליכקייטען. — גדאנסקא 5, וו. 5.

א שטוב מיט א קיך איז אבצוגעבען אויף נאוואמייסקא 6, וו. 76. צו ערפאהרען ביי קאפלאוויטש.

א געוועלב פראנט מיט א מאדערנער וויטטאווע צו פערדינגען אויף פילסודסקיעגא 31. — צו ערפאהרען ביים וועכטער.

איבערצוגעבען א פראנטאווע איינגעפיהרטע געוועלב, צענטרום פיעטריק. גאס. ציצוטרעטען פון 6.000-5.000 זל. אפערטען אונטער „איינגעפיהרט" אין אדמ. פון דער צייטונג.

פון זאפארט איבערצוגעבען א פראנטאווע שטוב מיט א ניי־מאשין פאר 2 פרייליינס מיט א בעזונדערן איינגאנג און אלע בעקוועמליכקייטען. פילסודסקיעגא 54 וו. 16, פראנט, 2. שטאק.

פרייע פאסטענס
אנ׳ערשטקלאסיגע מאשין־שטיקערין אויף קאלירטען העפט ווערט געזוכט ביי ארבוס, פל. וואלנאשטשי 10.

Dr. med. Niewiaźski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט. זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג. ספעציעלער ווארטעזאל פאר פרויען. נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט.

Dr. med.
P. Braun
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 בייטאג און פון 4—9 אוו. ספעציעלער ווארטע־זאל פאר פרויען. פאר אומבעמיטעלטע - לעטשניצע־פרייזען.

די מעכאנישע
שלאסעריי
פון י. רעדער
11־טער ליסטאפאדא 11
פיהרט־אויס אלער ארט שלאסער־ארבייט, פיילען צו מאשינען און שווייסונגען

לעטשניצע
פאר ווענערישע־קראנקע
מענער - שוואכע און הויט־קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
נעמט אן פון 8 פריה ביז 9 אווענט. פרויען און קינדער נעמט אן א דאקטורשע פון 5-7 אווענט. א בעראטונג 3 זל.

אנאנסען־פרייזען:
מיטן טעקסט — 18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 24 גר. אונטן טעקסט — 12 גר. פרייטאג און ערב יו״ט — 18 גר. פאר א מילימעטער־שורה אין דער ברייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו״ט — 60 גר. פאר א מילימעטער־שורה. אין דער ברייט 4 שפאלטען. נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער ברייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגעווארט — 10 גראשען. אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס־פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען אהיים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

מעהלערן וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגן נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס. פאר׳ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז די אדמיניסטראציע נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט אהן איבעררייס.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.